

ક્ર. ૭૦ ૧૯૧૨-૧૨૩૨૧ ૬૭૨
૭-૬-૧૯૨૧

C. M. M.

હજરતે (સહ) કરમાવ્યું છે.

જે દા જેને વિષે બલાઈ પારે છે તેને દીનમાં સમજ આપે છે

બેહરતી એવર

અથવા

સ્વર્ગનું ઘેરણું.

ભાગ ૬ ઠા.

મુળ કિંમતી બાપાતર કરાવી

ડી. એન્ડ એસ. હાફેજની કું.

અને છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યા અબદુર રહેમાન ખાન મરહુમ
માતાના ગુલામ મહમદ હાજી હાફેજ સાહેબ.
મનેજર કુતુબખાના સાદકીચલ મુા રહેર હલ્લે સુરત.

જેમાફિરુલ્લાની નવ ૧૩૩૬ હિજરી.

મીઠા આવૃત્તિ પ્રત ૨૦૦૦

૧૦૨૦૦ ૦૦૦૦૦૦

અર્થે હક પ્રમિદ્ધ કરાવે પોતાના સ્વાધીન રાખ્યા છે

સુન્ન લીમશાયકમા આવેલા સુદર પ્રાન્ડીંગ પ્રમમા
વીરુલ્લામ પ્રીકાલ ઇએ છાપે

કીમત રૂ. ૦-૧૨-૦

પ્રસ્તાવના.

મોટો મહેરબાન રહમ કરતા અદલાલના નામથી.

મા તારીફ ખોદા પાકને વારને છે કે જેણે પોતાની ઉતારેલી પાક કિતાબ (કુરઆને શરીફ) ફરમાવ્યું કે "એ હમાનવાલા લોકો! તમે પોતે તમારી જાતને અને તમારા કુટુંબ કમીલાને (જિ કુદર અને બિદઅતોથી સારી પેટે પોતે જાણીતા થાને અને તેઓને જાણીના કરીને જાહેર નમની) આગળ આપો કે જે આગનું બહતણું (મુશરિકો કાકરો, છુરા રસમો એટલે બિદઅતો પર ચાલનારા) માથા અને પથરા (પુતો) છે." અને દરર અને સત્રામ હઝરત મોહમદ (સલ્વ) પર થાઓ કે જેણે "ત" બિદઅતો (શરીઅનથી ઉલગ રસમો અને રિવાજો) ગુમરાહી છે અને તમામ ગુમરાહીઓ (પર ચ ના ઝોનું) કોણું જાહેર નમમાં છે." એવી ખુદલી હદાસના ફરમાવનાર છે અને તેમજ આપ (સલ્વ) આલ જાને સહાયખીઓ (રદી) પર ત્રદ થાઓ કે જેઓ બિદઅતો (અર) રસમો રિવાજોને જાડમુખ નાશ કરનારા છે.

એ પછી મેસર્સ ડી એન્ડ એસ. હાફિઝજના હકમથી મેનેજર ત્રુપખાના સાદેફીયહ શહે મુસલમાન ભાઇઓની બિદમતમા અરજ એ છે કે ખોદાપ કની મહેરબાનીથી મહેરતી એવરના છઠ્ઠા ભાગ બીજા આગન પજુ પ્રાટ થયા જેને વારતે કમે છે કે આપલા બાજો ને વોજ એ પ લોઃપ્રિય (મકબૂલે આમ) થશે. અચર બાગના તરજુમાનાજો લખાણુ. એવ મે હાફિઝ વચ્ચે હોય ને લખાણુને વધુ મઝબુતી વગે તેરજુમો કરનાર તરજુ કમેજો સમજવો.

છઠ્ઠા ભાગનું સાંકળીકું.

નાયનું બયાન	સંક્રહો ૧	ગુજરાત મયજાઓના રહેા ના પાણુ પદાવ વગે ના
કુત્રો પાળવો, ધરમાં તસવીરો રાખવાનું બયાન	.. ૪	આવની નથી (નોટમાં)
આતશબાજીનું બયાન	.. ૫	ખુદાપાક શવય કોઈ પાણુ બાળની નજર
દામ, પાના, શેરજ કનડવા વિગેરેનું બયાન	.. ૫	મનનનું બાણું હગમ છે
પીરોના નામની ચોટી (નોટમાં)	.. ૫	કોઈ ખુદાની ઉદને હાગર નાગર માનવ
ખચ્ચુ પેદા થાય ને વખતે પાળવામાં આવતી રસમો	.. ૫	કુદર છે
છાંક પેદા થયા પછી શું શુ કરવું સૂનન છે	.. ૧૩	મહયતને વારતે પાળવામાં આવતી રસમો
અકોકો કરતી વખતે થતી રસમો	.. ૧૪	રહેરમાં બીજા નિકાલ વખતે ગુજરાતી મયલી
ખતનાની રસમો	.. ૧૫	આરત વારતે પાળવામાં આવતી એક
મિસમિલ્લાહની રસમ	.. ૧૬	ખોટી રસમ (નોટમાં)
ખુશીને ટાંકણે આરતેનું એકા થવું તેની નુકસાનીઓ	.. ૧૭	રમજાને શરીફની રસમો
મંગણીની રસમો	.. ૨૩	આરતોને જમાન કરીને તરાવીહ પાલી
શાદીની રસમો	.. ૨૪	મકરહે તદરીમી છે
વધવારવાનું બયાન	.. ૫૧	હદની રસમોનું બયાન
ગત (સલ)ની બીખીયો અને દીકરીઓ ના નિકાલ	.. ૫૨	મકર હદની રસમો
બી બીખીયોની મહેર બની શાદીનો કિસ્સો	.. ૫૪	ખાલી અને તેજીઓના મહિનાની રસમો
હાઓને સવાળ પોંદ્યાડ	.. ૫૭	મોલદ શરીફની રસમ
	.. ૫૮	મોલદ ખરી રીતે કેમ પઢાય છે અને ખોટી
	.. ૫૯	ગરીતે કેમ પઢાય છે તેના પુરેપુરા ખોલામો
	.. ૬૦	જગજ મહિનાની રસમો
	.. ૬૧	શખ્ખરાતને હલવો, મોહરખતો બિદઅડો
	.. ૬૨	અને શરખત
	.. ૬૩	તખરકાતની ઝિયારતને વારતે એકાથવું
	.. ૬૪	જમજ અને નાજમજ રસમો બોળખવાની અને તેને કેવી રીતે પાળવી એની કૃતી

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૅપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૭૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ કૅશ્મીર મેથર

વિષય ૭૭: ૪

મેહેશ્તી ઝેવર ભાગ ૬.

મેહેશ્તી ઝેવર.

ખોદાના નામથી જે મોટો મેહેરખાન રહ્યુંકર્તા.

ખરાબ રસમો અને રિવાજોનું ખયાન.
તે રસમોનું ખયાન કે જે રસમોને પાળનારા
પણ તેઓને ગુનાના કામો સમજે છે, પણ
તેઓને નહીંવા ગુનાહો ગણે છે.

એમાં ઘણી રસમોનું ખયાન છે. શાહી
નિકહ વિગેરેમાં નાચ વાજાં ગાજાંનું હોવું,
આતશબાઝી ફેડવો, બધાંઓની બાબરી

રખાવવી, તસવીરો (ઘરમાં) રાખવી, ફૂલો
પાળવો. અમે દરેક રસમને જુદી જુદી ખ-
યાન કરશું.

નાચનું ખયાન.

શાહીયોમાં નાચ એ તરેહપર થાય છે.
એક તો રાંઠોનો નાચ જે મરદોમાં થાય છે.
બીજો તે નાચ જે ખાસ ચોરતોની મેહ

ફિલમાં કરાવવામાં આવે છે. એટલે તેમાં કોઈ દુર્મણી નાથે છે. અને કમર(દગડો) હલાવીને લટકો મટકો કરે છે. એ બંને તરફના નાચ હરામ અને નાજયત છે. રાંડના નાચમાં જે જે કંઈ ગુનાહો અને ખરાબીયો છે તે સૌ કોઈ જાણે છે. નામહરમ ઝોરતને સૌ મરહો જુએ છે, એ આંખનું ઝિના છે. તેણીના બોલવાનો અને ગાવાનો અવાજ સાંભળે છે એ કાનનું ઝિના છે. તેણીની સાથે વાતો કરે છે એ જીભનું ઝિના છે. તેણીના તરફ મન લાગે છે એ દિલનું ઝિના છે. જે લોકો કે વધારે બેહુકા હોય છે તેઓ તેણીને હાથ પણ લગાડે છે. એ હાથનું ઝિના છે. તેણીના તરફ આવીને જવું એ પગનું ઝિના છે. અને કેટલાક લોકો તે તેણીની સાથે ખુરું કામ પણ કરે છે એ ખરેખરું ઝિના છે.

હદીસ શરીફમાં એ બયાન ખુલ્લે ખુલ્લું આવેલું છે કે જેવી રીતે ખુરું કામ કરવું ઝિના છે તેવી જ રીતે આંખથી જોવું, કાનથી સાંભળવું, પગે ચાલવું વિગેરે એ સૌ કામોથી ઝિના કરવાનો ગુનો થાય છે વળી (એ ઉપાંત) ગુનાને જાહેર રીતે કરવું એ શરીઅતમાં વધારે ખુરું કામ છે. હદીસ શરીફમાં આવેલું છે કે જ્યારે કોઈ કેમમાં બેશરઆના કામો અને ખુરા કામો એટલે ફરજને ફેલાઈ જાય કે લોકો તેઓને જાહેર રીતે કરવા લાગે તો તે કેમમાં જરૂર પ્લેગ (ગાંઠીયો તાવ) અને એવી એવી બીમારીઓ ફેલાઈ જાય છે કે જે બીમારીઓ તેઓના બાપ દાદાઓમાં કદી થઈ નહીં હોય.

હવે સમજી લીયો કે જ્યારે એ નાચ એવી નહારી ચીજ છે તો ઘણા લોકો શાહીને ટાંકણે એનો બંદોબસ્ત કરે છે, અથવા (નાચ લાવવાને વારતે) સામાવાળાઓ ઉપર

આગ્રહ કરે છે ત્યારે એ લોક કેવા ગુનેગાર થાય છે એટલું જ નહીં પણ આવી મિજલસ કરાવનારો જેટલા લોકોને આ ગુનાના કામમાં બોલાવે છે ત્યારે જેટલા માણસોને જુદો જુદો ગુનો થાય છે તેટલો એકઠો ગુનો એ એકલાને થાય છે. દાખલા તરીકે ધારો કે તે મિજલસમાં સૌ માણસો આબ્યા ત્યારે જેટલો ગુનો દરેક માણસને થશે તેટલો (સૌ એકઠો) ગુનો એ (મિજલસ બોલાવનાર) એકલા માણસને થયો. એટલે તેને પૂરા સૌ માણસોને ગુનો થયો. એટલું જ નહીં પણ તેને જોઈ હવે પછી જે કોઈ એવી મિજલસ કરશે તેનો ગુનો પણ એને થશે. એટલું જ નહીં પણ તેના મરના પછી ન્યાં સુધી આ તેનું શરૂ કીધેલું કામ જારી રહેશે, ત્યાં સુધી ખરાખર તેના અવમાલના મામાં ગુનો વધારે લખાતો જ રહેશે.

વળી એ (શાહીની) મિજલસમાં વાળું ગાળું પણ બે ફિકરાઈથી વગાડવામાં આવે છે. જેવી રીતે કે (બેંડ), ચારંગી, તબલો, (તાસાં, ઢાલક) વિગેરે એ પણ એક ગુનો થયો. જનાબ રસૂલુલ્લાહે (સલ) ફરમાવ્યું કે “મને મારા પરવરદેગારે એ વાળું ગાળું મટાડવાનો હુકમ કીધો છે.” * (ઈબ્ને હબર મઝ્હી (રહ) એ એ હદીસ ઈબ્ને અબીદુન્યા (રહ) થી પોતાની વાળું ગાળું રાગરાગણીઓ સાંભળવાના રદની મશહુર કિતાબ કેફેકુર

* પણ અફસોસ કે તેવલુનીજ આવલ એટલે આજકાલના ઢોંગી પીરઝાદા અને મુશ્કિફો કહે છે કે અમને એ વાળું ગાળું સાંભળવાની અને સંભળાવવાની બેશરત થઈ છે. તો હદીસપરથી સાબિત થાય છે કે ચેતાન મલકને એ લોકોના સ્વપ્નામ આવી આ હરામ કામને ઉત્તેજન આપવાની બેશરત દીધી હતી. અ. અ. કાદરી (બાખાન્દર કતી).

રેખાઓમાં રિવાજત કીધી છે). વિચારવા લાયક વાત છે કે જે કામને મટાડવા વાસ્તે અને જાહાનના મરદાર [સલ] તશરીફ લાવે તેજ કામને ઉતેજન (તરજી) આપનાર (ફિલાવનાર)ને કેટલી ગુના થતો હશે?

અને ઓરતોને વાસ્તે હુન્યાનું નુકસાન એમાં એ થાય છે કે કેટલીએક વખતે તેઓના ધણી અથવા હુલ્લાનું મન પેલી સંડપર આવી જાય છે. અને પોતાની ઓરતથી દિલ ફરી જાય છે. અને તે બિચારી આખી ઉમર પછી રડતીજ રહે છે. અને (એટલું સૌ થાય છે છતાં) અફસોસ છે કે તેણીએ નાચું કરાવવાને નામ થવાનું અને આખરૂ વધવાનું કારણ ગણે છે. અને નાચ નહીં હોવાને નામોશી અને શાદીની લહેજત બગડવાનું શબ્દ સમજે છે. અને ગુનાપર મોટાઈ મારવી અને ગુનો નહીં કરવાને બે-આખરૂપણું સમજવાથી માણસ બેઈમાન થઈ જાય છે, ત્યારે જુઓ કે એ કેટલો મોટો ગુનો થયો.

કેટલાક લોકો કહે છે કે છોકરીવાળા માનતા નથી (નાચ માંગે છે.) અને બહુજ નાચાર કરે છે. ત્યારે તેઓને પૂછવું બેઈએ કે છોકરીવાળા બે એમ કહે કે પિશવાઝ (નાચ વખતે રામજીની પેહરે છે તે લુગડું) પેહરીને તમે પોતે નાચશો અથવા ગુસ્સો ઉભરાઈ જવાથી મરવા મારવાને તૈયાર થઈ જશો, અને છોકરી નહીં મળવાની જરાએ પરવા રાખશો નહીં. ત્યારે દરેક મુસલમાન-શરફર છે કે શરીઅતે જે ચીજને હરામ કીધી હોય તેનાથી તેને તેટલીજ સૂગ હોવી બેઈએ કે જેટલી પોતાને નાપસંદ કામોથી તેને હોય. ત્યારે જેવી રીતે કે એમાં શાદી

થવાની અથવા નહીં થવાની તેને કાઈ પણ પરવા હોતી નથી. તેવીજ રીતે શરીઅતથી ઉલટા કામોમાં પણ તેઓને ચોખ્ખો ના કહી દેવી બેઈએ, કે અમે તો શાદી કરે અથવા નહીં કરે અમે કહીપણ નાચ થવા દેશું નહીં. એવીજ રીતે તેમાં શામેલ પણ થવું બેઈએ નહીં, અને જોવું બેઈએ પણ નહીં.

હવે તે નાચ વિશે સાંભળો કે જે ઓરતોમાં કરવામાં આવે છે. તેને પણ ઉપલા નાચ સરખોજ ગણવો બેઈએ પછી ગમે તો તેમાં ઢોલક વિગેરે હોય અથવા નહીં હોય. દરેક રીતે નાબયઝ છે. (દીની) કિતાબમાં વાંદનઓનાં નાચ વિગેરે બેઝોને પણ નાબયઝ લખેલા છે, ત્યારે માણસનું નાચ કેમ નહીં નાબયઝ થશે? વળી તેમાં એ પણ થાય છે કે કોઈ વખતે ઘરના મરદોની પણ તે નજરે પડે છે. અને તેમાં તેજ બુરાઈયો હોય છે કે જેઓનું હંમણા ઉપર બયાન થઈ ગયું. કોઈ વખતે એ નાચનારી ગાય છે. અને તેથી કરીને ઘરની બહાર મરદો તેણીના અવાજને સાંભળે છે. જ્યારે મરદોને ઓરતોનું ગાવું સાંભળવું હરામ છે ત્યારે જે ઓરત એ ગુનાહનું કારણ થાય તે પણ ગુનેગાર થશેજ.

કેટલીક ઓરતો તે નાચનારીને માથે ટોપી પેહરાવે છે, અને એવી રીતે મરદોને વેશ લેવો ઓરતોને હરામ છે. ત્યારે એ ગુનાહને કાદનારી પણ ગુનેગાર થશે. અને જો તેની સાથે વાણું પણ હોય તો વાળગાળની બુરાઈ અમે લખી ચુક્યા છીએ (તે વાંચો) એવીજ રીતે ગાવું કે જેમાં ધણી ખરી ગાનારી જુવાન, સારા અવાજ વાળી, ઇશક મોહબતની ગજલો યાદ રા-

ખનારી (ગાવા વાસ્તે) ચુકરે કરવામાં આવે છે, અને તેણીને અવાજ ઘણું કરીને પારકા મરદાને કાને પોહાય છે અને એ ગુનાહનું કારણ ઘરવાળી ઓરતોજ હોય છે. અને કેટલેક વખતે એવી તરેહના (ધરક આઝીના) ગાવાથી કેટલીક ઓરતોના દિલો પણ ખરાબ થઈ જાય છે. વળી આખી આખી રાત એજ ગાવામાં તેણીઓ મચેલી રહે છે તેથી કરીને ઘણી ઓરતોની સવારની નમાઝ પણ જતી રહે છે. તેથી કરીને એ પણ મના છે. મતલબ એ કે દરેક તરેહનો નાચ અને રાગ વાળું (કંવાલી) જેનો આજ કાલ રિવાજ થઈ ગયો છે એ સૌ (કબીરા) ગુનાહી (નાં કામો) છે. ફૂનો પાળવો અને (ઘરમાં) તસવીરો રાખવાનું બયાન.

હઝરત રસૂલે ખોદા (સલ) એ ફરમાવ્યું છે કે “જે ઘરમાં ફૂનું કે તસવીરો હોય છે તેમાં (રહમતના) ફરશ્તા દાખલ થતા નથી.” અને આપે [સલ] ફરમાવ્યું છે કે “સૌ કરતાં વધારે અઝાબ અલ્લાહ પાકને ત્યાં તસવીરો [છખીઓ] પાડનાર પર થશે.” અને આપે [સલ] ફરમાવ્યું છે કે [૧]” દોરોની કંભાળ [૨] ખેત રત્તી રખેવાળી અને [૩] શિકાર મારવા એ ત્રણ ગરબે શિવાય કોઈ પણ બીજા ઘરણે કોઈ ફૂનું પાળશે તો તેના સવાબમાંથી દરરોજ એક કારાત (સવાબ) ઓછો થતો રહેશે.

અને બીજી હુદીસમાં છે કે અલ્લાહ પાકની જનાબમાં કીરાત એહદના પહાડની ખરાબર છે. એ હુદીસો ઉપરથી તસવીર બનાવવી, તસવીર રાખવી, ફૂનું પાળવું, એ સૌ હુરામ છે એમ આગત થાય છે.

અને તેથી કરીને એ કામોથી બહુજ બચવું જોઈએ અને એનાજ ઉપરથી જણાઈ આવ્યું કે કેટલીક છોકરીઓ અને કેટલીક ઓરતો કે જેણીઓ ગુડીઓ [રમકડાં દીગલીઓ] બનાવે છે. અથવા એવીજ દીગલીઓ મબરથી મંગાવે છે, અથવા બીજા રમકડાં પછી તે મટોડીનાં, મીઠાઇનાં [કે લાકડાનાં કે લોદુ કે ચીની કે પતરાનાં] બનાવેલાં હોય (તેવાં બનાવવાં અથવા મંગાવી દેવાં) એ સૌ નબાયઝ છે.

પોતાનાં બચ્ચાંઓને એવી ચીજોથી ખાસ રોકાણ કરવી જોઈએ. અને એવાં રમકડાં અને તોડી નાખવાં જોઈએ. અને એવી ગુડીયો (દીગલીઓ) ને બાળી નાંખી દેવી જોઈએ. અને એવીજ રીતે કેટલાંક બચ્ચાં દૂત્રાનાં બચ્ચાં (કુરકુચી) પાળે છે તેઓના માબાપને જોઈએ કે તેઓને મતા કરે અને નહીં માને તો સજા કર.

આતશખાઝીનું બયાન.

શબે બરાત કે શાદીમાં અનાર ફટાખા અથવા એરી આતશખાઝી (ની બીજી ચીજો) ફાડવામાં કેટલાક ગુના છે:—

(૧) પૈસા ફાકટમાં બરબાદ થાય છે. કુરઆને શરીફમાં માલને ફાકટ ઉડાવનારાઓને શેતાનના ભાઈઓ (અલ્લાહ પાકે) ફરમાવ્યા છે. અને એક બીજી આયતમાં છે કે ફૂપીયા ફાકટ ઉડાવનારને ખોદા પાક દોસ્ત સખ્તો નથી (દુશમન ગણે છે), એટલે તેઓથી નામગ્ય છે. (૨) તેનાથી હાથ પગ બળી જવાની ધીક હોય છે. અથવા ઘર સગળી ઉડવાને ભય હોય છે. અને શરીઅતમાં પોતાના જાન અને માલને એવા જોખમમાં નાંખવું મના છે.

(૩) ઘણું કરીને લખેલા (કે હયાસલા) કાગળ આતશખાઝીમાં સાપરલામાં આવે છે.

અને હરફેનો તો અદબ કરવો જોઈએ. એવા કામોમાં તેઓને વાપરવા જાયજ નથી. કેમકે કેટલાક કાગળોપર તો કુરઆન શરીફની આયતો અથવા હદીસો અથવા નખીયો (અલ) ના નામો લખેલા હોય છે. વાઈ અતલાવો તો ખગ કે તેઓની બેઅદબી કરવી કેટલા મોટા અઝાબનું કારણ છે! તમે પોતાના બચ્ચાઓને એ કામો વારતે પૈસા કદી પણ દેશો નહીં.

દામ, પાના, શેતરંજ, કનકવા વિગેરેનું બયાન.

હદીસોમાં શેતરંજ રમવાની ઘણી મનાઈ બયાન થયેલી છે. પાના, દામ વિગેરે પણ શેતરંજ જેવો રમત છે; અને તેથી એ સૌ મના અને નાજાયજ છે. અને વળી એ (રમત)માં મન એવું લાગે છે કે તેના રમનારથી બીજું કોઈ કામ થઈ શકતું નથી. અને એવા માણસના દીન અને દુન્યાના ઘણા કામોમાં ઘણી નુકસાની પોંહયે છે. ત્યારે જે કામ એવું હોય [કે તેનાથી દુન્યા એને દીનના કામોમાં નુકસાની પોંહયે] તે બુઈ કેમ નહીં હશે. એજ હાલ કનકવાનો પણ જાણજો. કેમકે તેમાં પણ એજ ખરાબીયો છે. એટલુંજ નહીં પણ ઘણા છોકરાઓ છાપરાપરથી પડીને એજ કનકવાને લીધે મરી ગયા છે. મતલબ એ કે તમને બહૂજ હોંશીયાર રહેવું જોઈએ. અને પોતાના બચ્ચાઓને નહીં એવી રમતો કદી રમવા દીઓ અને નહીં તેઓને (એવી) રમતો વારતે પૈસા દીઓ.

બચ્ચાઓને બાબરી રખાવવાનું બયાન.

હદીસે શરીફમાં આન્યું છે કે હઝરત નખી (સલ) એ ફુઝઅથી મના ફરમાવી છે. અને ફુઝઅ (એલફઝ) ના અર્થે અખી

અખાનમાં એ છે કે માથાના બાળ કોઈ ઠેકાણેથી ખોડાવવા, અને કોઈ ઠેકાણેથી રહવા દેવા. *

બાબ બીજો.

તે રસમોનું બયાન કે જેઓને લોકો જાયજ સમજે છે.

દુન્યામાં પેદા થયા પછીથી માણસ મરી જાય ત્યાં સુધી જેટલી રસમો લોકો પાળે છે, તેમાંથી ઘણી ખરી તો શું પણ લગભગ તમામ રસમો એવીજ તરેહની છે કે જે રસમોમાં મોટા મોટા સમજૂ અને અછલ (ઇલમ) વાલા લોકો ફસેલા છે. અને તેજ રસમોને માટે લોકોનો એવો વિચાર છે કે “એમાં કંઈ ગુનાની વાત છે? મરદ ઓરતો એકઠાં થાય છે, કંઈ ખાણું વગેરે ખવાડ વામાં આવે છે, કંઈ લેવાય દેવાય છે, (એમાં તો) કંઈ નાચ નથી, રાગ રંગ નથી, વાનું ગાનું નથી, ત્યારે એમાં શરીરતથી ઉલટી કંઈ વાત થાય છે કે જેનાથી લોકોને મનાઈ કરવામા સાવે?”

આવી તરેહથી ખોટો વિચાર થઈ જવાનું ફક્ત કારણ એજ છે કે લોકોમાં તે કામો સારી પેઠે ફેલાઈ ગયાં તેથી કરીને અછલ (રિવાજના ઢોંકણ હેઠળ) ટકાઈ ગઈ. અને તેથી કરીને એ રસમોમાં ખરાબીયો અને ઉંડી બુરાઈયો છે ત્યાં સુધી અકકલ પોંહયી શકી નહીં. જેવી રીતે કે પ્રાઈના

જે એ ગુનાની તો એક રસમજ જાણે પડી ગઈ છે. પણ તેમાં વળી એક નવો રસમો પીરના માનતાની ચોરીના થયો છે. મુસલમાનો ઘણીજ શર્ખની વાત છે કે મુસલમાન થઈને તમારા બચ્ચાઓને હિદ બનાવવાનો શોખ તમને કેમ થાય છે! જરા વિચારી જુઓ કે જે પીરના નામની તમે ચોટલી રાખો છો તેવળ પોતાની કેટલી લચનત તમારા આ કુદરના કામથી તમારાપર પડતી હશે! (આવાંતર કતા અ. અ. મદરી).

દાન બચ્ચું મિઠાઈની લેહજત અને રંગ
જોઇને તેને ઘણીજ સારી ચીજ સમજે છે.
પણ તેને (વધારે) ખાવાથી તેમાં કયા કયા
નુકસાનો સમાયલા છે તેઓને તે જાણતો
નથી. તે નુકસાનોને તો માખાપજ જાણેછે,
અને તેથીજ તેને તે મીઠાઈથીથી તેઓ રોકે
છે, અને તે બચ્ચું તેઓને પોતાનાં દુશ્મન
ગણે છે.

પણ એ રસમોમાં જે પુનઃપ્રાપ્તિ છે તે
એટલી બધી છુપી અને બારીક પણ નથી,
બદલે દરેક માણસ એ રસમોને લીધે ઘણીજ
હેરાન અને આક્રમમાં ફસેલો છે, અને દ-
રેક માણસ વિચારે છે કે “જો એ રસમો
નહીં હોત તો ઘણુંજ સાફ થાત.” પશ્ચ ક-
દ્વારિવાજ થઈ જવાને લીધે સૌ ઘણીજ
પુશીથી તે રસમો પાળે છે. અને કોઈ
પણ એવી હિમ્મત ધરાવતો નથી કે તે સૌને
એકદમ છોડી દીએ. પણ ખૂબી તો એ છે
કે જો કોઈ તેઓને સમજાવે (કે એ રસમો
ઘણી બુંડી છે અને છોડી દેશો) તો તેઓ
ના પુશ થાય છે.

મતલબ એકે અમે દરેક રસમની ખ-
રાબીઓ તમને સૂચવી દઈએ છીએ કે જેથી
એ ધર્તીગોનું શુનો હોવું તમે સમજી લાંઓ,
અને હિંદુસ્તાનની એ બધા દૂર થઈને ના-
બુદ થઈ જાય. દરેક સુસલમાન મરદ ઓ-
સ્તાને જોઈએ કે એ રસમો મટાડવાને સુસ્ત
થઈ જાય. અને તનમનથી કેશિશ કરે કે
જેથી એક રસમ પણ બાકી રહી શકે નહીં.
જેવી રીતે (ખચરૂલ કુરૂન) જનાબ નખી
(સલ)ના પાક વખતમાં દરેક કામ તાદન કોઈ
પણ રસમ રિવાજ વગર થવું હતું તેવીજ
રીતે હમણા પણ થવું જોઈ થાય, જે મરદો
અને જ એસ્તો એવી કેશિશ કરશે તેઓને

ઘણીજ મોટો સવાબ થશે. હઠીસ સરીફમાં
આવેલું છે કે સુનત તરીકે મટી જાય તે પછી
તેને જે કોઈ જારી કરશે તેને સો શહીદોનો
સવાબ મળશે. [એ હઠીસને બચ હકી [રહ] એ
રિવાયત કીધી છે.] તમામ રસમો સુસલમા-
નોનીજ છે તેથી તમે જો જરા પણ કેશિશ
કરશો તો ઘણી જલદી [લોકો પર તેનો] અ-
સર થશે. ઈનશા અલ્લાહો તઆલા. [કેશિશ
કરવાથી મતલબ પેહલાં પોતે છોડી પછી
બીજાને છોડવા વાસ્તે કેહવાની છે હ મેશ
યાહ રાખવું કેમકે લોકો પર અસર ત્યારેજ
થાય છે].

બચ્ચું પેદા થાય તે વખતે થતી
રસમોનું બયાન

[૧] એ વાત ઘણીજ જરૂરી માનવામાં
આવે છે કે બંને ત્યાં સુધી પેહલું બચ્ચું
(છાકરીના બાપને ઘેરજ પેદા થાય. જેથી
કરીને પેદા થયાની મુદતને લગલગ છાકરીને
પીઝેર મોકલવું જરૂરી સમજવાને લીધે એ
વાતની જરાએ દરકાર કરવામાં આવતી નથી
કે તેણી સફર (એક શેહેરથી બીજે શેહેર) મોક-
લવાને લાયક પણ છે કે નહીં, જેથી કરીને કોઈ
વખતે તેણીને કોઈ બીમારી થઈ જાય છે.
[અથવા] ગર્ભ (હમલ) ને કંઈ નુકસાન પહોંચે
છે. તેણીની (અને બચ્ચાની) તખીઅતમાં
એવો ફેરફાર અને થાક થઈ જાય છે કે ઘણી
લાંબી મુદત સુધી તેણીને અને બચ્ચાને તે
ભોગવવું પડે છે. એટલુંજ નહીં પણ અનુ-
ભવી [તજરૂબો જ્ઞેયલા] માણસો કહે છે કે
ઘણી બીમારીઓ બચ્ચાઓને, ગર્ભ (હમલ)
ની મુદતમાં બેદરકારીઓ ગણવાથી થાય છે.
મતલબ એ કે એમાં બે બીજાથી નુકસાની
થાય છે.

વળી એક વગર જરૂરની વાતની એવી

સખત રીતે પેરવી કરવી કે કોઈ પણ રીતે તેમાં ફેરક આપવા પામેજ નહીં, પોતાના તરફથી એક નવી શરીરમત બનાવવી છે. ખાસ કરીને તે વખતે કે જ્યારે તેની સાથે એવો અકીદો પણ હોય કે એમ નહીં કરવાથી કોઈ અપસુકન થશે અથવા અમારા નામને બટ્ટા લાગશે (અને તેમાં) અપસુકનનો અકીદો તો તદ્દનજ શિક્ષ છે. જેમકે નફો કે નુકસાન પોંદ્યાડનારો તો ફક્ત ખોટા પાકજ છે. તો જ્યારે કોઈ ચીજને નેહસ ધારી અને એમ અમજ્યા કે તેનાથી નુકશાન થશે તો એ શિક્ષ થઈ ગયો. એજ વાસ્તે હદીસ શરીફમાં આવ્યું છે કે “અપસુકન કોઈ પણ ચીજ નથી.” અને એક હદીસમાં આવેલું છે કે “ટોટકો (ટુંચકો) વિગેરે કરવો શિક્ષ છે” અને નામને એજ લાગવાની બીક તકબ્બુરને લીધે હોય છે. અને તકબ્બુરનું હરામ હોવું કુર્આન અને હદીસ શરીફમાં ખુદી રીતે પ્યાન કરવામાં આવ્યું છે. અને ઘણી ખરી ખરાબીયો અને નુકસાનીયો એજ નામની હલકાઈની બીકથીજ આપણે ગલે પડી ગઈ છે.

(૨) કેટલેક ઠેકાણે ચલણી વિગેરેમાં કેટલુંક અનાજ અને સવા પૈસા બચ્ચું પેદા થવાની જગ્યાએ મુશકિલ કુશાના નામનું મુકવામાં આવે છે એવો ખુદલું શિક્ષ છે. અને કેટલેક ઠેકાણે એવો રિવાજ છે કે જ્યારે ચોરત ગર્ભવંતી (હામેલા) પેહલેજ વખતે થાય છે ત્યારે પાંચમે કે સાતમે કે કોઈ વખતે નવ મહિને ગોઠ બરવાની રસમ પાળવામાં આવે છે. (અને) તે એ છે કે સાત તરેહનો મેવો એક લગડામાં બાંધીને હામેલા ચોરતના ખોળામાં મુકવામાં આવે છે અને શુલુશુલા પૂરી રાંધીને રતજગો કરવામાં આવે છે. અને જેણીનું પેહલું બચ્ચું મરી જાય છે (અથવા પડી જાય છે) તેણીની સાથે

રસમ પાળવામાં આવે છે. એ પણ એક ભેરજી લમની રસમ પાળવી અને શુકન લેવાં છે કે જેની મુરાઇ તમે (આ ભાગ તેમજ અગાઉના ભાગોમાં) ઠેકાણે ઠેકાણે વાંચી ગયા છો. એને કેટલાક ઠેકાણે બલાઓથી સુવાવડીને બચાવવાને વાસ્તે તલવાર કે છરી તેણીની પાસે મુકવામાં આવે છે એ પણ એક ટુંચકો અને શિરકની વાત છે.

(૩) ઘરવાળાઓની સાથે કુટુંબની બીજી ચોરતો પણ હાયજને બક્ષીસ કંઈ હીએ છે. પણ તે બક્ષીસ હાથમાં દેતી નથી, પણ ઠીકરીમાં મુકે છે. વાડ એવી રીતે દેવું એ દેવાની કંઈ સારી રૂઢી છે કે હાથને છોડીને ઠીકરીમાં નાંખવામાં આવે? અને જો ઠીકરીમાં નહીં નાંખે અને હાથમાં હીએ ત્યારે પણ જોવું જોઈએ કે આ દેનારીઓની મતલબ એમ દેવાથી શું છે. જે વખતે એ રસમ શરૂ થઈ હશે ત્યારે તો કોણ જાણે તેમાં શું ફાયદો જોઈને શરૂ કરવામાં આવી હશે. રખેને ખુશીના વખતને લીધે હોય કે સો સગાં વહાલાંઓના દિલ ખુશ થાય બક્ષીશને નામે કંઈ દઈ દેવાય. પણ હાલમાં તો એક ઘણીજ જરૂરી વાત થઈ ગઈ છે કે મમે તો તેઓ ખુશ હોય અથવા નારાજ હોય, દેવાને તેઓનું દિલ હોય નહીં પણ દેવુંજ પડે છે.

કુટુંબની કેટલીક ચોરતો ગરીબ મુશ્કેલ હોય છે તેણીઓને પણ તેડા ઉપર તેડું મોકલીને ખોલાવવામાં આવે છે. જો નહીં જવામાં આવે તો આખી ઉમર વાત રહી જાય છે. અને જો બિચારીઓ જાય તો આઠ આના કે ચાર આનાનો બંદોબસ્ત કરીને જવું જોઈએ, નહીં તો ચોરતો (શેઠાણીઓ) માં ઘણું નીચું જોવું પડે. મતલબ એ કે જવું જોઈએ અને ભેરજીલમથી દઈને આવવું જોઈએ. એ કેવો અધેર છે કે ઘેર તેડીને

(શરીરોને) હુટવામાં આવે છે. ખુશીને દેકાણે કેટલીક ખીચારીઓપર તો બાણે આ ફત અને દુઃખ આવી પડે છે. તમે પોતેજ મુનસફી કરો કે એ કામ કેવું છે અને એવી રીતે માલ ખરચવું અને (એવી બક્ષીસ) લેનારને અને તે ધરવાળાઓને આવી રીતે લેવાનું અને દેવાનું કારણ બનવું કયાં બંધાય છે ?

કેમકે દેનારની નંધિયત તો ફક્ત પોતાની નામના અને મોટાઈની હોય છે. જેને વાસ્તે હદીસ સરીફમાં આવેલું છે કે “જે કોઈ નામ થવાને વાસ્તે કોઈ (એવું ભારે) લુગડું પહેરશે કયામતને દહાડે અલ્લાહ તઆલાતેને ધીક્કારની પોશાક પહેરાવશે.” એટલે જે લુગડું ખાસ લોકોને દેખાડવા વાસ્તે પહેરવામાં આવશે તેને વાસ્તે આ અઝાબ થશે. અને તેના ઉપરથી સાબિત થયું કે લોકોમાં નામ થાય તે વાસ્તે કોઈ કામ કરવું બંધાય નથી. અને અહીં તો ખાસ એજ વાસ્તે અને એજ નંધિયતથી દેવામાં આવે છે કે જેનારા લોકો દહાડે કે ફલાણીએ એટલું દીધું અને નહીં તો મહેણા મારશે કે “ફલાણી એવી તો કબૂલ છે કે તેણીનાથી એક સવાક પછુ દેવાયો નહીં. એમજ આવીને બેસી ગઈ. એવા આબવાની શી જરૂર હતી.” દેનારીને તો એ ગુનો થયો.

હવે લેનારીને વાસ્તે સાંભળો. હદીસે શરીફમાં આવેલું કે “કોઈ મુસલમાનને માલ તેની રજા ખુશી વગર લેવું હલાલ નથી.” તો જ્યારે કોઈએ નહીં છૂટકે જોર જીલમથી દીધો, તો લેનારીને લેવાનો ગુનો થયો. જે દેનારી પૈસાદાર સારી હાલતની હોય અને આ દેવું તેણીને ભારે પછુ લાગ્યું નહીં, પણ નંધિયત તો તેણીની પછુ એજ

મોટાઈ અને લોકોને દેખાડવું હતું. જેને વાસ્તે હદીસે શરીફમાં આવ્યું છે કે “જનાબ સુલુલ્લાહે (સલ) તે લોકોની તાવત કબૂલ રાખવાની મના કીધી છે કે જેઓ દેખાડવા અને નામ થવાને વાસ્તે ખવાડે.” મતલબ એ કે એવાઓનું ખાણું ખાવું અથવા તેઓની કોઈ ચીજ (જે કે તેઓ નામને વાસ્તે આપે) લેવી નબંધાય છે. મતલબ કે લેનારી પછુ ગુનાથી બચી શકી નહીં.

હવે ધરવાલાઓને જુઓ! લોકોને બોલાવી બોલાવીને એ ગુનાહોમાં ફસાવનાર તેઓજ ઠ્યા, મતલબ એ કે ઘણીસારી રસમ પાળવામાં આવી કે સૌને ગુનાહોની ભેટ મળી, અને આ બક્ષીશ દેવાની રસમમાં કે જે કેટલેક ખુશીને ટાંકણે કરવામાં આવે છે. મજકુર ખુશીયો ઉપાંત એક બીજી પછુ ખરાબી છે. અને તે એ કે એવી રીતે જે કંઈ બક્ષીસનો પૈસા એકઠો થાય જે તે સૌ (શરીઅતના કાયદા મૂજબ) તેને માથે કરજ થઈ જાય છે. *

અને વગરજરૂર કરજ લેવું બંધાયનથી વળી કરજનો હુકમ એ છે કે જ્યારે પોતાની પાસે હોય ત્યારે તરત કરજ ચુકવી દીએ. અને આ રસમોમાં તો એ વાતની રાહ જોવામાં આવે છે કે પેલા દેનારને ત્યાં પછુ એવો કોઈ ખુશીનો વખત આવે તો ત્યારે આ બેજો માથાપરથી ઉતરાય.

અને જે કોઈ માણસ આ રસમો બક્ષીશ એકાદજ દહાડા અગાઉ કે પછી દેવા માંગે તો કદી પછુ કોઈ કબુલ રાખતું નથી. એ બીજો ગુનો છે વળી કરજનો હુકમ એ છે કે તમારામાં તકાત દેવાની હોય તો દીઓ

[* જુઓ સામી ૧૯૬ થી ૫૧૩ માં સફોજો જેમાં એ વાત બોલાસા સાથે બતાવ કરવામાં આવેલો.]

અને શુભમ નહીં હોય તો નહિ હીઝો. જ્યારે હાથમાં પેસો આવશે ત્યારે દેવામાં આવશે પણ આ રસમોમાં તો એ હાલ છે કે ગમે તો પાસે પેસા હોય અથવા નહિ હોય, કરજ કરીને, કાંઈ ચીજ ગીરવી મુકીને હજારો તરેહની ફકર કરીને લાવો અને તે રસમમાં જરૂર હીઝો. અને તેથી કરીને ત્રણે હુકમોમાં શરીરતનો મુકાબલો કરવામાં આવે છે. અને એજ કારણે એવી રીતે બક્ષીશ આપવાની રસમ કે જેનો આજ રિવાજ છે નાબયજ છે.

નહિ કાંઈની પાસેથી કંઈ લીઝો અને નહીં કાંઈને કંઈ હીઝો. જરા વિચારી તો જુઝો એમ કરવામાં અદલાહ પાક અને જનાબ રસૂલ (સલ) ને રાજી રાખવા ઉપ્રાંત કેટલી મોટી રાહત છે.

એવીજ રીતે બચ્ચાના કાનમાં અઝાં દેતી વખતે ઢીંગલી અને પતાશા બેઝવાની રસમ પાળવી તદન શરીરતની હદને ઓળંગવું (નાબયજ) છે.

(૪) એ પછી હજમડી ખોળામાં અનાજ ભરીને તમામ કુટુંબવાળાઓની પાસે બચ્ચાનું સલામ કહેવા જાય છે. અને તે વખતે કુટુંબી ઓરતો તેણીને અનાજ આપે છે. એ રસમમાં પણ તેજ વિચારો અને નબયતો છે કે જે હમણા ઉપર બયાન થયું, તેથી કરીને અને પણ છોડી દેવી જોઈએ.

(૫) ઘરનું હલકું કામકાજ કરનારા (ધોભી હજમ વિગેરે) તેઓને હક દેવામાં આવે છે. જેને (હિંદુસ્થાનમાં) છત્રીસ થાનીયા કહે છે. એમાં કેટલાક તો એશક ઘરનું કામકાજ કરનારા હોય છે. તેઓને તો બક્ષીશ તરીકે અથવા તેઓનું હક સમજીને દેવાય તો કંઈ હરકત કથી ઉલટું સાડું છે. પણ

સાથે પોતાની શુભશને! ખચ વ રાખવો જરૂરી છે એમ નહિ કરે કે તેને વાસ્તે બાણીએધને કરજ માથે લીઝે અગળે તે વ્યાજું કેમ નહોય. પણ કરજ જરૂર કરે. પોતાની જમીન કે બગીચાને બિરવી મુકે. એ એમ કરવામાં આવશે તો નામ થાની નબયત હોવાને લીધે અથવા વગર જરૂરે કરજ લેવાને વાસ્તે, અને તેનું વ્યાજ ભરવાથી કે જે શુનો વ્યાજ લેવાની બગબર છે, અથવા મોટાઈની નબયત હોવાને લીધે જરૂર તે માણસ શુને ગાર થશે.

મચ્કૂર વાત તો પોતાના ને કરે. ચાક રોના ઇનામ વાસ્તે હતી, પણ તેમાં કેટલાક લોકો એવા છે કે જેઓ કોઈ પણ તરેહની આપણી આકરી કરતા નથી અને કાંઈ બીજું કામ બળવી લાવનારા છે, અને નહિ તેઓની કંઈ જરૂર હોય છે (જેવા કે વગાડનારા હજમો) પણ તેઓ તો કરજ દાર કરતાંએ ભારે તકાળે કરે છે. અને ગમે તેમ કરીને તેઓને દેવું જરૂરી ગણાય છે. એમાં પણ જે જે ખરાબીઓ અને જે જે શુનાહો દેનાર અને લેનાર વાસ્તે છે તેઓનું બયાન ઉપર આવી ગયું. બીજી વખતે લખવાની જરૂર નથી. પછી જ્યારે તેઓને કંઈ હક નથી ત્યારે તેઓને દેવું ફકત ઉપકાર અને બક્ષીશ શિવાય બીજું કંઈજ નથી. અને ઉપકારમાં એવા જોરજુલમથી દેવું તદન હજમ છે કે તેઓને દેવાનું મન નહિ હોય છતાં નામને બટ નાંક લાગે તે વાસ્તે જરૂર દેવુંજ પડે. અને એ રસમને બરી રાંખ. વામાં એક હરામ કામને ઉત્તેજન આપવું છે. અને હરામ કામને ઉત્તેજન આપવું અને ફેલાવવું હરામ છે, વાસ્તે એવા કામને મટાડવા જોઈએ.

(૬) પછી કેટલાકને કંઈ પીવડાવવાને નામે કંઈ આપવામાં આવે છે. એ રસ-મમાં પણ તેજ વગર જરૂરી વાતને જરૂરી સમજવી અને મન નહિ થાય છતાં જેવું અને રાજાખુશીથી દેવામાં પણ નામ થાય, અને તેઓ રાજા થાય તે વાસ્તે જેવું, એ યો ખરાબીથી જાહેર છે. આ એ રસમ હિંદુઓની છે તેથી કરીને મુશાપેહત (સર-માપણા) નો જે ગુનો થાય છે તે જુદો. તેથી કરીને એ પણ જાણ્ય નથી. મનઘન્ય એ કે તમે એટલું સામાન્ય રીતે સમજી લીઓ કે જે રસમ એવી જરૂરી થઈ પડે કે મન નહીં હોય છતાં તે રસમ પાળવીજ પડે, અને નહિ કરવાથી નામને બૂટો લાગવાની બીક હોય, અને મોટાઈ દેખાડવા વાસ્તે કરવામાં આવે, તેવું કામ દરમ છે. એટલી વાત સમજી લેવાથી ઘણી વાતો તમને પોતાની મેળે સમજવામાં આવી જશે.

(૭) પછી રંધાયેલી કોઈ ચીજ આપા દુધ અને જમાતમાં વહેવવામાં આવે છે. એમાં પણ તેજ નામ અને દેખાડવા વાસ્તે કરવું વિગેરે, નહયતના બગાડો અને નમાઝ અને રોજાથી વધારે જરૂરી ગણવાની ખુશી જાહેર છે. અને એ રંધાયેલી ચીજ વહેવવામાં અનાજનો એવા બગાડો થાય છે. કે ખોદા બચાવે, રસમ પાળનારને તો એક મોટો ખર્ચ ભોગવવો પડે છે. પણ એટલો ખર્ચ થયેલી ચીજ તો કોઈના મોઢામાં પણ જવા પામતી નથી. ત્યારે એવો અનાજનો બગાડો દરરોજ વારં કેવી રીતે જાણ્ય ગણશે?

(૮) એ પછી હજમ કાગળ લખીને બચ્ચાની માને સાસરે ખખર કરવા જાય છે. અને ત્યાં તેને કંઈ ધનામ દેવામાં આવે છે. સરજવાની વાત છે કે જે કામ એક સવાકાના

પોસ્ટ કાર્ડમાં થઈ જતું હોય તેને વસ્તે ખાસ એક માણસને મોકલવો કંઈ રીતે અશકની વાત ગણાય? વળી તે ખીચારા ગમે તેવા મુ-ફ્ફિસ હોય, જ્યાં હવમ બાર્બનો કરવો તો ખીચારાઓને જરૂર ચૂકવવોજ પડે છે; કે જે કરવો ખોદા પાકના કરવો કરતાં પણ (તોખા તોખા) વધારે જરૂરી ચૂકવવા લાયક ગણાય છે. અને તેજ નામ થવાની નહયત અને મન ચાહે અથવા નહિ ચાહે તોપણ જેવું વિગેરે ખાખીયા એમાં પણ હાજર છે, તેથી એ રસમ પણ પાળવાનું સમજવી

(૯) સવા મહિનાનો બિહેર નવાની વળતે ફરી સો ઓરના એકટી ગાય છે આ ખાખું પણ ત્યાજ પાય છે. અને રાતના કુંડે-બમા અથવા જમાનામાં કંઈ ધાન વહેવવામાં આવે છે. વાડં મેદરના સાકાય! આ જંતરજુલમથી ખાખું ખાવાનો મોજો નાખવાની શી જરૂર? એ પગલાંપર તો પોતાનું ધર હોય પણ ખાખું તો અહીંજ ખાખું. અને તેને તો નેજ કહેવા લાગુ પડી કે “માન ન માન મંચ તેરા મેદમાન.” (કેરી મેદમાનની વાત છે?) ખાનાર.આ નરથી તો એ જંતર-જુલમ અને ખાવડાવનારાની નાખતમા તો તેજ નામની મોટાઈ અને વહેવા અને નદ-નામીથી બચવું એ જોઈ કાગળા એ રસમને નાજાજા સામેત કરવાને બસ છે. એવીજ રીતે કંઈ ધાન વહેવવું એ પણ કુટુંબ (નકા મુ) છે. એક બાળકની સાથે તમામ મોટા અને ઘરડા માણસોને પણ કંઈ ધવનારા બનાવવાની શી જરૂર અને તેમાં પણ નમાઝ અને રોજા કરતાં વધારે ચુસ્ત રહેવું, નામની મોટાઈ, અને નામ ખરાબ થવાની બીકનું ઝેર મળેલું તો હાજરજ છે. તેથી એ પણ દુરસ્ત નથી.

(૧૦) એ આળીસ દહાડામાં સુવાવડીને નમજનું તો ધ્યાન પણ આવતું નથી. (બેનમાઝી ઓરતોનું તો પૂજવું શું પણ) કેટલીક સારી નમાઝી ઓરતો પણ એ મુદ્દતમાં બેઠકારી વાપરે છે. અને શરીરખતમાં તો એવો હુકમ છે કે જ્યારે મોઢી બંધ થઈ જાય કે તરતજ ગોસલ કરી લીએ. જે ગોસલથી નુકસાન પોહોંચતું હોય તો તથમ્મુમ કરીને નમાઝ પઢવી શરૂ કરી દીએ. વગર ઉગરે એક પણ વખતની નમાઝ છોડવી ધણો મોટો ગુનો છે. હદીસ શરીફમાં છે કે “જેણે જાણી બેઠકને (વગર ઉગરે એક પણ વખતની) ધરજ નમાઝ છોડી તે ઈમાનથી દૂર થઈ ગયો.” અને હદીસે શરીફમાં છે કે “એવી રીતે (ધરજ) નમાઝને (વગર ઉગરે) છોડનાર માણસ જલ્દનમમાં ફિર્યોન અને હામાન અને કાફરની સાથે રહેશે.”

(૧૧) ફરી જાપના ઘેરથી છોકરીને સાસરે તેઓની શુંબસ મુજબ સાસરાના તમામ સગાઓને માટે લુગડાં અને જમાતમાં બેઠકવા વારસે રંધાયલી કાંઈ ચીજ અને છોકરી વારસે ઘરેણાં, વાસણ અને લુગડાં હોય છે. જ્યારે વડ મ ચક્રર ચીજને લઈ સાસરે આવે છે ત્યારે ત્યાં સૌ ઓરતો એ ચીજને જોવા એકઠી

થાય છે, અને એક વખતનું ખાણું ત્યાં ખાય છે. એ સૌ વાતોમાં ફરક વાતને નમાઝ, રોઝ અને ફરજ વાજેજ કરતાં એ જરૂરી સમજવામાં આવે છે. અને તેજ નામના અને મોટાઈની નકીયત જે હોય છે તે તો જાહેરજ છે. જે વાતમાં મોટાઈ અધકાર (તકબ્બુર) વિગેરે એટલી બધી પુરાઈથી હોય તે કેવી રીતે જયજ ગણી શકાય?

એવીજ રીતે કેટલેક દેકાણે એવો દસ્તુર છે કે બચ્ચાના નાના તરફથી ખીચડી, મરચી, બકરી અને લુગડાં છડીને નામે આવે છે. એમાં પણ તેજ નામની મોટાઈ અને જરૂર રસમ પાળવી અને કંઈ શુકન લેવાના પણ હોય છે. અને તેથી એ પણ મના છે.

(૧૨) સુવાવડીનાં લુગડાં, બિઠાનું બેઠકા વિગેરે સૌ દાયણુનો હક છે એમ ગણાય છે. કેટલેક વખત એ રસમ પાળવામાં ધણીજ તકલીફ ભોગવવી પડે છે. અને તે એક તેજ આગળના પુરાના ખાંસડા પેઢરીને ધસડના કરો. સાદું બિઠાનું એટલાજ વારસે પાથરવામાં આવતું નથી કે આઠ દસ દહાડામાં ને તે છીનવી લેવાશે. એમાં પણ તેજ પુરાઈથી છે કે જે બચાન કરવામાં આવી.

(૧૩) સુવાવડીને તદ્દન નજીસ (અપવિત્ર) ગણવી અને (તેથી ફરીને) તેણીથી દૂર જુદા બેસવું, તેણીનું એકું ખાવું તો શું પણ જે વાસણને તેણી અડકે તેને ધોયા અને સાફ કીધા વગર તેમાં પાણી નહીં પીવું મતલબ એકે તેણીને તદ્દન મેતરાણીની પેઠે ગણવી એ પણ તદ્દન વાહીયાત અને નકામી વાત છે.

(૧૪) એ પણ એક રિવાજ છે કે (શુસલ કરીને) પાક થાય ત્યાં સુધી અથવા

જહરત જનાબ સૈયદ અબ્દુલ કાદર જહાની બટે પીર સાહેબ (રહી)નો એજ મહજબ છે કે એક વખતની ફરજ નમાઝ છોડનાર તદ્દન કાફર થઈ જાય છે. ત્યારે વિચારવું જોઈએ કે જે બેનમાઝી ઓરતો હરજતની અગ્યારમીને દહાડે જલ્દીઓ મંજાવી પોતાને બારણે રાતજ નચાવવાની મંનત માને છે, અને તેઓમાંની ધણી બધી બેનમાઝીઓ હોય છે. ત્યારે એઓમાંની મંનતનો સવાબ આપની પાક રૂહ મંજુર રાખશે કેમ? [બાપાંતર કરતા અ. બ. કાદરી].

ઓછામાં ઓછું બચ્ચું પેદા થાય તેને છૂટે દહાડે ન્હાય ત્યાં સુધી સુત્રાવડીના ધણીને તેણીની પાસે આવવા દેતાં નથી. એટલુંજ નહીં પણ એને એમ ગણે છે, અને ધણુંજ જીંડું સમજે છે. એ રસમ પાળવાથી કેટલેક વખતે ધણી અડચણ ભોગવવી પડે છે, તે એ કે ગમે તેટલું જરૂરનું કામ હોય પણ ધણીની શી તાકાત કે બિચારો ત્યાં પોંહચી શકે! એ વાતમાં શું કાયદો છે તે સમજતો નથી. કોઈ વખતે કોઈ જરૂરી વાતજ કેહવાની હોય, અને તે પણ કોઈથી કેહવાય નહિ એવી હોય, અથવા કંઈ કામજ ન હોય પણ તે બિચારાનું પોતાના બચ્ચાને જોવાનું મન થાય, સૌ કોઈ તો જોઈ શકે પણ તે ગરીબ જોઈ શકે નહીં. એ કેવી વાહીયાત રસમ છે! બચ્ચું એવું નશીયવાન પેદા થયું કે આવતાની સાથેજ બિચારાં ધણી ધણીયાણીમાં જુદાઈ થઈ ગઈ. એ નાદાનીઓની પણ કોઈ હદ છે?

(૧૫) કેટલેક દેકાણે બચ્ચાને સૂપડામાં બેસાડે છે. અથવા તે જીવતું રહે તે વાસ્તે તેને ટાકરીમાં મુકી ધસડે છે. એ શુકન તો તદ્દન જન્યજ નથી. કેટલેક દેકાણે છૂટે દહાડે બચ્ચાને તારા દેખાડવામાં આવે છે. એટલે સુત્રાવીને ન્હવાડીને સારાં કીવતી લુગડાં પેહરાવીને આંખો બંધ કરાવીને રાતના મકાનના આંગણમાં લાવી કોઈ ચોપાઈપર હભી રાખીને આંખો ખોલવાને કહે છે કે સૌથી પેહલી નજર તેણીની આસ-માનના તારાઓ ઉપર પડે, અને કોઈ બીજાને જુએ નહીં. એ પણ શકત નકામી અને વગર કાયદાની રસમ છે. સારા સાગજ માણસને આંધળો બનાવવો એ કંઈ અક્ષતની વાત છે? વળી એવાં શુકન બેવાનો જે શુનો

થાય છે તે જુદો. અને કેટલેક દેકાણે તો તારા ગણાવ્યા પછી સુત્રાવડીને સાત સોહાસણીઓની સાથે થાળ ખવાડવામાં આવે છે જેમાં ભાત ભાતનું જમવાનું હોય છે, કે જેથી કોઈ તરેહનું ખાતું બચ્ચાને નુકસાન પોંહચાડે નહીં. એ પણ નાજન્યજ છે.

(૧૬) છૂટે દહાડે છોકરીવાળા સુત્રાવડીના ધણીને એક જોડ લુગડું દે છે. એમાં પણ રસમ પાળવાની જેટલી સખતાઈ વાપરવી કે જેનું નાજન્યજ હોતું ઉપર બયાન થઈ ગયું મુર, છે.

(૧૭) સુત્રાવડીને ત્રણ વખત ન્હવાડવું જરૂરનું સમજે છે. (૧) છૂટે દહાડે (૨) નાના છિલ્લાને (૩) મોટા છિલ્લાને દહાડે. શરી અતે તો ફક્ત એટલેજ હુકમ દીધો હતો કે બપોરે લોહી બંધ પડી જાય ત્યારે ન્હાઈ લીએ. પછી ગમે તો પૂરા ચાળીસ દહાડા પછી લોહી બંધ થાય અથવા બેચાર દહાડામાંજ બંધ થઈ જાય પણ આહિં હિંદુસ્થાનમાં) તો આ ત્રણ ગોસલ વાજેજ ગણાય છે. એ શરી અનની સાથે વડવું નહિ તો બીજું શું છે? કેટલાક લોકો એવું કારણ જણાવે છે કે ન્હાયા વગર તખીયત ને સૂગ લાગે છે. તેથી કરીને ન્હવાડીએ છીએ, કે જેથી મેલ અને બદન સાફ થઈ જાય. તેનો જવાબ એ છે કે એ કારણ રજુ કરવું તદ્દન ખોટું છે. જો એ જ કારણ છે તો સુત્રાવડીનું બપોરે મન થાય ત્યારે ન્હાઈ લીએ. એ ખાસ અમુક દહાડેજ ન્હાવાની શી જરૂર? કે પાચમેજ દહાડે અને દસમે કેપંદરમે દહાડેજ ન્હવાય એવું શું કાણુ? એવો શકત રસમ પાળવીજ છે. એવું તો કંઈ પણ કારણ મળી આવતું નથી. એટલુંજ નહીં પણ ધણી વખતે એમ

સાંખેત થયું છે કે સુવાવડીએ ન્હાવાની ખા-
લેશ દેખાડી તે દહાડે તેણે કાઠએ પણ ન્હ-
વાડી નહીં. અથવા એવી રીતે અમુક
દહાડે વગર જરૂરે ન્હવાડવાથી મા અને
બચ્ચા બંનેને તુકસાની પાંદચી છે. અને સૌ
કરતાં તાળુખીની વાત તો એ છે કે જ્યારે
નિકાસ (હોલી) બંધ થઈ જાય છે તે વખતે
તો ખીચારીને કાઠ ન્હવાડતું જ નથી, તે
અહીં સુધી કે નોંધીનો, ઝોરતાએ મુકરંર
કીધેલો દહાડો આવે નહીં. તમે પોતે જ કહો
કે એ ખુલ્લે ખુલ્લો ગુનો છે કે નહીં?

છોકરું પેદા થયા પછી એટલી

વાતો સુંનત છે. તેને ન્હવાડીને તેના જ-
મણા કાનમાં અગ્રં અને ડાબા કાનમાં ત-
કખીર કહેવાય. અને કાઠ દીનદાર પરહેજ-
ગાર નમાઝી યુઝુર્ગ પાસે થોડી ખારેક આ-
પીને તેના તાળવામાં લગાડવામાં આવે. એ
શિવાય બાકીની સૌ મનથી ઘડી કાઢેલી અથવા
કાફિરોને નેઈ શિખેલી રસમો જ છે. તેમજ
એમાં પણ જે માણસ બચ્ચાના કાનમાં અગ્રં
દીએ તેને મીઠાઈ જ દેવી એ પણ નકામી
રસમ છે અને અક્કલથી ઉલટી વાત હોવાને
લીધે ના જાય છે. ઉપર મચકૂર થયેલી
તમામ રસમો હિંદુસ્થાનના સુસલ-
માનો પાળે છે. એનાજ ઉપરથી
આપણી ગુજરાતમાં એ વખતે જે
જે એવી ખોટી રસમો પાળવામાં
આવતી હોય તેઓને નાજયજ
ઓળખી અને સમજી લીઓ.)

**અકીકો કરતી વખતે થતી રસ-
મોનું ખયાન.**

(સુંનતો અને જાયજ કામો.) તે
દહાડે, છોકરાને વાસ્તે બે બકરાં અને છોક-
રીને વાસ્તે એક બકરું જુએલ કરવું. અને

તેનું કાચું ગોસ્ત અથવા રંધાયેલું બહેચી
દેવું (અથવા ખાલું) અને વાળોના વળન
ખરાખર ચાંદી જોડીને ખેરાત કરી દેવી. અને
માથું બોઢાવીને માથામાં ઝાકરાન (કિસર)
લગાડવી. એટલી વાતો તો સવાયની છે. એ
શિવાય એમાં જે નકામી કુચૂલ વાતો લોકોએ
કાઢી છે તે જોવા લાયક છે.

(૧) જમાતના અને કહુંખના લોકો
એકઠા થઈને માથું બોઢાવી રહ્યા પછી એક
કટોરીમાં અને કેટલાક લોકો સપડામાં
કેટલુંક અનાજ પણ મુકીને તેમાં કંઈ
પૈસા નાંખે છે, જે હજમનો હક ગણાય છે.
અને એ પૈસા તે ધરવાળા માણસને માથે
કરજ ગણાય છે કે જ્યારે પેલા દેનારાઓને
ત્યાં પણ કંઈ કામ આવી પડે ત્યારે તેઓને
ત્યાં પણ એને દેવું જ પડશે. જેની ખુરા-
ધ્યો તમે ઉપર સમજી ગયા છો.

(૨) બેન વિગેરેને પણ અહિં તેણીને
હક જેકે ખઈ જોતાં કાઠ પણ તરેહનો હક
નથી દેવું પડે છે. જેમાં કાફિરોની સાથે સુ-
શામેલત (મળતા પાણી) ઉપાંત ખીજ પણ
કેટલીક ખુરાધ્યો છે. દાખલા તરીકે દેનારની
ખુરી નધયત હોવી; કેમકે એ તો ખરેખર
સાચું જ છે કે કાઠ વખતે ગુંજશ નહીં હો
વાથી દેવું બહુ ખારે પડે છે; પણ ફક્ત
એટલાજ વાસ્તે કે નહીં દેવાથી બેશરમ ફ-
રશું અને લોકો મહેલું મારશે તેથી લાચાર
થઈને દેવું પડે છે. અને એને રિશ્તા અ-
થવા દેખાડવા વાસ્તે દેવું કહે છે. અને નામ
થાય તેટલા વાસ્તે દેવું હરામ છે. અને પોતે
તમારા મનમાં વિચારો કે એટલા લાચાર થઈ
જવું કે જેથી પોતાને તકલીફ થાય એ કંઈ
અક્કલની વાત છે?

એવીજ રીતે દેનારને વાસ્તે એ ખરાખી

છે કે દેવું એ ફક્ત અક્ષિય અને ઉપરપર છે. અને જોરગુલમથી કાઠ પાસે ઉપર કરાવવો હરામ છે. અને એ પણ ગુલમ ગુનરનું છે. જે નહીં હીએ તો ગહેણું સાંભળે, બદનામ થાય, અને આખા કુટુંબમાં આંગળી દેખામણો અને, અને જે કાઠ પોતાની રા-જપુશીથી દીએ તોપણ લોકોમાં નામ થવાની નધયત હોવી તો ખેશક છેજ કે જેનું નામયજ હોવું કુર્આન અને હદીસમાં ખુલ્લે ખુલ્લું બ-યાન થયલું છે.

(૩) રંધાયલી કાઠ ચીજનો બગાડો એમાં પણ બંહેર રીતે કરવામાં આવે છે. જે કામ અક્કલથી ઉલટું હોવું, ઉપર સામેત થઈ ગયું છે અને એમ કરવામાં નામ થવાની મતલબ પણ હોય છે જે કે હરામ છે.

(૪) એ રસમો બરાબર પાળવાની સુશીલતામાં કાઠ વખતે ખરચો કરવાની તુ-કાત નહીં હોવાથી અકીકો મોકુફ રાખવા પડે છે અને મુસ્તહય (વખતથી ઉલટું મોકુફ) કરવું પડે છે. એટલુંજ નહિ પણ કેટલેક ઠેકાણે તો વરસોના વરસો ગુજરી ગયા આદ કરવામાં આવે છે,

(૫) એક રસમ એ પણ છે કે જે વખતે બચ્ચાનું માથું બોડવા વાસ્તે તેને માથે અઓ લગાડાય કે તરતજ તેજ વખતે બકરું ઝુએહ કરવું જોઈએ. એ પણ એક નકામી વાત છે. શરીઅત પ્રમાણે તો માથું બોડાયા પછી કેટલીક વારે ગમે તો ઝુએહ કરે અથવા ઝુએહ કીધા પછી માથું બોડાવે એ બંને દુર-સ્ત છે. મતલબ એજ છે કે તેજ દહાડે એ બંને કામો થઈ જવાં જોઈએ.

(૬) બકરાની મુંડી હજમને અને રાન દાયણને દેવી જરૂરનું સમજવું એ પણ ખૂલ છે. ગમે તો દીએ અને ચાહે તો નહિ દીએ

પોતાના મનથી શરીઅતનો નવો કાયદો ઘડવાની શી જરૂર? જે રાન નહિ દીએ અને ચોટું જોસ્ત દીએ એમાં શી તુક-સાની છે?

(૭) કેટલેક ઠેકાણે એ પણ રિવાજ છે કે અકીકાના બકરાનાં હાડકાં તોડવાને પૂરું સમજે છે. અને દફન કરવાને જરૂરી વાત સમજે છે. એ પણ એક બેદલીલ વાતજ છે.

એજ પુરાઈઓ બચ્ચાનાં દાંત નીકળે છે તે વખતે થતી રસમોમાં પણ હોય છે. કુ-ટુંબમાં ધુધરાં વહેંચવામાં આવે છે. અને તે નહિ વહેંચવું ધરજ અને વાગેજ તરફ કરવા કરતાં વધારે સખત અને જોય ગણાય છે. એવીજ રીતે ખીર ચટાડવાની રસમ, કે છૂંદા મહિનામાં બચ્ચાને ખીર ચટાડે છે,* અને તેજ દહાડેથી તેને ખવડાવવું શરૂ કરવામાં આવે છે. એ પણ એક જોરગુલમની રસમ પાળવી છે કે જેની પુરાઈ તમે જાણી ચુ-કયા છે.

એવીજ રીતે તે રસમને પણ જાણવી કે જે બચ્ચાનું દુધ છોડાવતી વખતે પાળવામાં આવે છે. સુખારક બાદીને વાસ્તે બારેતાનું એકડા થવું. અને મનમાં ગમે અથવા નહિ ગમે તોપણ તેઓની દબવત કરવી જરૂરી સમજવી, જમાતમાં ખજૂર વહેંચવી, મતલબ એકે એ સૌ રસમોનો એકજ હુકમ છે. (એટલે સૌ નકામી નાબયજ રસમો છે).

એમ વળી કેટલેક ઠેકાણે ખજૂરાની સાથે એક બીજું ઢોંગ કરવામાં આવે છે. અને તે એ કે એક કોરા માટલામાં પાણી ભરીને તેનાપર અકીની ગણત્રીમાં ખજૂરા સુકી બ-

* અને તે પણ પોલીયા (રૂપીયા) થર સુકીને એ રસમ ગુજરાતમાં છે.

આની પાસે ઉઠાવાવે છે. અને તેથી તેઓ સમજે છે કે અચ્ચું જેટલી ખજૂરો ઉઠાવશે તેટલા દલાડા હજુ (છદ) કરશે. એમાં પણ શુકન અને જેમની વાત જાણવાનો દાવો છે. જેનું શુનાહ હોયું જાહેર હોય છે.

એવીજ રીતે સાલગીરિહની રસમમાં જે દલાડે અચ્ચું પેદા થયું હોય તેજ તારીખે દર વરસે એકઠા થવું, ખાણું રંધાવવું અને નાશમાં એક વીંટી બાંધવી એક જોરગુલમની રસમ પાળવી છે.

એવીજ રીતે સૈલનો કુટો. એટલે જ્યારે છોકરાને મુછો ઉગે ત્યારે મુછોમાં પોત્રીયા (રૂપીયા) થી સંદલ (સુખદ લગાડાય છે, અને સેવીયો રંધાય છે, કે જેથી સેવીયોના જેટલા લાંબા લાંબા વાળ થા જાય, * એ સૌ શુકનો છે જેઓની પુરાઈ તમે જાણી ચુક્યા છો (એવી જે જે રસમે આપણામાં હોય તેને દુર કરવાની કોશીશ કરશો).

ખતનાની રસમોનું બયાન.

એમાં પણ ઘણી કુચુક રસમો લોકોએ કાઢી છે જે અશ્રુક્તથી તદન ઉલટી અને નકામી છે, (જેવી કે):—(૧) લોકોને કાગળ લખાને અથવા માણસથી નોતરોને બોલાવવું અને એકઠા કરવું એ સુનતની તદન ઉલટું છે. “એક વખતે હજરત રસૂલુલ્લાહ (સલ) ના એક સહાબીને કોઈએ ખતનામાં બોલાવ્યો આવે ત્યાં જવાથી ઈન્કાર કીધો. લોકોએ સખમ પૂછ્યો ત્યારે તેવણે જવાબ દીધો કે

* અને શરીરખતમાં તે મુછોના વાળ લાંબા રાખવા હરામ છે. અને જો દાદીને વારંતે સેવીયો રંધાતી હોય તેા છોકરો પોતેજ તેને ખરાખરી કપાવશે. અથવા બેઠાની નખાવશે, કે જે હરામ છે. ત્યારે પેલી સેવાયો રંધવાથી ફાયદો શું થયો ?

હજરત રસૂલુલ્લાહ (સલ) ના (પાક) ઝમાનામાં નહિ અને (સહાબીઓ) કદી ખતનામાં જતા હતા અને નહિ ખતનાને વારંતે અમને કોઈ તેડવું હતું.”

એ હદીસપરથી જાણવું કે જે ચીજને લોકોમાં જાહેર કરવી જરૂરી નહીં હોય તેને વારંતે લોકોને એકઠા કરવા અને બોલાવવા સુનતથી ઉલટી વાત છે. એમાં પણ ઘણી એવી વાલીયાત રસમો આવી ગઈ કે જેને વારંતે ઘણી મોટી ધામધુમ કરવામાં આવે છે.

(૨) ફેટકેક કેકાણે એજ રસમોને કારણે ખતનામાં એટલી ઢીલ કરવામાં આવે છે કે છોકરો મોટો (લગભગ જુવાન) થઈ જાય છે જેમાં એટલું મોઢું થવા ઉપરાંત એ પણ પુરાઈ છે કે સૌ લોકો તેની છુપાવવાની જગ્યાને જુએ છે. અગરજો ખતના કરનાર શિવાય બીજાઓને તેનું બદન જોવું તદન હરામ છે. અને એ (બદન જોવાનો) શુનો એવી રીતે લોકોને નોતરવાથીજ થયો.

(૩) ખાલામાં વધામણી પડવાની રસમ. એમાં પણ તેજ પ્રજેતી છે કે જે ઉપર બયાન કરવામાં આવી.

(૪) અચ્ચાનાં નાના નાનીને ત્યાંથી કંઈ શેકડ (પૈસા) અને લુગડાં લાવવામાં આવે છે જેને હિંદુસ્થાનનાં ભાત કહે છે. જેનું અસલ કારણ એ છે કે હિંદુઓમાં આપના મરી ગયા પછી છોકરીઓને વારસો મળતો નહોતો. જાહેલ મુસલમાનોએ પણ તેઓને જોઈ એ રીવાજ પોતાનામાં દાખલ કીધો. અને જો એમજ માની લઈએ કે તેઓને જોઈ એ રસમ મુસલમાનોએ પોતાનામાં દાખલ નહીં કીધી. અને માની

લીધું. છતાં એ રસમ અગરજો તેઓ પોતે જ કાઢી હોય તો પણ તે છે તો નહીં જોઈને હકદારનું જો હક અલ્લાહ પાક અને તેના રસૂલે (સલ) મુકર્રર કીધો હોય. તે નહીં હેતુ બધું પચાવી પડ્યું એ કયાં દુસ્ત છે. મતલબ એકે જ્યારે છોકરીને તેણીનો વારસો નહીં દીધો ત્યારે તેણીને દિલાસો આપવા એ કાયદો જોડવો કે જુદા જુદા ટાંકણાઓમાં તેણીને કંઈ દઈ દેવું. એવી તરેહથી દઈને પોતાનાં દિલને સમજાવી દીધું કે હવે અમારા પર તેણીનો કંઈ પણ હક બાકી રહ્યું નહીં. મતલબ એ કે એ રસમ કાઢવાની મતલબ એજ છે કે હિંદુઓની રસમ પાળવી અથવા (હક પચાવી પડવાનો) જુલમ કરવો. અને એ બંને હરામ છે. એ ખરાબીઓ તો એ થઈ.

ત્રીજી પુરાઈ તેજ રસમ પાળવામાં સખતાઈ કરવી, કે નાના નાની પાસે ગમે તો હોય અથવા નહીં હોય. હજારો તરેહની કોશિશ કરો બાળુ પૈસા કાઢો કાંઈ ચીજ ગીરવી મુકો તેની અંદર બાળ કાલ રોકડ બાળ દેવો પડે છે. અથવા જો રોકડ બાળ નહીં દેવો પડે તોપણ જો માલ મિલકત ગીરવી મુકવામાં આવી તેની આમદની તો તેજ લે છે જેની પાસે તો ચીજ ગીરો છે, એ પણ બાળ છે. અને બાળનું લેવું અને દેવું બંને (સરખી રીતે) હરામ છે. મતલબ એ કે ગમે (તેવું હરામ કામ) કરો પણ અહીં તો દરેક જોઈતી ચીજ હાજર કરો. તમે પોતે વિચાર કરો કે જ્યારે એક નકાસું અને એક શુનાહતા કામને વાસ્તે એટલી બધી ધામધુમ કરવામાં આવી કે તેટલી ધામધુમ દરજ અને વાળેજ વાસ્તે પણ કરવામાં નહીં આવતી, ત્યારે શરીઆતની હદને તમે

ઓળંગી તેનાથી બહાર થઈ ગયા કે નહીં? ચોથી પુરાઈ તેજ નામની મોટાઈ જેનું હરામ હોવું ઉપર બયાન થઈ ચુક્યું. કેટલાક કહે છે કે ભાઈ! પોતાના સગાં વડાલાંઓની મદદ કરવી તો ઇમાદત અને સવાબનું કામ છે, પછી તેમાં ગુનો કેમ કરીને થયો? ત્યારે તેનો જવાબ એ છે કે જો તેઓની મદદ કરવી અને તેઓપર ઉપકાર કરવાનોજ તમારો ઇરાદો હતો ત્યારે રસમ પાળ્યા વગર જ્યારે પોતાનામાં દેવાની તાકાત જોતે અને તેઓને ગરજવાન જોતે ત્યારે દઈ દેતો. પણ અહીં તો જો સગાં વડાલાં બૂખે મરતાં હોય ત્યારે તો તે બિચારાંઓને કોઈ પ્રજનું પણ નથી. પણ રસમો પાળવાને વાસ્તે અને નામ થાય. તેને વાસ્તે એવી વધામણીઓનું નામ મદદ અને ઉપકાર રાખી લીધું.

(૫) કેટલાક શહેરોમાં એવી ખોટી રસમ છે કે ખતના અથવા ખીનારીથી સાગ થયા પછી ગોસલ કરવામાં આવે છે. તેવી ખુશીને ટાંકણું ખુશ રાગ રંગ, નાચ વાળું વિગેરે થાય છે. કેટલેક દેકાણે હુમણીઓ ગાય છે, જેનું હરામ હોવું ઉપર લખાઈ ગયું, અને તેની પુરાઈઓ ખોદા પાકે ચાલું છે તો હવે પછી અમે લખ્યું. મતલબ એકે એ તમામ વાહીયાત રસમો અને પુરાઈઓને મટાડવી જોઈએ.

જ્યારે બચ્ચામાં બરદાસ કરવાની તાકાત જુઓ ત્યારે શુપ્તુષ હજમને બોલાવી ખતના કરાવી દીઓ અને જ્યારે તે સાજો થઈ ગય ત્યારે તેને ગોસલ કરાવી દીઓ, જો શુંજસ હોય અને રસમ પાળવાનું પણ ધ્યાન નહીં હોય, અને નામ કરવાનો ઇરાદો પણ નહીં હોય, અને નામને ખટો લાગવાની ખીકનો વિચાર પણ નહીં રાખતો હોય.

તો બે ચાર દોરત અથવા ચાર પાંચ ફૂકીશને જે કંઈ બની શકે તે ખવાડી દીએ ચાહો પતી ગયું. પણ વારંવાર એમ નહીં કરે, બહુ તો તેજ રસમ પડી જશે.

મહરસો એટલે બિસમિલ્લાહની રસમોનું બયાન.

મયકૂર રસમોમાં એક બિસમિલ્લાહની રસમ છે. જે રસમ ઘણી જરૂરી હોય એવી રીતે લોકો પાળે છે. તેમાં નીચે મુજબ ગુરુ થયો છે:—

(૧) ચાર વરસ, ચાર મહિના અને ચાર દિવસનીજ (બચ્ચાની) ઉમર હોવી પોતાના તરફથી મુકરર કરી લીધું છે. જે એક તહન બે દલીલ અને નકામી વાત છે. અને તેની સાથે વળી તેને એટલી જરૂરી લોકો માને છે કે ગમે તે થઈ જાય પણ એ વાતમાં જરા પણ ફેર પડે નહીં અને બેઈલમ લોકો. તો એને શરીઅતનીજ વાત માની રહેલા છે. જેથી કરીને એક તો ખોટો અકીદો રાખવો અને બીજું શરીઅતમાં એક વાત ઉમેરવાનો શુનો થાય છે.

(૨) બીજી ખરાબી મિઠાઈ બહેંચવાની જરૂરી રસમ પાળવી કે ગમે તે ઠેકાણેથી લાવી બહેંચવીજ ભેઈએ. ને નહીં બહેંચે તો નામને એજ લાગે, લોકોમાં આંગળી દેખામણો અને, જેનું બયાન ઉપર થઈ ગયું. પછી નામના, મોટાઈ અને લોકોને દેખાડવું. અને તેઓની વાહવાહી સાંભળવાને કરવું એ જુદું.

(૩) કેટલાક પૈસાવાળા લોકો ચાંદીનાં ખડીયા કલમ બનાવીને ચાંદીના પાટીયા પર લખાવીને બચ્ચાને તેમાં પઢાવે છે. ચાંદીની ચીએને વાપરવું હરામ છે તેથી કરીને તેમાં લખાવવું અને પઢાવવું એ પણ હરામ થયું.

(૪) કેટલાક લોકો બચ્ચાને તે વખતે શરીઅતથી ઉલટા લુગડાં પેરાવે છે. જેવાં કે રેશમી અથવા જરીતા અથવા આફરાની (કેસરી) કે કુચ્છી રંગના અને એ (સો) હરામ છે.

(૫) નોકરો અને બેનો વિગેરેના હક એમાં ફરજ કરતાં વધારે જરૂરી ગણાય છે, જેની પુરોષ ઉપર બયાન થઈ ગઈ. એ રસમ પણ મટાડવા હાયક છે. જ્યારે બચ્ચું બોલવા લાગે ત્યારે તેને કલમા (તૈય્ય) શરીફ શિખાડો. પછી કોઈ દીનચુસ્ત બુદ્ધિમાની પાસે લઈ જઈ તેને મોઢે બિસમિલ્લાહ પઢાવી દીઓ. અને આ નેઅમતના શુકરીયામાં જે ચાહો તો કોઈ પણ રસમ પાળ્યા વગર ખોદા પાકના નામપર છુપાવીને કંઈ ખેરાત દઈ દીઓ. લોકોને દેખાડી કદી કંઈ દીઓ નહીં. બાકી સૌ ધર્તીગો છે.

ઘણું કરીને બચ્ચું જ્યારે બોલવા લાગે છે ત્યારે ધરના માણસો તેની પાસે જા બાપ વિગેરેને બોલાવે છે. તેને બહેંચે તેને અક્ષાહ અક્ષાહ શિખાડે તો કેવું સાફ થાય. અને લગભગ એનાજ જેવી રસમો બચ્ચું કુરઆન પુરું કરે છે ત્યારે કરવામાં આવે છે. અને તેમાં પણ વગર જરૂરી વાતો ઘણી ખરી સ્તમ તરીકે પાળવામાં આવે છે. અને ઘણી ખરી વાતો નામની મોટાઈને વારંવાર કરવામાં આવે છે. જેવી કે પરાણાએને એકઠા કરવા, કોઈ કોઈને લુગડાંનાં બેડા દેવાં, જેની પુરબચી ઉપર બયાન થઈ ગઈ.

પુરુશી વિગેરેનાં ટાંકણાંમાં ઓરતોનાં જવા અને એકઠા થવાનું બયાન.

એક જમાતની ઓરતો કેટલાંએક પુરુશીનાં ટાંકણાંમાં એકઠી થાય છે. જેમાંના કેટલાંએક તો ઉપર બયાન કરવામાં આવ્યાં

અને કેટલાંએક બાકી છે, જેઓનું બચાન આગળ આવે છે. એ સૌ નાન્યત્ર છે. ટાંકણાંઓ શિવાય બીજા વખતોમાં પણ જ્યારે મન થયું કે ફલાણીને ધણા હહાડા થયા નેધ નથી (ચાલો જરા ઉભા ઉભા તેણીને મળી આવીએ એવો વિચાર સ્વતાંજ) તરતજ પાલકીમાં (કે ગાડીમાં કે પગેજ) તેણીને ત્યાં ચાલી ગઈ, અથવા કોઈ બીજા છે તેને જોવા ગઈ, કેયે કોઈ ખુશીનું ટાંકણું થયું ત્યાં સુખારકબાદી દેવા જઈ પોંહચી.

કેટલીક ઓરતો તો એવી મનમોહી હોય છે કે પાલકી (કે ગાડી) મંગાવ્યા વગર પણ રાતના ચાલી જાય છે. જ્યાં રાત પડી કે તેણીઓને ફરવાનું સંકથું. એ તો વધારે ખરાબ વાત છે. તેમાં ચાંદણમાં તો વધારે બેશરમીની વાત છે. મતલબ એ કે ઓરતોને પોતાના ધરથી બહાર નીકળવું અને કેયે આવવું જવું કેટલીએક પુરાઈ-ઓના સમ્યક્ષી કોઈ પણ રીતે દુરસ્ત નથી. (તેણીઓને તો) ક્રૂતા એટલીજ (શરી-અત તરફથી) રજ છે કે કોઈ કોઈ વખતે પોતાના માથાપને જોવા જાય.

પોતાના મહરમ સગાઓ (એટલે તે સગાઓ કે જેઓની સાથે કોઈ પણ વખતે નિકાહ કરવા જાયત્ર નહિ હોય તેઓ) ને જોવા જવું પણ જાયત્ર છે (જેવાં કે ભાઈ, મામો, કાકો વિગેરે), અને તેપણ વરસમાં એકાદ વખત ક્રૂતા. એ શિવાય રિવાજ મુજબ કોઈપણ ઠેકાણે બેઝિકરીથી રવડતા ફરવું જાયત્ર નથી. નહિ કોઈ સગાને ત્યાં અને નહિ કોઈ બીજાને ત્યાં. નહિ નિકાહ શાદીમાં અને નહિ મોત મધ્યતમાં. નહિ કોઈ બીજાને જોવા અને નહીં કોઈને મુ-

ખારકબાદી દેવા અને નહિ કોઈ જાન કે ગણ-તમાં. એટલુંજ નહિ પણ જ્યારે કોઈ ખુશીને ટાંકણું કોઈ મિજલસ દેરવી લોકો એકઠા થવાના હોય તો પોતાના મહરમ સગાને ત્યાં જવું પણ જાયત્ર નથી. જો ધણીએ ત્યાં જવાની રજ દીધી તો તે પણ ગુનેગાર થયો અને એ પણ ગુનેગાર થઈ. અફસોસ છે કે આ શરીઅતના હુકમ પ્રમાણે આખા હિંદુસ્તાનમાં કેયે પણ કોઈ ચાલતું નથી * એટલુંજ નહિ પણ એમ જવાને કોઈ નાદુરસ્ત પણ ગણતું નથી, તદન જાયત્ર સમજી રહેલા છે. અગરજો એજ જવાને લીધે એ સૌ રસ્સો અને પુરાઈયો પેદા થઈ છે. મતલબ એ કે હવે એ પુરાઈયો જાણ્યા પછી એ વાતો તદન છોડી દેવી નેધએ. અને તોખા કરવી નેધએ.

એતો શરીઅતના હુકમ હતો. હવે તેની પુરાઈયો અને ખરાબીયો સાંભળો:—જ્યારે જમાતમાં ખખર પડી કે ફલાણીને ત્યાં ફલાણું ખુશીનું ટાંકણું છે તો દરેક (ગુંજશવાળી) ઓરતને નવા કીમતી પોશાકની ફકર પેદા થાય છે. કોઈ વખતે ધણીપર શરમાશ કરવામાં આવે છે. અને કોઈ વખતે કાપડીઆને પેતેજ ખારણે બોલાવી ઉધાર લે છે, અથવા વ્યાગુ રૂપીયા કાઢીને ખરીદવામાં આવે છે જો ધણીની ગુંજશ તેટલી નહિ હોય તોપણ તેની વાત માનવામાં આવતી નથી. જાહેર છે કે એ પોશાક શ્રૂતા લોકોને દેખાડવાને અને મોટાઈ મારવાને બનાવવામાં આવે છે, જેને વાસ્તે (ઉપર) હદીસમાં બચાન આવી ગયું

* (એટલે ધણાખરા લોકો ચાલતા નથી. કેટલાક ખોદા પાકના એવા પણ બંદા છે કે તેઓ એ હુકમ મુજબ પોતે પણ ચાલે છે અને પોતાના ધરની ઓરતોને પણ તે મુજબ ચલાવે છે).

કે “એવા માણસને ખોદા પાક ક્યામતને
દહાડે બિંકાર (ઝિલ્લત)નો પોશાક પેહરા-
વશે.” એક ગુનો તો એ થયો.

ફરી એવી નઠયતથી માલ ખરચ કરવો
નકામું ખરચવું છે. જેની યુરાઇ ઉપલા
ખયાનોમાં આવી ગઈ. એ બીજો ગુનો થયો.
ઘણીથી તેની ગુંબસ કરતાં વધારે વગર
જરૂરે માંગવું તેને ધન દેવી છે, એ ત્રીજો
ગુનો થયો. કાપડીયાને ખોલાવી વગર જરૂરે
તે નામહરમ (એટલે જેઓની સાથે કોઈ
પણ વખતે નિકાહ દુસ્ત્ર થઈ શકતો હોય
તેવા માણસ) સાથે વાતો કરવીજ એટલુંજ
નહીં પણ ઘણી ખરી વખતે તાકો લેતી દેતી
વખતે અર્ધો હાથ કે જંભાં ચૂડીયો અને
મેંદી વિગેરે સૌ કંઈ હોય છે, બાહેર કાઢવો
શરમ અને પાક દાખનીથી કેટલું વિરુદ્ધ
કામ છે! એ ચોથો ગુનો છે.

પછી જે વ્યાજ પૈસા લીધા તો વ્યાજ
દેવો પડ્યો એ પાંચમો ગુનો છે. જે ઘણીના
વિચાર આવી તરેહની નકામી ફરમાસોથી
કંઈ ફરી ગયો અને હરામ કમાઈ પર તેની
નંજર દોડી તો તેને કોઈના હક મારી
લીધા. ઇંચ લીધી, અને એ ફરમાશો પુરી
કાધી કમકે હલાલ કમાઈની આમદનીથી એ
ફરમાસો પૂરી પડતી નથી. ત્યારે એ ગુનો
તે ઓરતને કારણે કરવામાં આવ્યો, અને
ગુનાનું કારણ થવું એ પણ ગુનો છે, એ
છઠ્ઠો ગુનો થયો.

ઘણું ફરીને પોશાકમાં લગાડવાં કિનારી
ગોટા પણ લેવાય છે અને ચાંદી સોનાની
ચીજો ખરીદવાના મસખલા નહિ જાણવાથી
અથવા એ દરકારીને લીધે, ઘણું ફરીને વ્યાજ
લેણકું થઈ જાય છે. કેમકે ચાંદી સોનું અને

તેઓની બનેલી ચીજો ખરીદવાના મસખલા
સમજવા એ કંઈ સહેલા નથી, * બહુજ બા-
રીક મસખલા છે. જેવી રીતે કે અમે વેચાય
અને ખરીદીના બયાનમાં (ભાગ પાંચમાં)
લખી ચુક્યા છીએ.

ફરી મોટી મુશ્કેલ છે તો એ છે કે
એક શાદીના ટાંકણા વાસ્તે જે પોશાક ખની
તે બીજી શાદીના ટાંકણાપર નકામી થઈ
જાય છે. તેને વાસ્તે ફરી નવે! પોશાક જો-
ઈએ. નહિતો ઓરતો આંગળી દેખાડશે કે
“એની પાસે તો ફક્ત એકજ પોશાક છે.
તેનેજ વારેઘડીએ પહેરીને આવ્યાજ કરે છે.”
તેથી ફરીને ઉપર ગણવી આવેલાં ગુનાહો
પાછા કરવામાં આવશે. ગુનાહોને ફરીફરીને
કરવું એ પણ ગુનો છે. એ આઠમો ગુનો થયો.

એતો પોશાકની તૈયારી હતી. હવે
જાણસો ધડાવવાની ફરર થઈ. જે પોતાની
પાસે નહીં હોય તો ઉછીની લાવી પહેરવામાં
આવે છે અને તે માંગીને પેહરેલી છે એતો
જાહેર કરવામાં આવતુંજ નથી, એટલુંજ
નહીં પણ સંતાડવામાં આવે છે. એમ પો-
તાનુંજ છે એમ જાહેર કરવામાં આવે છે એ
એક તરેહનો દગો અને જુઠાણું છે. હદીસે
શરીફમાં આવ્યું, છે કે “ જે કોઈ એવી
(ઉછીની) ચીજને પોતાની માલિકીની ચીજ
જાહેર કરશે. કે જે ચીજને ખરેખર તેની નથી
તેનો દાખલો એવી રીતે સમજવો કે જાણે
કોઈએ એ લગણાં જુઠાણા અને દગાના પેહરી
લીધાં.” એટલે માથાથી પગ સુધી જુઠાણુંજ
પોતાના ઉપર વિંટાળી (લપેટી) લીધું. એ

* (જે મસખલાઓ વાસ્તે વાંચો ખેડેરતી ડેવર
ગુજરાતી અથવા કુદું ભાગ પાંચમાં આવેલું લે-
ણકુંજીવું બયાન, જેમાં એ બાબત મસખલાઓ બહુજ
ખાલાસા સાથે મળી આવશે.)

નવમો ગુનો થયો.

વળી ધરણી પણ બધું કરીને એવાં પહે-
રવામાં આવે છે કે જેનો અખખારો દૂર સુધી
સંભળાય છે કે જેથી બીજી સાહેબ મિજન-
સમાં જાય કે તરતજ આખી મેહદિલની ન-
જરો એવણુ તરફ ખેંચાઈ તેવણુને જોવામાં
લાગી જાય. અખખારાવાળું ધરણું પેહેરવુંજ
હરામ છે. * હદીસ સરીફમાં છે કે “દરેક
વાબતી ઝીઝી સાથે રોતાન હોય છે” +
એ દસમો ગુનો થયો.

હવે સ્વારીનો વખત આવ્યો. ત્યારે નોકરને
પાલખી લાવવાનો હુકમ કીધો અથવા જેને
ત્યાં એ ટાંકણું હોય તેને ત્યાંથી પાલખી
આવી ગઈ. ત્યારે હવે શેઠાણીને ન્હાવાની
ફર પેદા થઈ. કેટલીક વારતો પાણી ઉઠું
કરવામાં લાગી અને કેટલોક વખત ગુસલની
નઈમત ખાંધવામાં લાગ્યો. મતલબ કે એવી
રીતે વાર લગાડવામાં નમાઝનો વખત જતો
રહ્યો. તો તેની કંઈ પણ (બેગમ સાહેબને)
પરવા નથી, અથવા કોઈ પણ બીજા જરૂરી કા.
ખમાં વાર લાગે તો (સરકારને) કંઈ હરકત
નથી. અને બધું કરીનેએ ભલા માણસો
(ઝોરતો) ને ગુસલ કરવાને દહાડે એજ
મુશીબત ખમવી પડે છે. ગમે તેમ હોય પણ
જે નમાઝ કઝા થઈ ગઈ અથવા નમાઝનો
વખત મકરૂહ થઈ ગયો તો એ અખખારો
ગુનો થયો.

હવે બાઈ પાલખી લઈને બહારથી પો-
કારી રહેલા છે અને શેઠાણી ધરમાં તેઓને
ગાળો દઈ વગોવે છે. વગર કારણે કોઈ

[તેમજ એવા વાબતા ધરણાં બચાવ્યાને
દહરાવવાં માખાપને હરામ છે.]

+ [બીજી હદીસમાં હજરતે (સહ) વાબતું ધરણું
પેહેરવાર કમનસીબ કીધી છે].

મરિયને રાપ બળવીને ગાળો દઈ વગોવવું
એજુલમ અને ગુનો છે એ ખાખખો ગુનો
થયો હવે પોદાની વાદ કરતાં કરતાં બેગમ
સાહેબ તૈયાર થયાં અને બોધધોને ખસેડી
પાલખીમાં સવાર થયા.

કેટલીએક (ઝોરતો) એવી બે દરકાર હોય
છે કે પાલખીના પરદામાંથી બહાર દુપદાનો
છેડો લટકતો હોય છે, અથવા કોઈ તરફથી
પરદો ખુલી ગયલો હોય છે, અથવા અત્તર
કે ખુશબોદાર તેલ (અથવા અંગરેજી લ-
વંદર કે સેન્ટ) એટલો લગાડેલો હોય છે
કે રસતામાં સધળે સુગંધી થઈ રહે છે. અને
એ નામહરમ મરદો આગળ (એક તરફથી)
પોતાનો સણગાર નાંહેર કરવુંછે. હદીસ
શરીફમાં આવેલું છે કે “જો ઝોરત
(મિતાના) ધરથી (એટલો બધો) અત્તર
લગાડીને (બહાર) નીકળે” કે લોકોને તેની
સુગંધી સાંક આવે “ તો તેણી એવી અને
એવી છે. ” એટલે બહુજ ખરાબ છે, એ
તેરમો ગુનો થયો.

હવે જ્યાં જવું હતું ત્યાં પહોંચ્યા.
બેઠ્યો પાલખી સુકીને જુદા ઉભા રહ્યા અને
એવણુ એક દમ બે ફર ધરમાં દાખલ થઈ
ગયાં એ વાતનો તો વિચારજ નથી કે
રખેને કોઈ નામહરમ મરદ ધરમાં હશે.
અને વારંવાર એવો બનાવ પણ બને છે
કે એવે વખતે નામહરમ મરદ સામે આવી
પડેછે અને એક બીજાને તેઓ જોઈ લે છે.
પણ ઝોરતોને તો એ વાતની જરાએ દરકાર
નથી કે પેહલાં ધરમાં પુછાવી મંગાવે અ-
થવા ખખર કરાવી દીએ. ખાસ બેઠમની જ-
આમાં એ વાતનો વિચાર નહીં રાખવો એ
ચોથો ગુનો થયો.

હવે બ્યારે ધરમાં દાખલ થયા ત્યારે ત્યાંની ઝોરતોને સલામ કેવો સારો કરવામાં આવ્યો (તે જોવા લાયક છે)! કેટલીએક ઝોરતો તો જીભને વાપરવાની તકલીફ ઉઠાવતીજ નથી. ફક્ત માથાપર હાથ મુકી દીધો (કે ચાલો) સલામ થઈ ગયો. એવી રીતે સલામ કરવી હદીસમાં મના છે, કાઠિએ વળી સલામનો લશ્ક કહ્યો તો તે પણ શકત સલામ. એ પણ હજરત (સલ) ની સુનંતથી ઉલટું છે. **અરસલામો અલય-કૂમ** કહેવું જોઈએ.

(સલામ કરવાનો નમૂનો તો તમે વાંચ્યો) હવે (તેનો) જવાબ (કેવી રીતે વાળવામાં આવ્યો) તે (ની ખૂબી) જુઓ. “તમારું પેટ ટાકું” રહે, જુગ જુગ જીવો, સોહાગ કાયમ રહે, ઉમર વધે, દુધથી ન્હાઓ, વેલવાડીં આપાદ રહે, ભાઈ જીવતો રહે, ધણી જીવે, બચ્ચાં જીવે.” મતલબ એક આખા કુટુંબના નામો ગણાવવા (અને ગણવા) સહેલ, પણ (ફક્ત) “**અ અલય કુમુસ સલામ**” કે જેની અંદર મયદૂર દોઆઓ (તથા દીન અને દુન્યાની તમામ દોઆઓ) આવી જાય છે, તે બોલવું સુશકેલ. એવી રીતે હમેશ મયદૂર સુનંત (ને છોડવી અને તે) થી ઉલટા ચાલવું એ પંદરમો ગુનો થયો.

હવે મિજલસમાં સૌ એકઠા થયા ત્યારે મોટું કામ ત્યાં એ શરૂ થયું કે ગપસપ થવા લાગી, એક બીજાની નિંદા કરવા લાગ્યા, લોકોની યુગલી ચાડી જૂદી તોહમતો મુકવી વિગેરે વિગેરે જે કે તદ્દન હરામ અને સખત રીતે મના છે. એ સોજીમો ગુનો થયો.

વાતો કરવામાં દરેક ઝોરત એજ વાતની કોશીશમાં રહે છે કે સૌ કાઠ મારા ધરેણાં

અને પોશાકને જુઓ. અને એ વાત હાથ, પગ અને જીભ મતલબ એ કે તમામ બ-દનથી બાહેર કરવામાં આવે છે, એ ખુલ્લે ખુલ્લી રિયા છે, જેનું હરામ હોવું કુર્માન અને હદીસમાં સાફ રીતે બયાન થયું છે. એ સત્તરમો ગુનો છે. અને જેવી રીતે દરેક ઝોરત બીજાઓને પોતાની પોશાક મોટાર્ક મારવાને દેખાડે છે, તેવીજ રીતે દરેક ઝોરત બીજાઓના પોશાક જેવાની કોશિશ પણ કરે છે.

શરી બ્યારે કાઠને પોતાનાથી હલકા પોશાકમાં જોઈ તો તેણીને હલકી, ખરાબ, અને પોતાને મોટા દરજ્જાની સારી સમજવા લાગી. કેટલીએક તો તેમાં એવી મગરર હોય છે કે સીધી રીતે કાઠની સાથે વાત પણ કરતી નથી. એ બાહેર તકલ્મુર અને ગુનો છે. એ અઢારમો ગુનો છે. અને કાઠ બીજાને પોતાના કરતા સારી જોઈ તો અંદેખાઈ, નાચુકરી અને લાલચ કરવા લાગી. એ ઝોગણીસમો, વીસમો અને એકવીસમો ગુનો થયો.

ધણું કરીને આવા બેફાયદા કામોમાં નમાઝો કઝા થઈ જાય છે. નહીંતો વખત તો મકરહ જરૂર થઈ જાય છે. એ બાકી-સમો ગુનો થયો. વળી એક બીજાને જોઈને અથવા એક બીજાથી સાંભળીને એ ન કામી રસમો પણ તેણીઓ શીખે છે, એ ત્રેવીસમો ગુનો થયો, કેમકે ગુનો શીખવો અથવા શિખાડવો એ પણ ગુનો છે.

એ પણ એક દસ્તૂર છે કે એવે ટાંકણે પખાલી પાણી લાવે છે ત્યારે તેનાથી પડદો કરવાને જુદા મકાનમાં તેણીઓ જતી નથી. ઉલટું તેને હુકમ શરમાવવામાં આવે છે કે તું તારે મોઢે કપડું વિંટાળીને ચાલ્યો આવ,

અને (ખબરદાર) કોઈને જ્ઞેતો નહીં. હવે તેનો ધમાન જાણે, અમે તો આડકત્રી નજરે તે સૈને જોઈ લીએ તોપણ તેમાંની એકને પણ જરા શરમ કે લાજ નથી. અને એમજ થાય છે, જેમકે જે લુગડું તે મોઢાપર નાંખે છે તેમાંથી સૌ કંઈ જાણાય છે. નહીં તો તે સીધા પાણીના માટલાંઓ પાસે જઈ ભરી શકેજ કેમ? એવી જગ્યાએ જાણી જોઈને બેસી રહેવું કે જ્યાં ના મહરમો જોઈ શકે તદ્દન હરામ છે. એ ચોવીસમો ગુનો થયો.

કેટલીએક ઝોરતોના દસદસ ખારખાર વરસની ઉંમરના છોકરાઓ અંદર ચાલ્યા આવે છે, અને મરવતને લીધે તેઓને કંઈ કંઠી શકાતું નથી. સામે આવવુંજ પડે છે. એ પચ્ચીસમો ગુનો થયો. કેમકે શરીરવતથી ઉલટા કામમાં કોઈની મરવત રાખવી ગુનો છે, અને છોકરો જ્યારે જુવાન થવાને લગભગ થઈ જાય તો તેનાથી પડો કરવાનો હુકમ છે.

હવે ખાતી વખતે એવું ધાંગણું મચે છે કે એક એક શેઠાણી પોતાની સાથે ચાર ચાર બીજી ઝોરતોને લાવે છે. અને તેણીઓને ખૂબ ભરી ભરીને દે છે. અને ધરવાળાની માલ અને આખરૂની કંઈપણ દરકાર રાખતી નથી. એ છવીસમો ગુનો થયો.

હવે સૌ વાતોથી પતી રહ્યા પછી જ્યારે ધર જવાની તૈયારી થાય છે ત્યારે ભોંધચોનો અવાજ સાંભળીને યાજૂજ અને માજૂજની પેડે તેણીઓ દોડે છે. એકની પછાડી બીજી અને તેણીની પછાડી ત્રીજી. મતલબ એ કે સૌથી પેઢલાં હુંજ પાલખી (કે ગાડી) માં બેસી જઈ. ધણી ભરી વખતે ભોંધચો હજી ખસતા પણ નથી. (તે પેઢલાં તેણીઓ) તેઓ ની છેક સામે જઈ પડે છે, એ સત્તાવીસ-

મો ગુનો થયો, કોઈકાઈ વખતે એકેક પાલખીમાં ત્રણ ત્રણ ભરાઈ જાય છે, કે જેથી ભોંધચોને મજુરી કંઈ વધારે દેવી પડે નહીં. એ અઠ્ઠાવીસમો ગુનો થયો.

પછી કોઈની ચીજ ખોવાઈ જાય તો કંઈ પણ નિશાની વગર કોઈના ઉપર તોહમત મુકવી, એટલુંજ નહીં પણ કોઈ કોઈ વખતે તે ખાચડીપર જોરજુલમ કરવો. એ ઝોગણત્રીસમો ગુનો થયો. એ ઉપરાંત જ્યાં ટાંકણું હોય છે તે ધરના મરદો બેદરકારી અને જલદીમાં અને કેટલાકતો (જાણી-જોઈને) જોવાને ધરની પાસે તદ્દન ખારણામાંજ આવીને ઉભા થઈ જાય છે. અને ધણીખરી ઝોરતોને તેઓ જુએ છે. તેઓને જોઈને કોઈએ મોં ફેરવી લોધું, કોઈ કોઈની પાસે સંતાઈ ગઈ, કોઈએ જરા માથું નમાવી લીધું, ચાલો એ પરદો થઈ ગયો, અને સારી પેડે સૈની સામે તેણીઓ બેસી રહે છે. એ ત્રીસમો ગુનો છે.

હરી દુલ્હાને જોવું અને સરવસનો તમાસો જોવો તો ફરજ અને તથરફ તેણીઓ ગણે છે. જેવી રીતે ઝોરતને પોતાનું બદન ગેરમરદોને દેખાડવું જામજ નથી, તેવીજ રીતે વગર જરૂરે ગેર મરદોને જોવા પણ નાજામજ છે. એ એકત્રીસમો ગુનો થયો. પછી ઘેરે આવીને દહાડાને દહાડાઓ સુધી મચફર ટાંકણામાં આવેલી ઝોરતો અને જેને ઘેર મચફર ટાંકણું હતું તેઓને વાસ્તે જે જે એવો દુંદવામાં આવે છે (અને એવી રીતે ભોંકોની ગીબત કરવામાં આવે છે) એ ખતરીશમો ગુનો છે. એવીજ તરેહની બીજી પણ ધણી પુરાધ્યો અને ગુનાની વાતો ઝોરતોના એકઠા થવામાં છે. તમે પોતે વિચારી લીઓ કે જેમાં એટલી બધી અ-

ગણીત ખરાબીયા (અને ગુનાહો) હોય તે કેવી રીતે જાગૃત થઈ શકે છે? તેથી કરીને એ રસમનું બંધ કરવું સૌથી વધારે જરૂરી છે.

મંગણીમાં કરવામાં આવતી રસ- મોનું ખયાન.

મંગણીમાં ધણી ખરી ખરાબ રસમો કંઈ પણ ભલાઈ કે પુરાઈ વિચાર્યા વગર કરવામાં આવે છે. તેમાંની કેટલીએક અમે અહીં ખયાન કરીએ છીએ:—

(૧) જ્યારે મંગણી કરવામાં આવે છે ત્યારે હજમ કાગળ લઈને આવે છે ત્યારે છોકરીવાળાની તરફથી શકરાનો (કોઈ મીઠાઈ) ખનાવીને તેની સામે મુકવામાં આવે છે. તેમાં પણ તેજ સખત રીતે રસમ પાળવી કે ધરજ કે વાજેબ અદા કરવામાં નહીં આવે તો હરકત નહીં પણ શું મફદૂર કે એ શકરાનો નહીં મુકાય. થઈ શકે છે કે કોઈ ઘરમાં તે વખતે શકત દાળ અને શેટલીજ (રંધાયલી) હોય પણ ગમે તેમ કરીને શકરાનોજ દેવા જોઈએ. નહીંતો મંગણીજ થશે નહીં. **લાહોલ વલા કુવ્વત** એક પુરાણતા એ જાહેર થઈ. ધરી એ નકામી વાતને વાસ્તે જે જોઈતી ચીજો હાજર નહીં હોય તો કરજ લેવું પડે છે. અગર જે જરૂર વગર, કરજ લેવું નાજયજ છે. હદીસમાં એવું વગર જરૂર કરજ લેવા વાસ્તે સખત અજાબ ખયાન થયેલો છે એ બીજો ગુનો થયો.

(૨) તે હજમ ખાણું ખાધને સો રૂપિયા અથવા જેટલા રૂપિયા છોકરી વાળાએ દીધા હોય તે ખુનચામાં નાંખી દે છે. છોકરાવાળો તેમાંથી એક બે રૂપિયા લઈને બાકી પાછા આવે છે. અને તે લીધેલા

(એક કે બે) રૂપિયા પોતાના નોકરોને વહેંચી દે છે હવે અહીં વિચારવાની વાત એજ છે કે જ્યારે એક કે બે રૂપિયાજ લેવાનો ધરિદા હોતો ત્યારે પૂરા સો રૂપિયાને તસદી શું કરવા દીધી હશે? અને રસમ પાળવાને માટે કોઈ વખતે તો શું પણ ધણી ખરી વખતે વ્યાજી રૂપિયા કઢાવવા પડે છે. જેને વાસ્તે હદીસે શરીફમાં લખ્યનત આવેલી છે. અને જે કરજ નહીં પણ લીધું તોપણ પોતાની મોટાઈ અને નામ થાય એ શિવાય બીજી કંઈ અકલ્પની ખૂબી એમાં છે.

અને જ્યારે સૌને ખબર છે કે એક કે બેથી વધારે રૂપિયા લેવાશે નહીં, ત્યારે સો તો શું પણ હજર રૂપિયા (મોકલવા)માં પણ કંઈ મોટાઈ અને નામના નથી. મોટાઈ તો તે વખતે જણાતે કે જ્યારે આ પુરેપુરા સો રૂપિયા નજરાણું દેવા-તે હવે માત્ર મજબૂત મસકરી અને બચ્ચાં ઝોની રમતજ રહી ગઈ છે, બીજું કશું નથી. પણ લોકો તો એજ મોટાઈ અને નામ ખાટવાને કરે છે. અને અફસોસ તો એ વાતનો છે કે ધણી સમજી માણસો કે જેઓ બીજાંઓને શિખામણી દે છે તેઓ પણ એ અકલ્પથી ઉલટી રસમમાં સપડાયલા છે, મતલબ કે એમાં પણ જ્યારે એ રસમ શરૂ કાઢવામાં આવી તેમ જણતાં તો રિયાનો ગુનો છે. અને હવે જ્યારે તદ્દન નકામું અને શાયદા વગરનું કામ થઈ ગયું, જેવી રીતે કે હમણા ખયાન કરવામાં આવ્યું તેથી કરીને એ પણ ખુર છે. હદીસે શરીફમાં આવેલું છે કે “માણસના ઇસલામની ખૂબી એ છે કે નકામી વાતોને (તદ્દન) છોડી દીએ.”*

*ઈબ્રાહીમ અબુદાઉદ (રહ) ફરમાવે છે કે એ પાંચ લાખ હદીસો એકઠી કીધી જેઓનો સાર ચાર હદીસોમાં છે. જેમાંની એક એ હદીસ છે.

મતલબ એ કે નકામી ગેરફાયદાની વાતો પણ હઝરત નખી (સલ) ની મરજીથી ઉલટું કામ છે. અને જો વ્યાજી પૈસા લીધા તો એનું ગુના હોવું તો સૌ કોઈ જાણે છે. મતલબ કે એટલી પુરાધથો એ રસમ પાળવામાં હાંસલ થાય છે.

(૩) પછી છોકરીવાળો હજમને એક પોશાકનો જોડો અને કેટલાક રૂપિયા આપે છે. અને અહીં પણ તેજ મજાક દેડો થાય છે. કે દેવું છે એક કે બે અને દેખાડવામાં આવે છે સૌ રૂપિયા. બેશક રિવાજ પણ એક નવાઈ જેવી ચીજ છે, કે ગમે તેવું ગાંડપણાનું તે કામ હોય છતાં સારા સમગ્ર માણસો પણ તે કરવામાં જરાએ લજવાતા નથી. જેની પુરાધથો હમણા બયાન થઈ ગઈ.

(૪) હજમ પાછો ફરે તે પેહલાં સૌ ઓરતો એકઠી થાય છે. અને ડૂમણીઓ ગાય છે. ઓરતો એકઠી થાય ત્યારે ત્યાં શું શું ગુનાહો થાય છે તેવું બયાન “થઈ ચુક્યું”, અને આવની પુરાધથો શાદીની રસમોમાં બયાન કરવામાં આવશે. (ઈ. અ. તઆલા). મતલબ કે એ પણ નાન્યઝ છે.

(૫) જ્યારે હજમ ત્યાં પોંદયે છે, ત્યારે પોતાને (બક્ષીસ) મજેલો પોશાકનો જોડો અને રૂપિયા ધરમાં મોકલી આપે છે. તે પોશાક તમામ જમાતમાં ઘેરે ઘેર દેખાડ્યા પછી હજમને દાદ દેવામાં આવે છે. સારી પેઠે વિચારો કે જે ઠંકાણે દરેક દરેક ચીજ દેખાડવાની ધુન લાગેલી હોય ત્યાં ન-ધયિત કયાં સુધી સાફ રહી શકે છે! એમાં કંઈ શક નથી કે (મયકૂર) પોશાક બનાવ-તી વખતે એજ નધયત હોય છે કે એવો બનાવવો જોઈએ કે કોઈપણ જોઈને તેમાં એજ કાઢી શકે નહીં મતલબ એ કે રિયા

પણ થઈ અને નકામું ખરચ પણ કરવામાં આવ્યું, જેનું હરામ હોવું કુરઆન અને હદીસમાં ખુલ્લે ખુલ્લું બયાન થયેલું છે. એમ છતાં મોટી મુશીબત તો એ છે કે આટલી બધી કોશિશ કરવા છતાં જોનારા-એને તે પસંદ પડતું નથી. એતો તેજ કેહણી પ્રમાણે થયું. કે “ચલ્લીએ પોતાનો જીવ ખોયો પણ ખાનારને લેહજત નહીં આવી.” કેટલીએક મગરર ઓરતો તેમાં ઘણી એમો દુંદી કાઢે છે, અને (તે બિચા-રાને) બદનામ કરે છે. મતલબ એ કે રિયા નકામો ખરચ ગીમત (નિંદા) એ સૌ એ રસમ પાળવામાં કરવામાં આવે છે.

(૬) કેટલાક દહાડા પછી છોકરીવા-ળાના તરફથી કેટલીક મીઠાઈ અને વીંટી અને રમાલ અને કેટલાક રૂપિયા મોક-લવામાં આવે છે, જેને નિશાની કહે છે. અને એ રૂપિયા વધામણીની પેઠે એકઠા કરીને મોકલવામાં આવે છે. એમાં પણ રિયા, નકામું ખરચ વિગેરે તો મોજૂદજ છે. અને વધામણીનું બયાન અને તેની પુરા-ધથો ઉપર આવી ગઈ.

(૭) જે હજમ અને ભોધથો એ મિઠાઈ લઈને આવે છે તેઓમાં હજમને પોશાક અને ભોધથેને પાઘડીથો અને કંઈ નગદ દઈને જવા દે છે. એ મિઠાઈને કુંડુંબની ધરડી ઓરતો જમાતમાં ઘેરેઘેર વહેંચે છે અને તેજ (વહેંચાવનાર) મા-ણસને ત્યાં તેણીઓ ખાય છે. સૌ જાણે છે કે એ ભોઈલોકોની કંઈ પણ મજૂરી મુકરર કરવામાં આવતી નથી, અને નહીં એ વાતની દરકાર કરવામાં આવે છે કે તેઓ પોતાની રાજપુશીથી જાય છે, અથવા તેઓને જોરગુલમથી લઈ જવામાં આવે છે.

ધણી વખતે એવું બને છે કે તે બિચારા પોતાના કંઈ કામનું અથવા પોતે માંદા હોવાનું અથવા પોતાનાં ઓરત બચ્ચાંમાં કોઈનું બીમાર હોવાનું કારણ નહીં આવવા વાસ્તે ગુનરે છે, પણ જો તે મોકલનાર કોઈ કાબૂદાર હોય છે તો પોતે અને નહીં તો પોતાના કોઈ કાબૂદર સમાને હાથે તે ગરીબને ખૂબ ખાંસડા મારીને સારી પેઠે ખોપરાપાક (મારધાડ) જમાડીને જોરજુલમથી મોકલે છે. અને ખાસ ટાંકણે તો શું પણ ધણી ખરી વખતે, એ લોકો પાસે જોરજુલમથી કામ કરાવવામાં આવે છે, જે કે તદ્દન જુલમ અને ગુના છે. અને જુલમનો બદલો હુન્નામાં પણ ખમવો પડે છે, અગર જો આખેરતમાં તો એ ગુનાનો બદલો મળશેજ. ફરી મજૂરી મુકદ્દર નહીં કરવી. એ બીજી વાત શરીઅતથી ઉલટી થઈ, એવો એ લોકોના જવાના ચટકા હતા.

અને આ બહેંચણીમાં રિયા કેટલી બધી છે, તે કોઈ બાણીતું નથી. ફરી આ બહેંચણીમાં એવી તો લાગી જાય છે કે ધણીખરી બહેંચનારીયોની નમાઝો કઝા થઈ જાય છે, અને મોડું થઈ જવું તો એક જરૂરી વાત છે. શરીઅતથી ઉલટી એક વાત એ પણ થઈ. ફરી જેઓને ઘર આ હિસ્સા જાય છે તેઓના નખરાઓનું તો પૂછવું શું! વાત વાત પર હિસ્સો પાછો મોકલવો એ નખરો જુદો ઉઠાવવો પડે છે, અને હિસ્સા કબૂલ કરવા એ રિયા ભરેલી રસમને ટેકો આપવો અને વધારવી છે. અને રિવાજ જારી કરવો છે તેથી કરીને શરીઅત (ના કાયદાઓ) મુજબ એ પણ ઠીક નથી.

મતલબ એ કે એ સૌ નકામા રિવાજો અને કામોને છોડી દેવું વાજેબ છે, ફક્ત

એક પોસ્ટ કાર્ડ અથવા મળીને વાતચીત કરવાથી નીકાલનો બદોબસ્ત થઈ શકે છે. બીજી તરફવાળા જરૂરી માલમ પડતી વાતો પોતે પૂછીલીએ પછી એક પોસ્ટ કાર્ડથી અથવા મળીને વાતચીત કરીને વાચદો કરી લીએ ચાલો મંગણી થઈ ગઈ. જો વાતને મજબુત કરવાને અર્થે એ તમામ રસમો કરવામાં આવતી હોય તો પેહલાં તો કોઈ પણ સારા કામને વાસ્તે ગુનો કરવો હરામ છે. તેમ છતાં આપણે જોઈએ છીએ કે જ્યાં મરજી હોતી નથી ત્યાંથી ચોખ્ખી ના કહી દેવામાં આવે છે. અને કોઈ તેઓનું કંઈ પણ કરી શકતું નથી.

(૮) કેટલેક ઠેકાણે મંગણીને વખતે નીચે મુજબ રસમો પાળવામાં આવે છે:—સાસરાથી કેટલાક લોકો આવે છે. અને દુહલનના ખોળો ભરે છે. અને તે એવી રીતે કે છોકરાના વાલીને અંદર ખોલાવવામાં આવે છે. તે દુહલનના ખોળામાં મેવો, પાનનાં બીડાં અને પતાશા નાંખે છે. અને તેણીના હાથપર એક રૂપિયા રૂપનો મુકે છે. તે પછી છોકરી વાળા તેના બદલામાં તેઓની જેટલી ગુંગશ હોય તેટલા રૂપિયા દીએ છે. એમાં પણ કેટલીક ખરાબીઓ છે. એક તો પરાયા માણસને ઘરમાં ખોલાવવો. અને તેને હાથે ખોળો ભરાવવો. અગરજો પરદાની આડમાં હોય તોપણ એ ભુરું છે. બીજું ખોળો ભરવામાં તેજ (સારા) શુકન લેવા જે શરીઅતમાં મના છે. ત્રીજું નાળાએ સારો કે કાહેલો નીકળે તો તે ઉપરથી છોકરીની ભલાઈ કે ભુરાઈ ગણાય છે, અને એને ફાલ ગણે છે. એ કામનું શિરક હોવું અને ગુંદાનું કામ હોવું ઉપર બધા થઈ

ચુકું. ચોથું એ રસમને ધણીજ જરૂરી સમજવી જેનું પુરું હોવું તમે સમજી ચુક્યા છો. અને તેમાં નામની મોટાઈને વિચાર હોવો એ પણ જરૂરી છે. મતલબ એ કે કોઈ રસમ એવી નથી જેમાં શુંના નહીં થતો હોય.

શાદીની રસમોનું અધ્યાન.

સૌથી મોટું પુશીતું ટાંકણું કે જેમાં સારી પેઠે મનમાં આવે તેવા પુશીના ઉબરા કાઢવામાં આવે છે. અગણિત રસમો પૂરી રીતે પાળવામાં આવે છે તે એજ શાદી (લગ્ન) નું ટાંકણું છે. જેને (શાદીને બદલે) બેસાક બરખાદી કહેવી ઠીક છે. અને બરખાદી (નાશ) પણ કેવી કે હુન્વાની અને દીનની. પણ એ ટાંકણામાં જે રસમો પાળવામાં આવે છે તે નીચે મુજબ છે:—

એક સૌથી પેહલાં જમાતના મરદો એકઠા થઈને છોકરીવાળાના તરફથી શાદીની તારીખ નક્કી કરીને તે બાબત કાગળ લખીને હજમને દબને મોકલે છે. એ રસમ એવી તો જરૂરી માનવામાં આવે છે કે ગમેતો વરસાદ હોય, સ્ત્રીમાં નાળું નદી હોય જેમાં હજમ ભાઈની હંમેશના માટે હજમત થઈ જવાની વકી હોય, મતલબ કંઈ પણ હોય પણ એ કદી બનવા ભોગ નથી કે કાગળ પોસ્ટ મારફતે જાય અથવા હજમ કરતાં વધારે બેસાદાર કોઈ માણસ જતા હોય તેની મારફતે મોકલી દીએ. શરીરએ જે ચીજને જરૂરી ઠેરવી નથી તેને જરૂરી ગણવી અને તેપણ એટલી જરૂરી સમજવી કે શરીરએ જે જે ચીજને જરૂરી ઠેરવી છે તે ચીજને કરતાં એ વગર જરૂરી ચીજને પૂરી કરવામાં વધારે કોશિશ કરવી તમે પોતે (સમજી છો તેથી પોતેજ)

ઈનસાફથી કહો કે શરીરએતની સાથે વઢવું છે કે નહીં? અને બ્યારે વઢવું છે તો તે કામોને છોડી દેવા વાળેજ છે કે નહીં?

એવીજ રીતે મરદોનું એકઠા થવું જરૂરું ગણવું એમાં પણ એજ પુરાઈ છે. જે કહો કે મશવેરો કરવા એકઠા થાય છે, તો એ તદન ખોટી વાત છે. (કેમકે) તે બિચારાઓ તો પોતેજ પૂછે છે કે કંઈ તારીખ ઠેરવીએ? કે જે તારીખ ધરમાં સૌ સલાહ સંપ કરીને મુકર્ર કરી રાખે છે, અને તેજ તારીખ તેઓને બતલાવી દેવામાં આવે છે, અને તેઓ કાગલમાં લખી દે છે. અને બ્યારે મશવેરોજ કરવો હોય તો જેવી રીતે કે બીજા કામોમાં સલાહ મશવેરો કરો છો એટલે એક બે સારા સમજી માણસોને પૂછી લીધું ચાલો પતી ગયું. ઘેરેઘેરના માણસોને એકઠા કરવાની શી જરૂર? ફરી ઘણા ખરા લોકો જેઓ આવતા નથી તેઓ પોતાના નાના બચ્ચાંઓને પોતાની જગ્યાએ મોકલી દે છે વાર્ડ તેઓ આ મત આપવામાં શું ધાડ મારવાના? કંઈ પણ નહીં, એ સૌ (રસમ પાળવાને વાસ્તે) ધાંધાં મારવાં છે. ચોખ્ખી વાત કેમ નહીં કહી દેતા કે રીવાજ એવી રીતે ચાલ્યો આવે છે. તો એજ રિવાજ ની પુરાઈ અને (તેથી) તેને છોડી દેવું વાળેજ છે એજ અધ્યાન જરૂરી છે. મતલબ એ કે રસમનું દરેક દરેક કામ શરીરએતથી (તેમજ અક્ષલથી) ઉલટું છે. ફરી એમાં એક વળી એ પણ જરૂરી વાત છે કે કાગળ લાલ રંગતેજ હોવો જોઈએ અને તેનાપર કિનારી ગોરા પણ વિંટાળેલો હોવો જોઈએ. એ પણ તેજ મજબૂત રીતે રસમ પાળવા (ની પુરાઈ) માં ગણાયલી (નાનખચ) વાત છે. જેની પુરાઈ અને શરીરએતથી ઉલટા હોવું ઉપર કેટલીક

વખત બયાન થઈ ગયું.

૨ ઘરમાં જમાતની અને કુટુંબની એ રતો એકઠી થઈને છોકરીને એક ખુણામાં બેસાડી રાખે છે, કેથે જવા આવવા દેતી નથી (હિંદુસ્તાનમાં) જેને માધણી માંડે બેસાડવું કહે છે. અને તેમ બેસાડવાની રીતીઓ એ છે કે છોકરીને એક પાટલા પર બેસાડીને તેના જમણા હાથ પર કોઈ ચીજ અને બોળામાં ધાણીયો પતાશા વિગેરે મુકે છે, અને થોડી ધાણીયો અને પતાશા હાજર થયલી એરતોને બહેંચવામાં આવે છે. અને એજ તારીખથી છોકરીના બદન પર ઉપટનો ચોળવાનું શરૂ કરવામાં આવે છે. અને ઉપટનાના કેટલાએક ગોળાઓ જમાતમાં બહેંચવામાં પણ આવે છે. એ રસમમાં પણ કેટલાંએક નકામાં કામો સમાયલા છે અને તે નીચે મુજબ:—

પહેલું તો તેણીને જુદા ખુણામાં બેસાડવું જરૂરનું જાણવું. પછી ગમે તેટલી ગરમી કેમ ન હોય, અને ગમે તેટલી તે ખિચારી અકળાય, ગમે તો આખી દુન્યાના હકીમ ડાકટરો કહે કે એમ બેસાડવાથી તેણીને કોઈ બીમારી લાગુ પડી જશે, ગમે તે થાય પણ એ (રિવાજ) ફરજ કદી કઝા થાય નહીં. એમાં પણ તેજ સખત રીતે રસમ પાળવાની યુરાઈ જાહેર છે. અને જો તે છોકરી બીમાર થઈ જવાની બીક હોય તો બીજો શુનો એક મુસલમાનને ઇબ્ન પોહ-ચાડવાનો થશે, જેમાં કેવી ખુશીની વાત છે કે (ધરધણી સાથે) આખી જમાત પણ શામેલ છે.

બીજું વગર જરૂરે પાટલા પર બેસાડવાની શી જરૂર છે? શેનજી (કે એવીજ કોઈ પાધરેલી ચીજ) પર ઉપટનો ચોળ-

વાશી શું બદનમાં સફાઈ નહીં આવશે? એમાં પણ તેજ સખતાઈથી રિવાજ પાળવો છે જેવું શરીરખતથી ઉલટું હોવું ધણી વખતે જાણી ચુક્યા. ત્રીજું જમણાજ હાથ પર ઉપટનો મુકવો અને તેણીના બોળા ધાણીયો અને પતાશાથી ભરવું એ કોઈ હુચકો અને શુકન માલમ પડે છે. જો એમ હોય તો (ટાટકો કરવો) શિરક છે અને શિરકનું શરીરખતથી તદન કિલટું હોવું ક્યો મુસલમાન જાણતો નથી? અને અગર તેમ નહીં પણ હોય છતાં રસમ પાળવી તો જરૂર છેજ. અને એજ પ્રમાણે ધાણીયો અને પતાશા વિશે પણ સમજી લેવું. એ સૌ સખત રીતે રસમ પાળવી રિયા અને મોટાઈ દેખાડવી છે. જેવું કે જાહેર છે.

ચોથું એરતોનું એકઠા થવું, જે એ તમામ યુરાઈની જડ છે. જેવી રીતે કે ઉપર બયાન થઈ ગયું. કેટલેક કેકાણે એ પણ જરૂરની રસમ છે કે સાત સોહાગણીઓ એકઠી થઈને તેણીના હાથ પર ઉપટનો મુકે છે. એ એક તરેહનો શિરક છે કેમકે એથી શુકન લેવાય છે. જે કે તમે ઉપર સાંભળી ચુક્યા જો બદનની સફાઈ અને નરમાસ વાસ્તે ઉપટનો ચોળાય તો કંઈ હરકત નથી. પણ સાધારણ રીતે કોઈ પણ રસમ રિવાજ પાળ્યા બગર ચોળા દીઓ. ચાલો પતી ગયું. તેને વાસ્તે એ સંધળા ધતીંગની શી જરૂર? કેટલીક એરતો એ રિવાજ બજાવી લાવવામાં કેટલીક બીજી આ-રીકીઓ શોધી કાઢે છે. કેટલીક કહે છે કે સાસરે ગયા પછી કેટલાક દહાડા સુધી છોકરીને માથું નમાવી એકજ જગ્યાએ બેસી રહેવું પડે છે, તેથી કરીને તેણીને તેમ બેસવાની ટેવ પડે તે વાસ્તે માંડે બેસાડીએ છીએ, કે

જેથી ત્યાં વધારે તકલીફ તેણીને મારામ પડે નહીં.

અને બીજી ડાહી કાકીઓ અકલની ખૂબી જણાવવા ફરમાવે છે કે ઉપરતું ચોળવાથી બદન સાફ અને ખુશખોદાર બને છે તેથી કરીને આમ તેમ ફરવામાં ભૂતવળગી જવાનો ભય છે. એ સૌ શેતાને પેદા કીધેલા વસવસાઓ અને મન સમજવવાની વાતો છે. જે ફક્ત એટલીજ વાત છે તો જમાતની ઓરતોનું એકઠાં થવું, હાથ ઉપર ઉપરનો મુકવો, ખોળા ભરવો વિગેરે બીજાં વાહીયાત કામો કેમ કરવામાં આવે છે, બીજું એ કે સાસરે જઈને તદ્દન મુડદાની પેઠે હાથ પગને નહીં હલાવવા એ પણ પુરૂજ છે. જે પ્રમાણે કે આગળ બયાન કરવામાં આવશે. તેથી કરીને તેવા નકામા કામમાં મદદ થાય એવું કામ કરવું તેમજ તેવું કામ હમેશ જરૂરી રહે તેવું કરવું પણ નાજાયજ થશે. અને એમ નહીં પણ હોય તો પણ અમ કહીએ છીએ કે માણસ પેર જે કંઈ મુશીબત આવી પડે છે, તેને તે ખમી લે છે. તમે પોતેજ વિચારો કે પેહલાં તો તેણી આખા ઘરમાં ચાલી ફરતી હતી. હવે એકાએક એક ખુણામાં તેણી કેવી રીતે બેસી રહે? એવીજ રીતે ત્યાં પણ બેએક દહાડા બેશરો. એટલુંજ નહીં પણ ત્યાં તો એકાદ દહાડાની તકલીફ છે. અને અહીં તો દશ દશ બાર બાર દહાડાના કેદની મુશીબતમાં તેણીને નાંખે છે.

ત્રીજું એ કે જે ભૂત વળગી જવાની બીકથી તેણીને ફરવા જવા નથી દેતા તો વધારેમાં વધારે આંગણમાં અને ધાબાપર નહિ જવા દો. એ શું છે કે એકજ ખુણામાં પડેલી ધુટાયા કરે. ખાવા પીવાને માટે ત્યાંથી ખસવા પામે નહીં. એ સૌ દિલથી

ધડી કાઢેલા બહાના અને ખોટી વાતો છે.

જ્યારે હજમ કાગળ લઈને દુહાને ઘેર પોહવે છે ત્યારે જમાતની ઓરતો એકઠી થઈને શકરાના (એક તરફના ખાણ) ના બે ખુનચાઓ બનાવે છે. જેમાં એક ખુનચો હજમભાઈનો હોય છે અને બીજો ફૂમણીઓનો. હજમનો ખુનચો મરદોમાં મોકલવામાં આવે છે અને જમાતના સંઘળા મરદો એકઠા થઈને તે શકરાનો હજમને ખવાડે છે. એટલે તે ખાનારતું મોઢું ટગર ટગર નેચા કરે છે. અને ફૂમણીઓ દરવાજામાં બેસીને ગાળો ગાય છે એમાં પણ તેજ હદથી વધારે રસમ પાળવાની પુરાઈ. બીજી પુરાઈ એમાં એ છે કે ફૂમણીયોને ગાવાની મજૂરી આપવી દરમ છે. અને વળી ગાવું પણ શું? ગાળો જે પોતે ગુનો છે, અને હદીસ સરીફમાં એને મુનાફિક હોવાની નિશાની બયાન કીધી છે. એ ત્રીજો ગુનો થયો. જેમાં સૌ સાંભળનાર પણ સામેલ છે. કેમકે જે માણસ ગુનાની મિજલસમાં ભાગ લે છે તે પણ ગુનેગાર બને છે.

ચોથું મરદોના એકઠા થવાને જરૂરનું જાણવું, જે હદથી વધારે રસમ પાળવામાં સામેલ છે. કેણે જાણે એક હજમ ભાઈના શકરાના ખાવામાં અટલા બધા સાહેબોનો શી વાતની મદદ કરવી પડે છે? પાંચમું ઓરતનું એકઠા થવું જેનું ગુનો હોવું જણાઈ ચુક્યું.

૪ હજમ શકરાનો ખાઈને પોતાના ઘણીના ફૂકમ મુજબ એક કે બે રૂપીયા ખુનચામાં નાંખી દે છે. અને રૂપીયા દુહાના હજમ અને ફૂમણીયો વચ્ચે અડધો અડધ વહેંચાઈ જાય છે. શકરાનાનો

ખીજે ખુશો પૂરો કુમળીયો પોતાને ઘેર લઈ જાય છે. એ પછી જમાતની ઓરતો વાસ્તે શકરનો બનાવીને બહેનવામાં આવે છે. એમાં પણ તેજ ગિયા, નામવરી અને હદથી વધારે રસમ પાળવી મોજૂદ છે, તેથી કરીને શરીરતથી એ તદ્દન ઉલટી વાત છે.

૫ ખીજે દહાડે સવારે જમાતના મરદો એકઠા થઈને કાગળનો જવાબ લખે છે અને એક જોડો પોશાકનો ધણીજ કીમતી રૂપિયાની એક મોટી રકમ સો કે બસો રૂપિયા સાથે દે છે. તેજ ઠોકો જે આગળ કરવામાં આવ્યો હતો તે અહીં પણ થાય છે. એટલે દેખાડવામાં આવે છે તો સો રૂપિયા પણ આપવામાં એક કે બે રૂપિયાજ આવે છે. વળી એ રિયા અને વગર કાપદાના કામ ઉપાંત કોઈ વખતે એ રસમ પૂરી કરવાને માટે વ્યાજી રૂપિયા લેવાની જરૂર પડવી એ જુદો ગુનો છે. જેનું ખયાન સારી પેઠે ઉપર થઈ ગયું છે.

૬ હવે હજમ ત્યાંથી વિદાય થઈને દુલ્હનવાલાઓને ઘેર પોહ્યે છે. ત્યાં જમાતની ઓરતો આગળથીજ એકઠી થયેલી હોય છે. હજમ પોતાનો પોશાક ઓરતોમાં જોવા વાસ્તે મોકલે છે. અને તે પછી સઘળી જમાતમાં ઘેરે ઘેર દેખાડવામાં આવે છે એમાં પણ તેજ ઓરતોને એકઠા થવાની અને પોશાક દેખાડવાની રિયા અને મોટાઈની ખરાબી જાહેર છે.

૭ એ તારીખથી દુલ્હાને પીઠી મોળવામાં આવે છે અને શાદીની ડેરવેલી તારિખ સુધી કુટુંબની ઓરતો એકઠી થઈને દુલ્હાને ઘેર ખરી અને દુલ્હનને ઘેર દેહજની તૈયારી કરે છે. અને એ દરમ્યાનમાં જે પરાણાઓ ખંતેમાંથી કોઈ પણ ઘેર આવે છે. અગરજો

તેઓને તેડ્યા નહિ હોય છતાં તેઓતું ગાડી ભાડું ધરવાળાને દેવું પડે છે. એમાં પણ તેજ ઓરતોતું એકઠા થવું, અને હદથી વધારે રસમ પાળવી તો છેજ અને ગાડી ભાડું પોતાની પાસેથી દેવું પછી ગમે તો દેવાતું મન હોય અથવા ન હોય, ફક્ત દેખાડવાને અને દખલો જણાવવાને વાસ્તે એ એક ખીજે વધારો છે. એવીજ રીતે આપનારાઓએ એમ માનવું કે એ કિરાયુ આપવું જાણે તેઓને માથે વાજેય છે, એ એક તરેહનો જીલમ છે. રિયા અને જીલમ એ શરીરતથી ઉલટી વાત છે એ તો જાહેરજ છે.

અને એથી મોટું ધર્તીંગ ખરી અને દેહજનું છે, જે કે શાદીના ધણા મોટા ફરજ છે. અને અગરજો એ બંને કામો અસલ તો જાયજ એટલુંજ નહીં પણ વધારે સારાં અને નેકી અને સવાખના કામો હતાં કેમકે ખરી અથવા સાચક એ ખરું જોતાં દુલ્હા અથવા દુલ્હાવાળાઓના તરફથી દુલ્હન અથવા દુલ્હનવાળાઓને વાસ્તે ભેટ મોકલવું છે. અને દેહજ ખરું જોતાં મોતાની ઓલાદ સાથે નેકી અને ઉપકાર કરવાં છે. પણ જેવી રીતે તેનો રિવાજ છે, તેમાં ધણી તરેહની ખરાબીયો દાખલ થઈ ગઈ છે. જેનો ખુલાસો એ છે કે હવે નહિ ભેટ આપવી મંજૂર છે. અને નહીં નેકી અને ઉપકાર ફક્ત નામની મોટાઈ, મશહર થવું, અને રસમ પાળવાની નમ્મતથી કરવામાં આવે છે.

અને એજ કારણસર ધણી ધૂમધામથી ખરી અને દેહજની ખપ્પર લોકોને કરવામાં આવે છે એટલે દેખાડવાને જાહેર કરવામાં આવે છે. ખરી પણ ધણી ધૂમધામ અને ભપકાથી મોકલવામાં આવે છે. અને તેની ચીજો પણ ખાસ ડેરવેલી હોય

છે. વાસણો પણ ખાસ ખાસ તરેહના મુકરર કરી તેજ મોકલવા જરૂરના સમજાય છે, તેને સૌ લોકો જુએ પણ છે. જેવાની અને મુકવાની જગ્યા પણ ટેરવેલી હોય છે. જો ભેટ આપવાનીજ નઈયત હોત તો સામાન્ય રીતે જ્યારે મળતે અને જે કંઈ મળતે તે કોઈપણ રસમ પાળ્યા વગર અને લોકોમાં મશહૂર કીધા વગર શકત દોસ્તી તરીકે મોકલી દેતે.

એવીજ રીતે દહેજનો સામાન પણ ખાસ મુકરર છે કે ફલાણી ફલાણી ચીજો જરૂર જેમજે. અને આખી જમાત અને કેટલીક જગ્યાએ ફક્ત પોતાના કુટુંબના અને ઘરનાજ માણસો તેને જુએ છે. અને વળી દહાડો પણ મુકરર હોય છે જે ઉપકાર કરવો અને સગાઓને મદદ કરવીજ મંજૂર હોત તો સાધારણ રીતે જે મળતે અને જ્યારે મળતે ત્યારે દઈ દેતે એવીજ રીતે ભેટ આપવાને અને સગાઓ સાથે નેકી કરવાને કોઈ પણ માણસ પોતાને માથે કરજોના ખોર્ને ઉઠાવતો નથી પણ એ ખતે રસમોને પૂરી કરવાને અર્થે ઘણીખરી વખતે કરજમાં ફસાઈ જાય છે. અગર જો સાથે વ્યાજ પણ હેવું પડે, અને અગરજો હવેલી અને જગીચો ગીરવી પણ મુકવામાં આવે અથવા વેચાઈ જાય. મતલબ કે એમાં પણ તેજ સખત રીતે રસમને વળગી રહેવું અને નામની મોટાઈ અને નકામો હદથી વધારે ખર્ચ વિગેરે સૌ ધુરાઈયો મોજૂદ છે. તેથી કરીને એ પણ નાજયઝ કામોમાં સામેલ થઈ ગયો.

૮ સરઘસના એક દિવસ પેહલાં દુલ્હાવાળાઓનો હજમ મેંદી લઈને અને છોકરીવાળાઓનો હજમ દુલ્હાની પોશાક

લઈને પોતપોતાના મુકામથી રવાના થાય છે. અને (દિંદુસ્તાનમાં) એ દિવસને મંદાનો દહાડો કહે છે. દુલ્હાને ત્યાં એ તારીખે જમાતની ઓરતો એકઠી થઈને દુલ્હનની પોશાક તૈયાર કરે છે, અને તેણી એને સીવડામણીને બદલે ઘાણીયો અને પતાશા આપવામાં આવે છે. અને સંધળા નોકરો (અથવા ઘેડા ભંગીયાઓ) ને એકેક કામના બદલામાં પેરાત (વધામણી) આપવામાં આવે છે એમાં પણ તેજ હદથી વધારે રસમને વળગી રહેવું અને ઓરતોનું એકઠા થવું છે, કે જેથી બેહદ વધારે ખરાબીઓ નીપજે છે.

૯ પોશાક લાવનાર હજમને પોશાક પોહવાડ્યા પછી કંઈ ઇનામ દેવામાં આવે છે. અને પછી એ પોશાક લઈને આખી જમાતમાં ઘેરેઘેર દેખાડવા હજમડી લઈ જાય છે. અને તે રાત્રે જમાતની ઓરતો એકઠી થઈને ખાણું ખાય છે. એ વાત જાહેર છે કે પોશાક દેખાડવાની મતલબ રિયા વગર બીજી કંઈ નથી, અને ઓરતોના એકઠા થવાથી જે જે ખરકતો (ખરાબીયો) છે તે તે જણાઈ મુકા. મતલબ એ કે એ ટાંકણે પણ ઘણા ગુનાહો કરવામાં આવે છે.

૧૦ સવાર થતાંજ દુલ્હાને ગોસલ દઈને સારી પોશાક પેહેરાવીને તે અગાઉ પહેરેલાં લુગડાં જેડા સાથે હજમને દઈ દેવામાં આવે છે અને ચોટી સેરાનો હક નોકરો વિગેરેને દેવામાં આવે છે. એ પોશાકમાં ઘણું કરીને શરીરખતથી જિલટી પોશાક પણ હોય છે. અને સેરા એ કાફિરોની રસમ છે. તેથી કરીને એ હકનું નામ ચોટી સેરાનો મુકરર કરવો ખેશક યુર છે. અને કાફિરોની રસમ પ્રમાણે ચાલવું છે. તેથી

એ પણ શરિઅતથી ઉલટું થયું.

૧૧ હવે દુલ્હાને ઘરમાં બોલાવીને પા-
ટલાપર ઉભો કરીને એનો માથે સેરો
બાંધે છે અને પોતાનો હક લે છે. અને
કુટુંબની ઓરતો કેટલાક પૈસા દુલ્હાના મા-
થાપરથી ઓવારીને નોકરો ચાકરોને દે છે.
દુલ્હો બધારે ઓરતોમાં જાય છે ત્યારે બિ-
લકુલ બેદરકારી વાપરવામાં આવે છે.
ઘણા મોટા મોટા પરદાવાળા ઘરોની ઓ-
રતો સારી પેઠે શણગાર કરીને દુલ્હાની
રમ્ય આવીને ઉભી થઈ જાય છે અને
એમ સમજે છે કે એ વખતે તો તેને શ-
રમ કરવાનો છે. (અમારે શરમાવવાનો નથી)
તે કોઈને પણ જોશે નહીં. એ કેવી સખત
વાત છે. પેલલાં તો એ કેવી રીતે માલમ
પડ્યું કે તે (તેણીએ જોશે નહીં?) (બાઝા-
રે દુરન ગર્ભ હય આશિકદી છદ હય) છોક
રાઓ જુદા જુદા વિચારના હોય છે, જે-
ઓમાં ખાસ કરીને આજ કાલના છોકરા-
ઓ તો સારા વિચારના ઘણા ખરા હોતા-
જ નથી. વળી જે તેણે નહીં પણ જોયું
તો તમને તેને જોવું ક્યાં જાય છે? હ-
દીસ શરીરમાં છે કે “જોનારપર અને જેને
જુએ (એટલે જે પોતાની પરદો કરવાની
જગ્યાએ દેખાડે) તેનાપર બોદાપાકની લખ-
નત થાઓ!” * મતલબ એ કે એ વખતે
દુલ્હો અને સઘળી ઓરતો ગુનેગાર બને છે.
પછી શેરો બાંધવો એ શરીઅતથી ખીજી ઉ-
લટી વાત છે. કેમકે એ કાકરોની રસમ છે.
હદીસ શરીરમાં છે કે “જે માણસ જે કો-
મની સાથે તેઓના પોશાક કે ચાલ કે રસમ
કે રિવાજમાં) મળતાપણું અખત્યાર કરશે તો

તે માણસ (ગમે તે દીન મહાબતો હોય છતાં
તે) તેઓમાંનાજ (અલ્લાહપાકની જનાબમાં)
ગણાશે. “વળી તકરાર કરીને અને વઢીને
પોતાનો હક લેવો, તો પેલલાં કોઈના ઉપર-
જોરજુલમ કરવો હરામ છે, અને વળી તે પણ
ખાસ કરીને ગુનો કરીને તેના બદલામાં કંઈ
લેવું ગુના ઉપર ગુનો કરવો છે. અને દુલ્હાના
માથા ઉપરથી પૈસા ઓવારવા એ પણ એક
તરેહનો ટુચકો (ટાટકો) છે. જેને વાસ્તે હ-
દીસે શરીરમાં આવેલું છે કે “ટાટકો કરવો
શિરક છે.” મતલબ એ કે એ પણ પેલલાંથી
છેલ્લે સુધી શરીઅતથી ઉલટી વાતોનો
જુમકો છે.

૧૨ સરઘસ રવાના કરવામાં આવે
છે, સરઘસ પણ શાદીના એક એવો ધરજ
છે કે તે વગર શાદી થતીજ નથી. એને વાસ્તે
કોઈ વખતે દુલ્હાવાળાઓ અને કોઈ વખતે
દુલ્હનવાળાઓ બહુ હકુ અને તકરારો કરે છે
અને ઈનાથી અસલ મતલબ ઈકત નામની
મોટાઈ વગર બીજું કંઈજ નથી.

જે વખતોમાં કે (એક શેહેર કે
ગામથી બીજા શેહેર કે ગામ જતાં)
રસ્તાઓમાં ચોરો અને લુટારાઓની
ખીક રેહતી હતી અને સામસામા મુકાબલો
પણ થઈ જતો હતો. તે વખતે દુલ્હા દુ-
લ્હન અને ઘરેણાં વિગેરેના બચાવને વાસ્તે
એ રસમ જારી કરવામાં આવી હશે તો
કંઈ તાજુબી જેવું નથી. એજ વાસ્તે દરેક
ઘરમાંથી એક માણસ જરૂર જતો હતો
પણ હવે તો તેની જરૂર પણ નહીં રહી
અને તેમાં કંઈ શાયદો પણ નથી. હવે તો
ઈકત લોકોને દેખાડવું અને નામની મો-
ટાઈ બાકી રહી ગઈ છે. વળી તેમાં કોઈ
વખતે એમ પણ થાય છે કે નોતરું આપ્યું

* એ હદીસનો જોઈએ તેવો ખાલાસો ગુજરાતી
ક્રમાનુસ ફિરદોસમાં વાંચવા લાયક છે. ક્રાં.આ. ૧

હોય ખ્યાલ માણસોને અને ત્યાં જઈ પોં-
હયે છે સો. પેહલાં તો વગર દબવતે એવી
રીતે કોષને પોંહયી જવું હરામ છે. હ-
દીસ શરીરમાં છે કે “જે માણસ દબવતમાં
વગર બોલાવે ગયો તો (તેનો હાલ એવો
છે કે નજી) ચોર બનીને ગયો અને હું-
ટારો બનીને આવ્યો.” એટલે એવો
ગુનો થાય છે કે જેવો ચોરી અને હુટવાથી
થાય છે.

વળી બીજા માણસની તેમાં બેઆબરૂઈ
પણ થાય છે. કોષની ફજેતી કરવી એ
બીજો ગુનો છે. ફરી એવી વાતોથી બંને
તરફના લોકોમાં એવી રસાકસી અને મ-
મત થાય છે કે આખી ઉમર તેનો પુરો
અસર દિલપર બાકી રહે છે. કુસંપ હરામ
છે. તેથી કરીને જે વાતોથી કુસંપ પેદા થયો
હોય તે પણ હરામ છે. તેથી કરીને એ
નકામી રસમો કદી પણ જાયઝ નથી. ર-
સ્તામાં ગાડીઓ હાંકનારાઓને માથે જ્યારે
ગાંડપણુનો ભૂત સવાર થાય છે. ત્યારે ગા-
ડીઓને તેઓ જરા પણ વિચાર રાખ્યા વિના
વગર જરૂરે દોડાવે છે. તેમાં ધણા ખર્ચ
માલ અને જાનના નેખમો નિપજે છે.
અને તેથી એ તો જાહેર છે કે વગર જરૂરે
એવા નેખમમાં પડવું કોઈ પણ રીતે જાયઝ
નથી.

૧૩ તે જોહરના કોષ મથકર વલી-
અલાહની કબર (મઝાર) પર જઈને કંઈ
રોકડની ચીરાગી દઈને દુલ્હો સરઘસમાં
સામેલ થઈ જાય છે. * એમાં જાહેલો જે
અકીદો રાખે છે તે બેશક શિરક સૂધી પોં-
હયેલો છે. અગર કોઈ સમજી માણસ એ

રાહમાં એ રસમ સાદી અને બિસમિલ્લાહમાં
પણી ખરી જગ્યાએ છે.

પુરા અકીદાથી બચેલો પણ હોય તોપણ
એમ કરવાથી જાહેલોના કામને અને રિ-
વાજને મદદ મળે છે તેથી સૌએ એવું કામ
છોડી દેવું જોઈએ.

૧૪ મેંદી લાવનાર હજામને એટલું
ધનામ દેવામાં આવે છે કે દુલ્હાવાળા, નો-
કરો ચાકરોને થું દેવું પડશે તેનો અડસટો
કાઠી લે છે. એટલે નોકરો ચાકરોનો ખર્ચો
એ ધનામથી આઠગણો વધારે હોય છે એ
પણ એક તરફનું નેરજીલમનું દંડ છે,
કેમકે એ પેહલાંથી ખબર આપવી છે કે
અમે તમારી પાસેથી એટલા રૂપીયા અ-
પાવશું આવી રીતે નેરજીલમથી અપાવવું
હરામ છે તેથી તેના આ કારણનો પણ તેજ
હુકમ છે (એટલે હરામ છે) કેમકે ગુનાનો
ખરાદો કરવો પણ ગુનો છે.

૧૫ કેટલીક મેંદી દુલ્હાને લગાડવામાં
આવે છે. અને કેટલીક વહેંચી દેવામાં
આવે છે. એ બંને વાતોમાં પણ તેજ સ-
ખત રીતે રસમ પાળવી છે. કેમકે એમ
નહીં કરવાને તેઓ એખ ગણે છે. એ પણ
શરીઅતની હદથી વધી જવું છે.

૧૬ સરઘસ આવવાને દહાદે દુલ્હાને
ઘેર સધળી ઝોરતો એકઠી થાય છે. એ એ-
કઠા થવાની પુરાઈથી અને નુકશાનીઓ ઉપર
જણાઈ ચુકી;

૧૭ દરેક કામના ઉપર વધામણી દેવામાં
આવે છે. જેમકે હજામે દેગને વારતે ચૂલ્હો
ખોદ્યો અને તેની વધામણી માંગી તો તેને
એક પુચ્યામાં અનાજ મુકાને તેનાપર ગોળનું
એક ચોસલું મુકાને દેવાય છે. એવીજ રીતે
નાના કામોપર એવાજ દંડ દેવા પડે છે.
અગરને નોકરોને દેવું સારી વાત છે. પણ
આવા ધર્તીગીની શી જરૂર? તેની મેહનતનું

તેને જે કંઈ દેવું હોય તે એક વખતે દહ દો એવી રીતે જુરવાર દેવું મણુ તેજ નામની મોટાઇ વગર બીજું કંઈ નથી. વળી એ દેવું ચાતો ધનામ છે અથવા મજૂરી છે. જે ધનામ અને ઉપકારજ છે તો તેને એવી રીતે જોરજુલમથી લેવું હરામ છે અને જો એને મજૂરી કહો તો મજૂરીનું પેદલાંથીજ કેરવવું અને કહી દેવું જરૂરી છે. જો તે કહી દેવામાં નહીં આવે તો એ મજૂરી મુકરર કાઢેલીજ બાતેલ છે અને બાતેલ મજૂરી હરામ છે.

૧૮ સરખસ પોંચે તે પછી ગાડીવાળા-એને ધાસ, દાણો અને ઉછીની લાવેલી ગાડી વાળાએને ધી અને ગોળ પણુ દેવામાં આવે છે. એ ટાંકણુપર ઘણા ખરા ગાડીવાળાઓ તોફાન કરે છે કે ધરવાળો બેઆપર થઈ જાય છે. અને એ બેઆપર થવાનું કારણ તેજ જા. લાવનારજ અને છે. જાહેર છે કે પુરી વાતનું કારણ બનવું પણુ પુરું છે.

૧૯ જન એક જગ્યાએ ઉતરે છે અને ખરી અને તરફના જમાતવાળાઓની સામે ખોલવામાં આવે છે. હવે રિયા અને નામની મોટાઇનું વખત આવી પહોંચ્યું કે જે અસલ મતલબ હતી અને તથાજ એ રસમ પાળવી મના છે.

૨૦ એ ખરીમાં કેટલીક ચીજો ઘણી જરૂરી મનાય છે ભારે પોશાક, પીટી, પગનાં ધરેણાં, ખશખોની પડી, અત્તર, તેલ, મિસ્તી, સુરમેદાની, કાંસકી, પાન અને ઘાણીયા, અને બાકી વગર જરૂરના જેટલા પોશાક ખરીમાં હોય છે તેટલાં માટલાં હોય છે. એ સૌ નકામી ચીજો સખત રસમ પાળવાને છે એ તો જાહેર છે. જેનું શરીઅતથી ઉલ્લંઘન હોવું

ઘણી વખતે બયાન થઇ ગયું. અને રિયા અને દેખાડવું એ તો તમામ રસમોનો પાયોજ છે. તેને તો બયાન કરવાની જરૂર જ શી ?

૨૧ એ ખરીને લઇ જવાને દુલ્હનને ત્યાંના મોકરો ચાકરો ખુચાઓ લઇને આવે છે. અને એકેક માણસ એકેક ચીજ માથા પર ઉઠાવીને લઇ જાય છે. જુઓ આ રિયા વધારે સારી રીતે જાહેર થઇ. અગર જો તે બોલે એકજ માણસ લઈ જાય તેટલોજ હોય છતાં તેને એક મોટો કાફલો લઈ જાય, કે જેથી દૂર સુધી તેની હાર માલમ પડે. એ ખુલ્લો દગ્ગો અને મોટાઇ મારવી છે.

૨૨ કુટુંબના તમામ મરદો ખરીની સાથે જાય છે. અને ખરી એરતોમાં પોંદ્યાડી દેવામાં આવે છે. એ ટાંકણુ ઘણી ખરી બે-દરકારી વાપરવામાં આવે છે. તે એ કે મરદો પણુ ઘરેમાં ચાડ્યા જાય છે કેણુ જાણે તે દહાડે તમામ ગુનાહો અને બેશમીઓ કેવી રીતે હલાલ અને કેળવાયલી રીતો બની જાય છે.

૨૩ એ ખરીમાંથી ભારે પોશાક અને કેટલીક ચીજો રાખીને બાકીની સૌ ચીજો પાછી દેવામાં આવે છે, જેને દુલ્હાનાઓ તેવીને તેવીજ પેટીમાં મુકી દે છે. જ્યારે પાછી લેવી હતી તો ફાગટની મોકલવાની તસ્દી લેવની શી જરૂર ? મતલબ કે તેજ રિયા અને મોટાઈ દેખાડવી. વળી જ્યારે ત્યાંની પાછી અવવાનીજ છે તો સમજુ માણસો આગળ કંઈ પણ મોટાઇની વાત પણ નહીં રહી કેમકે (તેઓ વિચારશે કે) કાઢતી ઉછીની માંગી લાગ્યો હશે. અને ઘણું કરીને એમજ થાય છે. મતલબ કે એ તમામ રસમો શરીઅતથી પણ ઉસડી છે અને અક્રતથી પણ નકારી જણાય

છે, અને તેમ છતાં લોકો તેઓને પાળવાને બેભાન થઈ રહેલા છે.

૨૪ બરીના ખુનચામાં દુલ્હનવાલાઓના તરફથી એક અથવા સવા રૂપિયા નાંખવામાં આવે છે. જેને (હિંદુસ્થાનમાં) બરીની ચંગેર કહે છે, અને તે દુલ્હાના હજમતો હક હોય છે. એ પછી એક દૂમણી એક ધાગો લઈને દુલ્હાની પાસે જાય છે. જેણીને એક હલકું બે ચાર આનાતું ઇનામ દેવામાં આવે છે. તેમાં પણ તેજ હાથી વધારે રસમને વળગી રહેતું અને જોરજુલમથી ઇનામ લેવું છે અને કોણ જાણે (એ વખતે દુલ્હાપર) દૂમણી સાહેબોનો (આ ઇનામ લેવાનો) શો હક છે! અને આ ધાગો કંઈ ચીજ છે!

૨૫ બરાતવાલા નિકાહને વાસ્તે ઘેર બોલાવવામાં આવે છે હીક છે. બીચારાઓની કસૂર માફ થઈ. એ વાહીયાત રસમોમાં ઘણું કરીને એટલી વાર લાગી જાય છે કે ઘણી બરી રાત તો એજ રસમોને બેઠ ચડે છે. પછી ઉજગરાથી કોઈ તો બિમાર પડે છે, કોઈને અછરણ થઈ જાય છે, અને કોઈ ઉંઘમાં એવો તો સૂવે છે કે સવારની નમાઝ ગેપ થઈ જાય છે. એક વાત રડવાની હોય તો રડીએ. એમાં તો માથાથી પગ સુધી બુરાધિયા અને અંધાંજળ અંધાં છે ખુદાપાક ગરીબ મુસલમાનોને સારી વાતો સમજવાની અક્કલ ઇનાયત કરે.

૨૬ સાથી પેહલાં પખાલી પાણી લઈને આવે છે તેને, ખીર ઘડીના નામથી સવા રૂપિયા આપવામાં આવે છે. અગર જે આપવાનું મન નહીં હોય પણ (કેમ કરીએ?) ઝકાત કરતાં બારે શરૂ છે કેમ નહિ દેવાય. એવો જુલમ છે? સાથી પેહલાં તો ઇનામ

જોરજુલમથી લેવોજ હરામ અને જોરજુલમની એ માથની નથી કે લોકડી કે ડંડુએ મારીને કોઈથી કંઈ લેવાય. પણ એ પણ એક જુલમ છે કે નહીં દેશું તો નામ ખરાય થશે. ફરી લેનારા ધણેજ વળગીને અને વઢી વઢીને લે છે. અને તે બિચારો પોતાનું નામ નહીં બગડે એ બીકથી દે છે એવો તમામ જુલમ હરામ છે. વળી એ ખીરઘડી તો હિંદુઓની રસમનું નામ છે. માલમ પડે છે કે કાફિરોથી એ રસમ શીખવામાં આવી છે. એ બીજું અંધાં છે.

૨૭ એ પછી એક ઢંવો સરખત બનાવવાને આવે છે જેને સવા રૂપિયા દેવાય છે, અને એ શરખતને વાસ્તે ખાંડ (શાકર) દુલ્હનને ત્યાંથી આવે છે. અહિં પણ તેજ જુલમથી ઇનામ કઢાવવો જાહેર છે ફરી આ ઢંવા સાહેબ શું કામના છે? (એ કંઈ નમજનું નથી શું કોઈ બીજાને શરખત બનાવતાં આવડતુંજ નથી?) હાહા! ખરેખર! શરખત બનાવવાને દરેક રીતે એવણેજ લાએક છે. કેમકે સારંગી તયલો વગાડતાં વગાડતાં હાથમાં લેહરી અસર પેદા થઈ ગઈ છે, (હવે તેવી અનરવાળા હાથથી જે શરખત બનાવવામાં આવે) તો શરખત પીનારાઓને વધારે લેહેર આવશે. પછી ખૂબી તો એ કે ગમે તેવી રાહ હોય અથવા સજોખમ થઈ જાય તો પણ સરખત તો જરૂર પીવાડવામાં આવે. આ નાદાનીતી પણ કંઈ હક છે કે નહીં?

૨૮ પછી કાઝી સાહેબને બોલાવી નિકાહ પઢાવવામાં આવે છે ફકત એજ એક એવો વાત છે કે જે તમામ નકામી વાતોમાં સારી અને ધરીખત પ્રમાણ છે પણ એમાં પણ જોવામાં આવે છે કે ઘણું ખરે ઠંકણું કાઝી સાહેબો નિકાહના મસખલાથી તકન

બહિષ્ક હોય છે, કેમકે કેટલેક ટેકાણું તો બેશક નિકાહ પણ દુસ્ત થતો નથી. આખી ઉમર જિતા થાય છે (અને ઝોલાહ થાય છે તે હરામની). અને કેટલાક કાઝીઓ તો એવા લાલચી હોય છે કે રૂપિયા કે સવા રૂપિયાની લાલચે તેઓને જેમ કહો તેમ કરી છૂટે છે. પછી ગમે તો નિકાહ થાય કે નહીં થાય. મુહુરૂ જનતામાં જ્યાં કે જહાનમમાં (મુલ્લાને) પોતાના હલવા માંડાથી કામ. તેથી કરીને એમાં બહુજ બદોબસ્ત કરવો જોઈએ, કે નિકાહ પઢનારો પોતે આલેમ હોય, અથવા કાઠ આલેમથી સારી પેટે પૂછીને પછી નિકાહ પઢે અને કેટલેક ટેકાણું નિકાહ થાય તે પેહલાં દુલ્હાને ઘરમાં બોલાવીને દુલ્હનનો હાથ પરદા પાછળથી બહાર કઢાવીને તેની હથેળી પર કેટલાક તલ વિગેરે મુકીને દુલ્હાને ખવાડે છે વિચારું જોઈએ કે હજી નિકાહ તો થયો નથી, અને છોકરીનો હાથ વગર જરૂર છોકરાની સામે કરી દીધો એ કેટલી બેશરમીની વાત છે ! ખોદા બચાવે.

૨૯ એ પછી દુલ્હાવાળા જો ખારેક લઈ ગયા હોય તો તે છુટાવે છે અથવા વહેંચી દે છે, અને નહિ તો તેજ શરબત, પછી ગર્મી હોય કે તાઢ હોય. એ શરબતમાં રસમ પાળવા ઉપાંત લોકોને ખીમાર કરવાતું કારણ તૈયાર કરવું છે. જેવી રીતે કે કેટલીક મોસમમાં બને છે. (તેથી કરીને) એ કયાં બચક છે ?

૩૦ હવે દુલ્હનની તરફનો હજમ હાથ ધોવાડે છે. તેને હાથ ધોવડામણી સવા રૂપિયા સ્વામાં આવે છે. એ હેવું અસલમાં તો ઈનામ અને ઉપકાર છે પણ હવે તો તેને દેનારા અને લેનારા એક તરફનું વાળેબ

હેવું માને છે. એવી રીતે લેવું દેવું હરામ છે. કેમકે નેપી કરવામાં જોરજુલમ કરવો હરામ છે જેવી રીતે કે ઉપર બયાન થઇ ગયું. અને જો એને નોકરીનો બદલો કહો તો તે નોકર દુલ્હનવાળાઓનો છે તે બદલો તેઓને દેવો જોઈએ. દુલ્હાવાળાઓને તેની સાથે શું લેવું દેવું છે ? એ લોકો તો પરાણા છે. શરીઅતથી ઉલટું હોવા ઉપાંત અફલથી પણ કેટલી ઉલટી વાત છે કે પરાણાઓની પાસે પોતાના નોકરોનું પગાર અને મજૂરી દેવાડવામાં આવે.

૩૧ દુલ્હાને માટે ઘરમાંથી શકરાનો બનીને લાવવામાં આવે છે. જે રકાબીઓમાં સૌ માણસોને જેઆ બરાતમાં આવેલા હોય છે તેઓને વહેંચી દેવામાં આવે છે. એમાં તે રસમને વળગવા ઉપાંત અછીદાનો પણ બગાડો છે. એટલે જો શકરાનો નહીં બનાવવામાં આવે તો નામુબારકીનું કારણ તેણીઓ ગણે છે. બલકે ઘણું ખડું રસમ પાળવામાં એજ અછીદો હોય છે એ પોતે શિક્ષે છે. હદીસ શરીફમાં આવેલું છે કે અપશુકન અને નામુબારકી કંઈ પણ નથી. શરીઅતમાં જે ચીજ કંઈ પણ ગણવામાં નહીં આવેલી હોય અને વગર પાયાની વાત ગણેલી હોય તેને લાંબી ચોડી વાત બનાવીને ઉભા કરવી એ શરીઅતનો મુકાબલો નથી તો બીજું શું છે.

૩૨ એ પછી સઘળા બરાતમાં આવેલા માણસો આણું ખાધને ચાલ્યા જાય છે. છોકરીવાળાને ત્યાંથી દુલ્હાને વાસ્તે પલંગ શણગારીને મોકલવામાં આવે છે, અને કેવા ક્ષારા વખતે મોકલવામાં આવે છે કે બપોરે આખી રાત બોયપર પડીને થાકી ગયો હોય. હવે તેનો બદલો આવ્યો. બેશક બિચારો

હકદાર તો હવેજ થયો. એથી પેહલાં તો અજાણ અને પરાયો હતો. ભલા માણસો ! જો તે જમાઈ તો નહોતો પણ તોરેલો પરાણો તો હતો ત્યારે શરીરખત અને માણસાઈમાં પરાણાની ચાકરી કરવાનો હુકમ છે કે નહીં ? અને બીજા બરાનવાળા તો હજી પણ નકા-માજ રહ્યા. તેઓ બીયારાઓને તો હજી પણ કોઈએ પૂછ્યું નહીં. મહેરવાન સાહેબો ! તેઓ પણ તમારા પરાણાજ છે.

૩૩ પલંગ લાવતાર હજમને સવા રૂપિયો દેવામાં આવે છે. હવે માલમ પડ્યું કે એ પલંગ એટલાજ વાસ્તે લાવવામાં આવ્યો હતો. અને ખોદાપાકથી શુનાહોની મારી માંગીએ છીએ. એમાં પણ તેજ ધનામ લેવામાં નેરજી-લમ નહોર છે.

૩૪ પાછલી રાત્રે એક ખુનચામાં શકરાનો મોકલવામાં આવે છે તેને બરાતમાં આવેલા તમામ છોકરાઓ મળીને ખાય છે. પછી ગમે તો આ અભાગ્યાઓને અજીરણ કેમ નહીં થઈ જાય પણ આ શાદીવાલાઓને તો પોતાની રસમો પૂરી બળવવી મંજૂર છે. ઉપર જે દેકાણે શકરાનો બનાવવાનું બચાવ આવેલું છે છે ત્યાં જણાવી દીધું છે કે એ પણ શરીરખતથી ઉલટી રસમ છે.

૩૫ એ ખુનચો લાવતાર હજમને સવા રૂપિયો અપવામાં આવે છે. કેમ નહીં અપાય ? એ હજમભાઈના બાપ દાદાઓએ એ બિયારા બરાતવાળાના બાપદાદાઓને ઉછીના રૂપિયા કરજ દીધા હતા એ બિયારો તે ચૂકવી રહ્યો છે. ને નહીં ચૂકવે તો તેના બાપદાદાઓ જન-તામાં જવાથી રોકાયલા રહે. લાહોલ વલા કુવ્વતા છંદકા બિલ્લાહ.

૩૬ સવારમાં બરાતવાળાને બંગીયો

હક્કનવાળાને ઘેર ૬૨ (દાયરા) વગાડે છે. એ દાયરા બરાતની સાથે આવેલા હતા. અને દાયરા ખરું જોતાં પેહલાં જયજ હતા. પણ શરીરખતે તેને એટલાજ વાસ્તે જયજ રાખ્યા હતા કે તે વગાડવાથી નિકાહ થઈ જવાની ખબર લોકોમાં સારી પેડે ફેલાઈ જાય. પણ હવે તો બેશક કે બપકો અને નામ થવા વાસ્તે વગાડવામાં આવે છે. તેથી કરીને હવે તે જયજ નથી. * તેમજ બંધ કરવા લાએક છે. ખબર ફેલાવવાના હવે તો ઘણા બીજા કારણો મેળાઈ છે. અને હવે તો દરેક કામમાં લોકો જો હા થાય છે પોતાની મેળેજ. આખા શહેરમાં ખબર પડી જાય છે બસ એટલીજ ખબર ફેલાઈ જવી બસ છે. અને જો દાયરાની સાથે પીપી પણ વગાડવાની હોય (અથવા દાયરાઓમાં ઝાંઝ હોય) તો કોઈ પણ રીતે જયજ નથી. (જુઓ દુરજલ મુખતાર વલી-માની દખતતા બચાવમાં) એ વિશે હદીસ શરીરમાં ખુલ્લી પુરાઈ અને મનાઈ આવેલી છે.

૩૭ હક્કનવાળાઓમાં બંગી બરાતવા-ળાઓના ઘોડા વિગેરેની લીદ હોય છે. અને બંને તરફના બંગીયોને લીદ દાવવા વિશે વધામણી મળેજ છે. વાડે આવી વધામણીયો બહેનચાથી શો કાયદો છે ? જ્યારે બંનેને સરખી રીતે મળે છે તો દરેકને જોઈ એક પોતાના ઘોડા બંગીયાઓને આપી દેતે. બાણી જોઈને નેરજીલમથી બીજા પાસે અપાવીને શુનો પોતાને માથે લે છે.

* શહેરમાં આવેલા મહંમદીયો અહમદીયાના મોટા મોદરરીસ કે જેવણ પોતાને મોટે રામચલ ઉલમ બની મસાહુર થયા છે તેવણ રાતેજ, શાકી વિગેરેમાં હુક વગાડવા નાજયજ હોવા બાબત એક લાગી ફતવો લખ્યો છે. જે અમારી પાસે છે. ડી એસ. હાફેજ.

બનેને સરખી રીતે મળે છે તો દરેકને જોઈએ કે પોતાના ઘેરા ભંગીયાઓને આપી દેતે. જાણીજોધને જોરજુલમથી ખીજા પાસે અપાવીને શુભો પોતાને માથે લે છે.

૩૮ દુલ્હનવાળાઓની દુમણી દુલ્હાને પાન ખવાડવા આવે છે અને દરતૂર મૂળ્ય પોતાની હકસાઈ લઈને જાય છે. એને પણ ધનિમ દેવોજ પડે છે. લૂંટી લીઓ ! બિચારાને આજેજ લૂંટી લીઓ ! કંઈ પણ ખાઈ રાખીને ગરીબ લઈ જવા પામેજ નહીં; બદ્ધે ઉલટા બિચારો કરજદાર થઈ જાય. અહીં પણ તેજ જોર જુલમ (ના-શુનાહ) ને યાદ કરી લેજો.

૩૯ એ પછી હજમડી દુલ્હનના વાળ ઓળાને કાંસકીને એક પચાસામાં મુકી લઈ જાય છે. તેણીને માથું બધામણી અને પૂડા પિસાઈને નામે કંઈ દેવામાં આવે છે કેમ નહીં દેવાય એ આપડો તો સોનો કરજદાર છે, અહીં પણ તેજ જોર જુલમ છે.

૪૦ એ પછી ઘેરા ભંગીયાઓના નામની લીસ્ટ લખાઈને દુલ્હાવાળાઓને દેવામાં આવે છે. પછી ગમે તે તેઓ તે દરેકને જુદું જુદું વહેંચે અથવા ટોટલ રકમ દુલ્હનવાળાઓને વહેંચી દેવા દઈ દીએ. એમાં પણ તેજ જોર જુલમ છે. જેનું હરામ હોયું કેટલીક વખતે બયાન થઈ ચૂક્યું. કેટલાક લોકો કહે છે કે મેહેરયાન સાહેબ ! એ બિચારો એવાજ ટાંકણાંઓની ઉમેદ રાખીને આખી ઉમર ચાકરી કરે છે. એનો જવાબ એ છે કે જેની ચાકરી કીધી હોય તેનાથી ચાકરીના બદલો પણ લેવો જોઈએ. એ કેવું ઉલટું જુલમ છે કે ચાકરી તો કરો તેઓની અને બદલો લીઓ તે બિચારાથી.

૪૧ દુલ્હો ધરમાં (એરતોમાં) ખોલા-

વવામાં આવે છે અને તે વખતે ખરદો ! જરાએ બદાયસ્ત રહેતો નથી. અને કેટલીક મેશરમીની વાતો તેને પૂછવામાં આવે છે. જેનું શુના હોયું અને મેશરમી હોતો જાહેર છે. બયાન કરવાની જરૂર નથી. કેટલેક કેટલે દુલ્હાને કેલવામાં આવે છે કે તે દુલ્હનને કહે કે હું તમારો ગુલામ છું અને તમે વાધ છો અને હું બકરી છું. તોખા છે મારા અલ્લાહ. ખોદાપાક તો કુરઆનમાં ધણીને સરદાર કર-માવે અને એ લોકો તેને ગુલામ અને તાબે-દાર બનાવે. તમે પોતેજ કહો કે એ રસમ કુરાનથી ઉતરી છે કે નહીં ?

૪૨ જો બહુજ શરમાઈને કંઈ કીધું તો એ કે તેનો રૂમાલ ધરમાં મંગારી લીધો અને તે વખતે વધામણીના રૂપીયા જે એકઠા થાય છે તે (તેમાં બાંધીને) દુલ્હાને મોક-લાવી દીધા. એ વધામણીનું શુના હોયું ઉપર બયાન થઈ ચુક્યું.

૪૩ એમાંથી દુમણી અને હજમડીની હકસાઈ આઠ આના જેટલી લઈ લેવામાં આવે છે. અલ્લાહ પાકની ઝકાતનો ચાળી-સમો ભાગ એટલો ફરજ નથી, ખેતરના પાકનો દસમો ભાગ એટલો વાજેજ નથી, પણ એ લોકોનો ભાગ કાઢી લેવો સૌ ફરજ કરતાં વધારે ફરજ છે. એ હદથી વધારે રસમ પાળવી કેટલી નકામી વાત છે. વળી એ કે હજમડી તો કંઈ કામ પણ બજાવી લાવે છે, પણ એ દુમણી શું કામની છે? કે દરેક જગ્યાએ એનો ભાગ અને હકસાઈ રાખેલી હોય છે. (હિંદુસ્તાનમાં) કેહણી છે કે શાદીને વારતે ખીજ એ તારીખ લખેલી હોય છે. રખેને એમ હશે કે ગાતું વગાડવું એની મજૂરીનો હક દેવાતો હશે, તો જ્યારે ગાતું વગાડવુંજ

હરામ છે, જેવી રીતે કે પેહલા ખાખમાં ખા-
માન કરવામાં આવ્યું છે તો તેને માટે કંઈ
પણ મજૂરી કે ધનામ આપવું અથવા અ-
પાવવું કેવી રીતે જાયજ શરે? અને મજૂરી
પણ ક્વી રીતે કે ધરવાળો તો એટલાજ
વાસ્તે દીએ છે કે તેણે તેઓને ખેલાવી,
કેમકે તેને ત્યાં એ યંકણું છે પણ બિચારા
આવનારાઓની કેવી કમખપ્તી કે તેઓથી
જોરજુલમથી વસૂલ કરવામાં આવે છે અને
જે નહીં આપે તેની કજેતી અને તેને
મહેણા મારવામાં આવે ત્યારે એવા ગાવાને
અને એવી મજૂરીને હરામ કેમ નહીં કહેવાય?

ગાવા વગાડવામાં એવો થક રાખવામાં
આવે છે કે શાદી વિગેરેમાં ગાવું દુસ્ત
છે પણ એમ નથી જોતા કે હવે જે પુરા-
ધર્મી તેમાં (પેદા થઈ ગઈ છે અને) ભે-
ળસેળ થઈ ગઈ છે તેથી કરીને હવે જાયજ
રહું નથી અને તે જુ યાજીએ એ છે
કે:- હમણીયો રાગ કાઢીને ગાય છે. અ-
મારા (હનશી) મજહબમાં એ મના છે. અને
તેઓને અવાજ પારકા મન્દોના કાનમાં
પડે છે. નામહરમ લોકોને એવી રીતે અ-
વાજ સંભળાવવો પણ ગુના છે. અને ધ-
ણીમરી હમણીયો જીવાન પણ હોય છે.
તેઓના અવાજથી વધારે ખરાબીની ખીક
છે કેમકે સાંભળનારાઓના દિલ પાક
રહેશે નહીં. ગાવું સાંભળવાથી દિલની
નાપાછી વધે છે. કેટલેક ડેકાણે ઢોલક
પણ હોય છે. * એ તો ખુલ્લે ખુલ્લો ગુનો
છે. વળી વધારે રાત એમાંજ ગાળવામાં
આવે છે. સવારની નમાઝ ક્યાં થઈ જાય છે
(ગાવામાં) ગાયની મતલબ પણ કેટલેક
વખતે ચડીખતથી ઉઠાડી હોય છે એવું ગાવું
અને ગવાવું કેવી રીતે જાયજ શરે?

* અને હવે તો તેણીથી હાત્મોનીયમપર થાય છે.

૪૪ ખાણું ખાઈ રહ્યા પછી દેહેજની
તમામ ચીજો એકઠા થયલા લોકોની સામે
લાવવામાં આવે છે. અને એકે ચીજ સોને
દેખાડવામાં આવે છે. અને ધરણીની લીસ્ટ
સોને વાંચી સંભળાવવામાં આવે છે. તમે
પોતે કહો કે એ પૂરેપૂરી રિયા છે કે નહીં ?
એ ઉપાંત આરતોના પોશાક મન્દોને
દેખાડવો કેટલી બેશરમીની વાત છે ? અને
કેટલાક લોકો તો તેઓના વિચાર પ્રમાણે
દીની હુકમ સારી રીતે એ પાળે છે તે દેહેજ
દેખાડાવતા નથી. તાણું દીધેલી પેટી અને
માલની લીસ્ટ દુધ દે છે. પણ એમાં પણ
રિયા જરૂર છે. ખરાતીઓ પેટી લાવતાં જુએ
છે કેટલાક તો માલની લીસ્ટ પણ મંગાવીને
વાંચી જુએ છે. બીજું એ કે દુલ્હાને ત્યાં
જે પરણા એકઠા થાય છે તેઓને તે પેટી
ખાલીને દેખાડવામાં આવે છે. એનાથી
અચવાની રીત એજ છે કે દેહેજ સાથે મોક-
લાયજ નહીં. પછી દરેક કામથી પરવાર્યા
બાદ સૌ ચીજો પોતાની છોકરીને દેખાડીને
સોંપી દેવાય. તેણીની મરજીમાં આવે ત્યારે
તેણી લઈ જાય પછી સામટી એકજ વખત
અથવા થોડી થોડી કરીને.

૪૫ સવા રૂપીયો ઘેડા બંગીયાઓની
વધામણી દેહેજના ખુચામાં નાખવામાં આવે
છે ધનામ દેવામાં તેવોજ જોરજુલમ અહીં
પણ સમજ લીઓ.

૪૬ હવે છોકરીની વિદાયગીરીને
દહાડો આવ્યો. પાલખી અથવા ડોલી
દરવાજા આગળ સુકીને દુલ્હનના ખાખ
ભાઈ વિગેરેને તેણીના માથાપર હાથ મુક-
વાને આરતોમાં બોલાવવામાં આવે છે. એ
વખતે પણ ધણું કરીને મન્દો અને આરતો
એકબીજાની રખડ થઈ જાય છે. જેવું પુરું

હોયું જાહેર છે.

૪૭ પછી છોકરીને વિદાય કરીને પાલખીમાં બેસાડે છે અને અક્કલ (અને શરોઆત) થી ઉઠાવી રીતે સૌ કાંઈ રહે છે (કેમકે પુણીને વખતે રહેવું એ એવકશી છે). થઈ શકે છે કેટલાક (પાસેના સગાઓ)ને જુદાધના ગમ હોય, પણ ઘણા ખરા તો ફક્ત રસમ પાળવાને રહે છે, કે રખેને લોકો એમ કેહશે કે છોકરી એ લોકોને ભારે થઈ પડી હતી, તેણીને કાઢીને એ લોકો પુશ થયા. અને એવું જુદું રહેવું નકામે ધોડા દેવો છે, જે કે અક્કલ અને શરીઆત બંનેથી ઉલટું અને ગુનો છે.

૪૮ કેટલીક જગ્યાએ દુલ્હાને કેહવામાં આવે છે કે બોળામાં લઈને પાલખીમાં દુલ્હન ને મુકે. તેઓનો એ દુકમ સૌની રૂબરૂ બજાવી લાવવામાં આવે છે. જો તે કમજોર હોય છે તો બેનો તેની એ કામમાં મદદ કરે છે. એમાં બેહયાઈ અને બેશરમી ઉપ્રાંત ઘણી ખરી આરતો સામે નીકળી આવે છે કેમકે એજ તમારો જોવા તો એ ફરમાસ કરવામાં આવી છે. પછી કેટલીક વખતે તો દુલ્હન વધારે ભારે હોવાથી સંભાળી શકાતી નથી અને હાથોમાંથી છૂટી જાય છે. અને બિચારીને કંઈ વાગી પડે છે. તેથી કરીને એ પણ જાયઝ નથી.

૪૯ દુલ્હનના દુપટાના એક છેડામાં કંઈ નગદી, ખીજમાં હળદનો ગાંડીયો, ત્રીજામાં જાયજળ અને ચોથામાં ચોખ્ખા અને લીલી ધાસનું તલખણું બાંધી દે છે. એ શુકન અને ટાંટકા છે. જે કે અક્કલથી ઉલટું હોવા ઉપ્રાંત ચિહ્નું કામ છે.

૫૦ અને પાલખીમાં મિઠાઈની ટોપલી મૂકી દે છે. જેને તેઓ કેવી રીતે વાપરે

છે તે આગળ જતાં માલમ પડશે. અને તેની પરથીજ તેવું નકામું હોયું અને નાદુરસ્ત હોયું પણ જાહેર થઈ જશે.

૫૧ પેહલાં પાલખીને દુલ્હનના તરફવાળાં ભોધઓ ઉઠાવે છે અને દુલ્હાવાળાઓ તેના ઉપરથી કંઈ ઓવારીને હુંટાવવું શરૂ કરે છે. જો તેમાં કાંઈ શુકનની અસર પણ તેઓ સમજતા હોય કે એણીના માથા પરથી તમામ આફતો ટળી ગઈ, ત્યારે તો અપીદાનો પણ બગાડા છે. નહિ તો નામ રિયા વિગેરેની નકલત હોવી તો જાહેર છે જ. મતલબ એ કે એ કામ દરેક રીતે બુદ્ધ છે. વળી એ હુંટનાં લેનારા ભંગીયા હોય છે જેથી કરીને એ પણ નહિ કહી શકતા કે ચાલો સફા કે ખેરાત કરવી મંજૂર છે નહીં તો ગરીબો ગરજીઓને આપતે. ત્યારે એ એક તરફનો નકામે ખરચો છે કે હકદારોને છોડી નાહકદારોને દીધા, વળી તેમાં કોઈને વાગી પડે છે. કોઈને તો ભીડના સમજથી અને કોઈને પોતેજ (તે કેહલા) રૂપીઆ પૈસા વાગી પડે છે એ જુદી ખરાબી છે.

૫૨ એ હુંટામણીમાંથી એક મુઠી તે ભોધોને દેવામાં આવે છે. અને બાકીના હકદાર ઢેડા ભંગીયાઓ છે. જોરજુલમથી લેવું નાજયઝ છે, એ અહીં પણ સમજી લીઓ.

૫૩ જ્યારે હુંટામણી કરતાં રહેરની બાહરે પોહવે છે, ત્યારે એ ભોધઓ પાલખીને કાંઈ બગીચામાં મુકીને પોતાની વધામણી સવા રૂપીયો લઈને ચાલ્યા જાય છે, તેજ ધનાંમ લેવામાં જોરજુલમ કરવો અહીં પણ છે.

૫૪ અને દુલ્હનના સગાં વહાલાં જોજો તે વખતે પાલખીની સાથે હોય છે. જોને

વિદાય કરીને ચાલ્યા જાય છે. અને ત્યાં તે નિહાઈની ટોપલી કાઢીને ખરાલીઓમાં ખેંચા તાણીને વાસ્તે લુટાવી દેવામાં આવે છે. એમાં તે હદથી વધારે રસમને વાગવા ઉપાંત ઘણી ખરી એ બેદરકારી થાય છે કે ખરાયા મરદો પાલખીમાં ગમે તેવી રીતે હાથ નાંખીને તે ટોપલી લઈ લે છે. અને એ વાતની જરાએ દરકાર રાખતા નથી કે પરદો ખુલી જશે, અને હજમડી (કે જેણી દુલ્હનની સાથે પાલખીમાં બેસે છે તેણી)ને અથવા દુલ્હનને હાથ અડકાઈ જશે. અને કેટલાક આપરદાર દુલ્હા કે દુલ્હનના સગાઓ તેથી કરીને ગુસ્સે થઈ ભુકું બોલે છે. જેથી કરીને કોઈ વખતે વાત વધી જાય છે. પણ એ ખરાજી રસમને કોઈ છોડતું નથી. તમામ તરેહની ખેચાચૂ અને ફજેલી પસરે છે. પણ તે રસમો છોડવી (મુસલમાનોને) મંજૂર નથી. (શરમ! શરમ!! શરમ!!!) ઇન્ના લિલ્લાહે વ ઇન્ના હિલિહે રાજેઉન.

૫૫ રસ્તામાં જ પેહલી નદી મળે છે ત્યારે તે નદી પર પોંદચીને બોધયો પાલખી મુકી દે છે, કેં અમારી હકસાઈ દીયો તો અમે પેલે પાર જશું. અને એ હકસાઈ ઓછામાં ઓછી એક રૂપિયા હોય છે. જેને દરીયા ઉતરાઈ કહે છે. એ તેજ જોરજીલમનો (હરામ) ઇનામ છે.

૫૬ જ્યારે (દુલ્હાને) ઘેર પોંદચે છે ત્યારે બોધયો પાલખી નીચે મુકતા નથી જ્યાં સુધી કે તેઓને સવા રૂપિયા નહીં દેવાય. જો એ ઇનામ છે તો આ લેવામાં દયાણુ કેવું અને જો મજૂરી છે તો મજૂરી મુજબ હોવું જોઈએ, કે જ્યારે કોઈની પાસે હોય હઈ દીએ. તેથી વખત સુકરર કરીને

દયાણુ કરવું રસમ પૂરી કરવા શિવાય બીજું કંઈજ નથી. જેને હદથી વધારે રસમને વાગવું કહે છે.

૫૭ કેટલેક ઠેકણે એ પણ દસ્તૂર છે કે દુલ્હાનો કોઈ સગો છોકરો આવીને પાલખી રોકી રાખે છે કે જ્યાં સુધી અમારું હક અમને મળી મળશે ત્યાં સુધી પાલખીને ઘેરમાં જવા દેશું નહીં. એને પણ તેજ સખત રીતે રસમ પાળવી સમજવું.

૫૮ પાલખી આવવા પેહલાં આંગણુની વચ્ચે થોડીક જગ્યા લીધીને રાખવામાં આવે છે. અને તે પર લોટ પાથરી દેવામાં આવે છે. પાલખી સાથે પેહલાં ત્યાંજ મુકવામાં આવે છે. દુલ્હનના પગનો અંગૂઠો તેમાં મુકાવી લે છે, ત્યાર પછી ધરની અંદર લઈ જવામાં આવે છે. એમાં હદથી વધારે રસમ પાળવા ઉપાંત શુકન પણ લેવા જાહેર છે. અને કાદેશનાં રિવાજ પ્રમાણે ચાલવું અને અનાજનો ખગારો તેથી એ પણ નાદુરસ્ત છે.

૫૯ જ્યારે બોધયો ડોલી મુકીને ચાલ્યા જાય છે ત્યારે દુલ્હાની બેનો જ્યાં સુધી તેણીઓનો હક નહીં દેવાય ત્યાં સુધી વહુને ડોલીમાંથી ઉતરવા દેતી નથી. બદકે થાણું કરીને દરવાજો બંધ કરી લીએ છે. એના અર્થ એ છે કે જ્યાં સુધી અમને અમારી ફી અથવા દડ નહીં દેશે ત્યાં સુધી ગમે દુલ્હાને ધ માં પેતવા દેશું નહીં. એ પણ ઇનામમાં જોરજીલમ છે.

૬૦ એ પછી દુલ્હાને બોલાવી ડોલીની પાસે ઉભો રાખવામાં આવે છે, અને એ રસમ ઘણી જરૂરી માનવમાં આવે છે અને એ (પણ) એક તરેહના શુકન લેવા છે.

જેથી અકીદામાં બગાડો માલમ પડે છે. અને ધણુ કરીને તે વખતે પરદાવાળી ઓરતો પણ બેદરકારીથી આવીને ત્યાં સાથે ઉભી થઈ જાય છે.

૬૧ ઓરતો સંદલ (સુખડ) અને મેંદી પીસીને લઈ જાય છે. આ દુરુદનના જમણા પગ અને પાંસળીપર અકેક ચાંદસો લગાડે છે. એ ખુલ્લો ટાટકા (કુમળ) અને ચિરક છે.

૬૨ તેલ અને અડદ ઓરતોને લાગે અને દેવામાં આવે છે. અને ડોલાના ચારે પાયા પર તેલ ઘાંટવામાં આવે છે એમ કરવાનું કારણ તેજ અકીદાનો બગાડો છે.

૬૩ અને તે વખતે એક બકરું ભરવાડ પાસે મંગાવી દુલ્હો અને દુલ્હનપરથી ઓવારીને તેજ ભરવાડને એ કે ચાર આના સાથે ઈશ્વરમાં આવે છે જુઓ! આ કેવી નકામી વાત છે. જે બકરું ખરી વું હોય તો તેની કીમત કયા દેવામાં આવી અને એમજ હોય તો વાઈ ટલી કીમતે બકરું મળશેજ કેમ? અને જે ખરીદ કીધો નથી તો તે ભરવાડનો માલ છે. પગલા મળે સદકો કરવાની શી મતલ? એ તો તેજ કેહવત થઈ કે “હલવાઈની દુનપર ના નીકા શતેકા.” વળી સદકા દેવાયો પડે કેને? ભરવાડને વાહવાહ! હીક!! મતલમ એકે તદન ખોટી રસમ છે, અને તદન શરીરતના હુકમોથી ઉલટી.

૬૪ તે પછી વહુને ઉતારીને ઘરમાં લાવવામાં આવે છે, અને એક ચટાઇ પર કિલ્લા તરફ મોં કરીને બેસાડવામાં આવે છે અને સાત સોહાગણી મળીને થોડી થોડી ખીર વહુના જમણા હાથપર મુકે છે પછી તે ખીરને એક સોહાગણી પોતાની છબે ચોટી લે છે.

એ રસમ તદન શુકન અને કાલથી મળીને બતી છે. જેનું કારણ અકીદાનો બગાડો છે. અને કિલ્લા તરફ હોવાનું બહુ બરકતની વાત છે. પણ એ મસઅલો ફક્ત એવાજ ધર્તી-ગોમાં વાપરવા વારને રહી ગયા છે. અને પછી ગમેતો આખી ઉમર નામઝ પણ પઢવાનો છરિદો થયો નહીં હોય. અને જ્યારે તે રસમ ફરજ કરતાં વધારે જરૂરી માનવામાં આવે અને એમ નહીં કરવાનો યુરા શુકન ગંચાય તો એ પણ શરીરતની હદથી વધી જવું છે તેથી કરીને એ પણ જાયઝ થી કેટલેક દેકાણે અડીં પણ દુલ્હો (દુલ્હનને) ખોળામાં લાઇને (પાલખી કે ડોલીમાંથી) ઉતારે છે. એની યુરાધ્યો ઉપર બાન થઈ ચુકી.

૬૫ એ ખીર એ રકાબીયામાં કાઢવામાં આવે છે જેમાંની ચંક તો દૂમણીને (શાયા છે દૂમણી તને! જ્યાં જોઈયે ત્યાં વું ને. મોજૂ છે), ખીજી હબમડીને કેટલાક ઇનામ સાથે કે જે લગમગ અઢી આના જેટલો હેય છે આપવામાં આવે છે. એ સૌ ફક્ત રસમ પાળવી અને ધતીંગ છે.

૬૬ એ પછી ચંક કે મણ ખીર જમાતમાં બહેનને છે જેમાં રસમ પાળવા ઉપાંત રિયા અને નામની મોટાઇ વગર ખીજી કંઈ નથી.

૬૭ એ પછી વહેતો મોં ખોલવામાં આવે છે. અને પોલકાં સાસુ અથવા કુટુંબના વધારે ઘરડી હોય છે તે વહુનો મોં જુએ છે અને મોં દોપડામણી કંઈ દે છે. ૭૪ વહુની સાથે આવેલી ઓરતની સાથે જોડું થાય છે. એ રસમ એવી સખા મળાય કે જેણીની પાસે મોં દોપડામણી પેટ નહીં હેય તેણી કદી તેણીનો મોં જોઈ શકતી નથી. કેમકે

એણાઓનો એવો ભાર તેણીના ઉપર મુ-
કવામાં આવે કે તેણી કદી પણ ઉઠાવી શ-
કે નહીં, મતલબ એકે તેને વાળેબ ગણી
રાખેલું છે. જે કે સાદૃશી રીતે શરીરઆતની
હકથી વધી જતું છે. ફરી એનું કોઈ
ચોક્કસ કારણ મલમ પડતું નથી, કે તે બિચા-
રી (વહુ) ને માથે મોંપર હાથો અથવા હાથો
પર મોં મુકવું કેમ ફરજ કરી રાખેલું છે,
અને ફરજ પણ કેવું કે કોઈ નહીં કરે તો
તમામ જમાતમાં તેણી એશરમ, નિરલજ,
એહમા મશહુર થઈ જાય, એટલું જ નહીં
પણ એવી તાગુબી તેઓને લાગે કે જાણે
કોઈ મુસલમાન કાફર બની જાય હવે
તમેજ કહો કે એમાં પણ શરીરઆતથી વધી
જતું છે કે નહીં? એ શરમમાં ધણી ખરી
બલકે તમામ દુલહનો નમાઝો કઝા કરી
નાંખે છે. * જે સાથે આવેલી ઓરતે તક
જોઈને પહાવી દીધી તો દીકર જ, નહીં તો
ઓરતોના મઝહબમાં તો તેણીને એ વાત-
નીજ રજ નથી કે પોતે હીને અથવા કોઈને
કહીને નમાઝનો બદોબસ્ત કરે. તેણીને તો
આમતેમ જરા પણ હાલવું કે બોલવું. ચ.તવું
ખાતું-પીવું, જે બહનમાં ખજવાળ થાય તો
ખજવાળવું, જે બગાસો કે આગસ નાંઘવી
પડે તો બગાસો ખાંચાં કે આગસ કાઢવી,
ઉધ આવે તો સૂવું, પેશાબ કે ઝડો લાગે
તો તે થઈ જતો હોય તોપણ કોઈને ખબર
કરવી, પણ એ ઓરતના મઝહબમાં હનામ
છે, બલકે કુદર છે. એજ વિચારને લીધે
દુલહન એ ચાર દહાડા અગાઉથી તદન ખાતું

* ખાદા પાક મુસલમાનોને એવી દુલહનો
એવી નસીબ કરે કે જેઓ નમાઝ પઢતી હોય,
આજો તો નમાઝજ કોઈ પઢતી નથી તો નમાઝ
કઝા થવાની તો માતલબ શી?

પીવું છોડી દે છે, કે રખેને પેશાબ ઝાડાની
હાજત નહીં થઈ જાય, કે જેથી સૌ લોકોમાં
તેણી બદનામ થઈ જાય.

ખાદા જાણે એ બિચારીએ એવો કયો
સખત યુનો દીધો હતો કે બિચારીને એવી
દુકાળની કાઠડીમાં પૂરવામાં આવી. તમે
પોતે વિચાર કરો કે એમાં એક મુસલમાનને
વગર કારણે તકલીફ દેવી છે કે નહીં. ત્યારે
(એ રસમ પાળવાની) રજ કેવી રીતે (શ-
રીરઆતમાં) થઈ શકે છે? અને યાદ રાખવું કે
નમાઝો કઝા થવાનો યુનો તેણીનો નો થાય
છેજ પણ સાથે તે ઓરતોને પણ તેટલોજ
યુનો થાય છે કે જેણીઓને લીધે એ રસમો
હજી જરી રહે છે તેવી કરીને એ સૌ ધર્તી-
ગો ન મટાડવા જોઈએ, અને કેટલાક શેહ-
રામાં તો એવી ખોટી રસમ છે કે કુટુંબના
સૌ મરદો પણ દુલ્હનનું મોઢું જુએ છે.
ખુદાથી અમે માશી માંગીએ છીએ અને
અલ્લાહ પાક અમને બચાવે.

૬૮ એ સૌ ઓરતો મોઢું જુએ છે તે
પછી કોઈનું બચ્ચું તેણીના ખોળામાં બેસાડે
છે, અને કંઈ મીઠાઈ દીને તે બચ્ચાને
ઉઠાવી લે છે તેજ નકામા દાંડા અને શુકન
લેવા પણ એ સૌ કરતાં પણ થાય છે શું કે
કેટલાં કને આવી કેમરમાં કે વખતે પણ
બચ્ચું જ નથી તોયા તોયા કેવા બરાબ
વિચારો.

૬૯ એ પછી વાંતે લડતીને પહોં-
ગપર બેસાડે છે પછી હજમડી દુલ્હનના
જમણા પગને અંગુઠા ધુએ છે અને રૂપીયો
કે આઠઆની જે વડના એક પડામાં બાંધેલી
હોય છે તે નગદી હજમડીના આ અંગુઠા
ધાવડામણીના બાહ્યામાં દેવામાં આવે છે.
એમ પણ જણાય છે કે એ પણ કંઈ તર-
હની શુકન છે.

૭૦ દુહનના આવ્યા પછી શકરાનાના એ પુનઃ એક દુહનને માટે અને એક ને હળમડી દુહનની સાથે આવે છે તેને વાસ્તે બનાવવામાં આવે છે તે વખતે પણ તેજ સોહાગણી મળીને તે ચિયારી બૂખીને લક્ષ્યાવવા વાસ્તે તેમાંથી થોડું લખીને તેના મોંને લગાડે છે અને બીજી સા મળીને તે ખાઈ જાય છે (શામાશ! શામાશ!) એ સા શુકન માલમ પડે છે.

૭૧ પછી દુહાવાળાઓની હળમડી દુહનવાળાઓની હળમડીના હાથ ધોવાડાવે છે એ હળમડી પોતાના શેઠના હુકમ મુજબ કંઈ નગદ હાથ ધોવડામણી દે છે અને ખાવું શરૂ કરે છે. એમાં પણ તેજ રસમને વળગી રહેવું.

૭૨ ખાણું ખાતી વખતે દુમણીઓ ગાળો ગાય છે. (કનનસીઓ ઉપર ખોદા પાકની ફિટકાર) અને એ હળમડીથી વધામણી લે છે વાહવાહ! ગાળો પણ સાંભળો અને વળી ધનામ દીઓ એ એવકૂદાઈની પણ કંઈ દદ નથી. ખોદા બચાવે.

૭૩ જ્યારે દેહેજ બોલવામાં આવે છે ત્યારે એક પોશાકનો નેડો સાથે આવેલી હળમડીને દે છે. અને એક પોશાકનો નેડો નેટલી બેનો હોય તેણીઓ પોતામાં જોડી લે છે. વાહવાહ! કેવું સારું જોરજુલમ છે (કેહવત છે કે) “માન ન માન મેં તેરા મેહમાન”. ને કોઈ કહે કે એ જોરજુલમ નથી. એને તો સા કબુલ રાખે છે. ત્યારે તેનો જવાબ એ છે કે જ્યારે તેણીઓ જાણે છે કે નહીં કબુલ રાખવાથી ફજેતી યશી. હવે જોરજુલમથી કબુલ રાખવું તો તે માણસ પણ કબુલ રાખે છે કે જેની કોઈ ચીજ ચોરાઈ

ગઈ હોય, અને તે ચિયારો મુજ મોઢે બેસી રહે છે. અથવા કોઈ જુલમી માણસ તેનો માલ છીનવી લે છે અને તે બાપડો તેનાથી બીને કંઈ બોલતો નથી. એવી રીતે કબુલ રાખવાથી (કેનારને) કોઈનો માલ હલાલ થઈ જતો નથી. એવીજ રીતે કેટલેક દેકાણે એવા રિવાજ પણ છે કે દેહેજમાં પેસા મુકવાની થેળીઓ કમરપટા વિગેરે પણ હોય છે. જેને સા બેનો મળી પોતામાં જોડી લે છે. અને ભાગ પડતી દુહનને પણ આપે છે.

૭૪ રાતનો વખત એકાંતને વાસ્તે હોય છે જેમાં કેટલીએક બેશરમ ચોરતો (બાકાં વિગેરેમાંથી દુહા અને દુહનને) ઝાંકીને જુએ છે. અને હદીસમાં બયાન થયેલા દુ-ક્રમ મુજબ (ખોદા પાકની) લખનતમાં દાખેલ થાય છે.

૭૫ સવારે બેશરમીની વાત એ થાય છે કે રાતનું બિછાનું અને તેનાપરનું પાથરેલું લુંગડું વિગેરે જોવાય છે. અને એથી વધારે બેહયાઈની વાત એ છે કે તે બિછાનને આખા કુટુંબમાં હળમડી લઈને (દેખાડતી) ફરે છે કોઈનો કુપો મામલો જાણવો તદન હરામ છે. અને તેમાં ખાસ કરીને એવી શરમભરેલી વાત લોકો આગળ દેખાડતાં ફરવું સા જાણુ છે કે કેટલી નિર્લજ્જપણાની વાત છે. પણ અફસોસ છે કે આ ટાકણાપર કોઈને પણ ને વાત નાપસંદ નહીં માલમ પડતી. અલ્લાહ પાક બચાવે (આમીન).

૭૬ અસર અને મગરિમની વચ્ચે (સાંજના) વહવું માથું ઉઘાડવામાં આવે છે. અને તે વખતે દુમણીઓ ગાય છે. અને તેણીઓને સવા રૂપિયો અથવા પાંચ ટકા સેતા બરામણી અને માથું ઉઘાડામણીને નામે આપવામાં આવે છે. એમાં પણ તેજ

રસમને વળગી રહેવું અને મળી આવવાની પુરાઈ હાજર છે.

૭૭ વધ આવે તેના એક દહાડા અગાઉ તેણી ના સમાં બહારાં બેઠાર ગાડીયો અને મિઠાઈ વિગેરે લઈને આવે છે. એ આવવાતું નામ ચોથી છે. એમાં પણ તેજ રસમ પાળવાની ખાટ લાગેલી છે. એ ઉપરાંત એ રસમ કાફેરેની છે. અને કાફેરેની માફક રસમ પાળવી મના છે.

૭૮ વડુના ભાઈયો ઘરમાં મેલાવવામાં આવે છે. અને તેઓ વડુની પાસે જુદા મકાનમાં બેસે છે. ધણી વખતે તેઓમાં કેટલાક શરીરમતના હુકમ મુજબ નામહરમ (જેવાં કાકાભાઈ મામાભાઈ વિગેરે) હોય છે. પણ એ વાતની જરાએ દરકાર ગખવામાં આવતી નથી, કે એકાંત ઘરમાં નામહરમની સાથે અને તેપણ વળી શણગાર કરીને કેટલો મોટો ગુનો અને બેશરમીની વાત છે. તેઓ વડુને કંઈ નગદ દીએ છે, અને થોડીક મિઠાઈ ખવાડે છે. અને ચોથીની પોશાક, તેલ અને અત્તર સાથે ઘેડ બંગીયાઓના ખરચ સાથે ઘરમાં (ઝારતામાં) મોકલી દે છે. એ પણ તેજ સખત રીતે રસમને વળગી રહેવામાં દાખલ છે.

૭૯ બ્યારે હજમ હાથ ધોવડાવવા આવે છે ત્યારે તે પોતાના વધામણી વધારેમાં વધારે સવા રૂપીયો અને એણામાં એણી ચાર આના લઈને હાથ ધોવડાવે છે? બોદાપાક અને બંદાઓના જોટલા હકો છે તેમાં મોડું ચર્ચાળય, પણ એ ધડી કાઢેલી હકસાઈ કે જે ખર્ચ જોતાં નાહક છે તેમાં શું તાકાત કે જરા પણ ફરક પડે! બધે એ તો પેહલાંજ વસલ કરવામાં આવે છે. પેહલાં એતું કરેજ ચૂકવી દીઓ પછી ખાણું ખાવો. બોદાથી અમે માફી

માગીએ હીએ. પરાણાઓથી પૈસા લઈને ખાણું ખવડાવવું એ એવાજ અક્કલના બંદારોતું કામ છે. એ પણ હદથી વધારે રસમને વળગતી અને શરીરમતની હદથી વધી જવું અને ધનામ લેવામાં બેરજુલમ કરવું છે.

૮ ખાણું ખાતી વખતે ચોથીવાળાઓની ડૂમ ઓ બારણામાં બેસીને અને ગાયું ગામને પોતાની વધામણી લે છે. બોદા પાક તમને પકડે! એવાજ લેનારા અને એવા દેનારા! માંગનારા (બિખારીઓ) ને ખુશામત અને દેખડો આપતાં પણ એક પે દેવમાં નહીં આવે, અને આ ધનીગીઓની ગાળો ખામને રૂપીઆ બક્ષીશ અપાય! વાદરે રિવાજ! તું પણ કેવો જોરાવર છે! બોદા પાક તમને અમારા મુલકથી નાણુદ કરે (આમીન)!

૮૧ બીજે દાડે ચોથીના પોશાક પેહરાવીને મિઠાઈ સાથે કે જે વડુના ઘેરથી આવી હતી તે વડુને વિદાય કરવામાં આવે છે, વાલ વાલ! વાર આ મિઠાઈ મોકલવાથી અને ફરી પાછી લઈ જવાથી કાયદો શું થયો? રૂપેને અમ હશે કે એ મુખ્યારક ઘરથી મિઠાઈમાં બરકત આવી જતી હશે, અને તેથી કરીને મોકલવામાં આવી હશે, વિચારો તો ખરા કે રસમ પાળવામાં અક્કલ પણ જતી રહે છે. અને રસમને વળગી રહેવાનો ગુનો અને બેખમ તો જુદાં રહ્યાં.

૮૨ અને વડુની સાથે-ફુલો પણ જાય છે અને વિદાય કરતી વખતેજ તેજ ચારે બીજો છોડાઓમાં બાંધી દેવામાં આવે છે. જે બીજો વિદાય થતી વખતે ત્યાંથી બાંધી દેવામાં આવી હતી. એ પણ નકામો શુકન છે.

૮૩ ત્યાં ગયા પછી જ્યારે વહુને ઉતારવામાં આવે છે ત્યારે તેણીના જમણા અંગુઠો હળમડી ધ્રુએ છે અને તે આઠ આવી કે રૂપિયા કે જે દુલ્હનના એક છોડામાં બાંધેલા હોય છે તે લઈ લે છે તેજ શુકન અહીં પણ લેવાયો.

૮૪ જ્યારે દુલ્હો ધરમાં જાય છે ત્યારે સાળીઓ તેનો જોડો સંતાડી જોડા સંતાડવાના નામથી ઓછામાં ઓછો એક રૂપિયા લે છે. શાખાશ! ચોરી કરી ધનામ મેળવવો! પેલ્લાં તો એવી નકામી હાંસી કે કોઈની કોઈ ચીજ સંતાડે, એ વિશે હદીસમાં મનાઈ આવેલી છે. વળી મળખ ઠૂકામાં એ વાત જરૂર બને છે કે શરમ રેહતી નથી પરાયા મરદ સાથે એવી રીતની દોસ્તી વધારવી એ પોતેજ શરીરતથી નાદુરસ્ત છે. વળી એ ધનામને પોતાનો ખરેખરો હક સમજવો એ પણ જોરજુલમથી લેવું અને શરીરતત્ત્વની હદથી વધી જવું છે કેટલેક કેટલાં જોડા સંતાડવાની રસમ તો નથી પણ ધનામ તો ખાસી છે. એ કેવી નકામી વાત છે?

૮૫ એથી વધારે ખરાબ કામ ચોથીનું રમવું છે. જે કે કેટલાક શહેરોમાં જારી છે. એમાં જે ખેશરમી અને ફજેતી થાય છે તે બયાન કરવા લાયક નથી વળી જેઓની ઓરતો એ ચોથી રમવામાં શામેલ હોય છે તેણીઓના ધણી એ વાત જાણતા હોવા છતાં એનો બંદોબસ્ત અને મના નહીં કરવાને લીધે બહવા બને છે. અને એ ઉપરાંત કાફરોની સાથે મળતાપણું એ જુદો ચુનો છે, અને એમાં કોઈ કોઈ વખતે એવું સખત વાગી જાય છે, કે માણસ તળવળી ઉડે છે. એનો ચુનો જુદો થયો.

૮૬ જ્યારે દુલ્હો આવે છે ત્યારે ત્યાંના હળમ તેનો જમણો અંગુઠો ઘોળને

પોતાની હકસાધ લે છે, જે કે લગ્નમ એક રૂપિયા હોય છે. અને વળી ઘેડા બંગીયાઓની ખરચી ધરમાં દેવામાં આવે છે એ સૌ શુકન અને હદથી વધારે વળખવામાં દાખલ છે. એ સૌ ટાંકણાઓમાં હળમની હકસાધ સૌ કરતાં વધારે ગણવામાં આવે એ હિંદુઓની રસમ છે. તેઓના રસમો રિવાજોમાં હળમભાઈનું વધારે ચલણ છે તેથી તેને દરેક કામમાં દાખલ કરવામાં આવે છે. જાહેલ સુસલમાનોએ તેઓના હકો તો હિંદુઓથી લીધા પણ પગાર તો બિચારાઓને તેજ રાખ્યો કે જે ધણીખરી જગ્યાએ તદ્દન નકામું દેવું લેવું જ છે, જ્યાં કોઈ પણ કારણ શરીરતત્ત્વની નીકળી શકતું નથી.

૮૭ હવે ખાવાનો વખત આવ્યો એટલે દુલ્હામીયાં તો રીસાઈ ખેડા છે. પછી ગમે તેટલા કાલાવાલા અને આજીજીઓ કરો પણ ખાવા તરફ તેવણુનો હાથ વધતે જ નથી, કે જ્યાં સુધી અમને નહીં દેશો ત્યાં સુધી અમે ખાશું નહીં. જ્યારે અમારો હક ચુકવશે ત્યારે ખાશું. વાહ વાહ! શું અકલની ખૂખી છે? કે ખાણું પણ ખાઈ જાય અને વળી ઉપરથી દાંત ધસામણી પણ માંગે. આ ધર્તીમાં શરમ અકલ અને માણસાઈ સૌને કોરે સુકી દેવામાં આવે છે. એમાં પણ ઉપકારમાં જોરજુલમ કરવો અને દેવામાં રિયા અને નામ કરવો મતલબ હોય છે તેથી એ પણ નાજયજ છે.

૮૮ બે ચાર દહાડા પછી ફરી દુલ્હાવાળા દુલ્હા અને દુલ્હનને લઈ જાય છે. એને (હિંદુસ્તાનમાં) બહોડા કહે છે. અને એમાં પણ તેજ રસમો કરવામાં આવે છે કે જે ચોથીમાં કરવામાં આવી હતી જે પુ-

શાક અને શુનાહો તેમાં હતાં તેજ એમાં પણ સમજી લેવા.

૮૯ તે પછી વહુના પીએરથી કેટલીએક ઓરતો તેણીને લેવા આવે છે. અને પોતાની સાથે ખજૂરો લાવે છે. એમાં પણ તેજ રસમ હદથી વધારે પાળવી સમજી લેવી.

૯૦ એ ખજૂરો આપી જમાતમાં બહેનવામાં આવે છે તેજ રિયા અને નામની મોટાઈ.

૯૧ શરી જ્યારે તેણીઓને અહીંથી વિદાય કરવામાં આવે છે ત્યારે પણ ખજૂરો સાથે મોકલવામાં આવે છે. એ પણ તેજ સખત રસમ પાળવી.

૯૨ અને તે ખજૂરો બાપને ઘેર ગયા પછી જમાતમાં બહેની દેવામાં આવે છે. તેજ મોટાઈ અને રિયા અહીં પણ.

૯૩ એ પછી જો શયખરાત કે મોહરંમ થાય તો બાપને ઘેરજ થવો જોઈએ. એ રસમ કઈ આવ્યત અને કઈ હદીસથી સામેત છે? એનું કારણ કહત જહાલતનો એક વિચાર છે, કે મોહરંમ અને શયખરાતને, ખોદાની પનાહ, તેણીઓ નામુખારક ગણે છે* તેથી કરીને દુહાને ઘેર હોવું સાઈ ગણી નથી.

૯૪ અને રમઝાનનો મહિનો પણ ત્યાંજ માળવામાં આવે છે. ઇદને લગભગ સવારી મોકલીને વહુને બોલાવવામાં આવે છે. મતલબ એ કે જે તેહવારે ગમ, જૂખ, અને તકલીફતા છે, જેવો કે મોહરંમ કે એ

*કુરઆને પાકમાં જે દહાડાઓથી એ મહિનાઓ મુખારક ગણાયા છે એટલે મોહરંમની ૧૦ મીને કુરઆનમાં 'શાયુઝ્ઝીતત' અને શયખરાતની ૧૫મી રાતને લયલતીમ મુખારકતિન ખુદાપાક ફરમાવે, જનાબ રસુલે ખુદા (સબ) એ મહિનાઓની મોટાઈ અને તઅઝીમની હદીસો બયાન ફરમાવે, અફસોસ કે તે મહિનાઓને મુસલમાનો નામુખારક ગણે!

મહિનો ગમ અને દહગીરીનો અણ્યાય છે, અને રમઝાનમાં જૂખ અને તરસનું હોવું જાહેર છે, અને શયખરાતને જાહેરો જહાલત પલતા (હિંદુસ્તાનમાં) કહે છે. મતલબ એ કે એ દહાડા બાપના ભાગના અને ઇદ જે ખુશીનો તેહવાર છે તે સાસરે થવો જોઈએ. લાહોલા વલા કુન્વત ઇસ્લાહ ખિસ્લાહ.

- ૯૫ અને ત્યાંથી બે ત્રણ મણ ચીળે જેવી કે સેવ, આટા, મેવો વિગેરે મોકલવામાં આવે છે. અને દુહા દુહાનનો પોશાક, કંધક નગદી કે જેને (હિંદુસ્તાનમાં) ધી. કહે છે જેની સાથે કેટલીક મિઠાઈ પણ મોકલવામાં આવે છે. એ એવો જરૂરનું ફરજ છે કે અગર જે વ્યાજી કરજો લેવો પડે પણ એ ફરજ કડા નહિ થાય. અને જાહેર છે કે એ કામમાં શરીઅતની હદથી વધી જતું છે.

૯૬ નિકાહ પછી એક કે બે વરસ સુધી વહુની વિદાયગીરીને વખતે કંધક મિઠાઈ અને નગદ અને પોશાકનો જોડો વિગેરે બને તરફથી વહુની સાથે મોકલવામાં આવે છે અને સગા બહાલાઓમાં પણ ખૂબ મિજબાનીઓ ઉડે છે. પણ જે દંડ થયો હોય તેવી મિજબાની કે જેમાં નામ ખરાય થાય તહીં અથવા મોટાઈ અને નામ થવાની મતલબ હોય છે અને તેમાંજ એ ધર્તોગી કરવામાં આવે છે. શરી તેના બહાલામાં મિજબાની લેવાનો વિચાર રહે છે, એટલુંજ તહીં પણ કેટલેક વખતે તો પોતે મહેણા મારીને અને તકાઓ કરીને મિજબાનીઓ ખાય છે.

- મતલબ એ કે થોડા દહાડા સુધી તો એ જૂદી કે સાચી આવજીવ થયા કરે છે પણ એ

પછી કોઈ કામને પૂછતું નથી સૌ ખુશીયો કરનારા અને જુદી હાજરી કરનારા અલગ થઈ જાય છે. હવે જે દુખ આવી પડે તે ખમા કરો અહીંસો! જેટલો પૈસો નકામો ઉડાવ્યો છે તેટલા પૈસાથી જો એ બંને વાસ્તે કોઈ મિલકત ખરીદવામાં આવતે અથવા વેપાર શરૂ કરી દેવામાં આવતે તો કેટલો આરામ થાતે સૌ ખરાબીઓ એ રસમો પાળવામાં જ છે.

૯૭ બંને તરફની મિઠાઈ બંનેની જન્મતામાં વહેંચી દેવામાં આવે છે જેની મતલબ તેજ રિયા છે. અને જો તે મિઠાઈ એટલી હોય છે કે સૌમાં વહેંચી દેવાને પુરતી હોતી નથી તો પોતાની પાસેથી મંગાવી તેમાં બેળી દેવામાં આવે છે. એ પણ દંડ છે.

૯૮ કેટલેક ટેકાણે કંગાણું બાંધવાનો પણ સ્થિતિ છે, જે કે કાફીરની રસમ હોવાને લીધે મના છે.

૯૯ કેટલેક ટેકાણે આરસો અને કુરઆને શરીફ દેખાડવાની પણ રસમ છે તેમાં પણ ધણી તરેહની ફરેતીઓ છે, જે તદ્દન અક્ષલ અને શરીઅતથી ઉલટા કામો છે.

૧૦૦ કેટલેક ટેકાણે શણગાર અને આતશ-પાણી ધુમધામ પણ હોય છે જે તદ્દન મોટાઈ અને મોહને નકામું ખર્ચવું છે જેના હરામ હોવામાં કંઈ પણ શક નથી.

૧૦૧ કેટલેક ટેકાણે હિંદુસ્તાની (જેવા કે ટાલ, તાંશી, નંગારાં, અંજવાલા-દફ) અને અંગ્રેજી (જેવા કે બેન્ડ, હારમોનીયમ, શિલ્લ, કાનસરદીના વિગેરે) વાજાં હોય છે જે-ઓનું હરામ હોવું હદીસમાં મોખૂદ છે.

* મિલકત શરીફની ઉકું શરૂ મઝાહેરે હક અને તોહફાં ઝીન્દગી માં કિતાબોના હુકાવાઓ

૧૧૧ જેવા સાધક રહ છે.

અને કેટલેક ટેકાણે નાચ પણ હોય છે. જેનું હરામ હોવું ઉપર ખ્યાન કરી દેવામાં આવ્યું છે.

૧૦૨ કેટલાક મહિના અને તારીખો અને વરસોને તેણીઓ મનહુસ ગણે છે. જેમકે અઢારમા વરસને મનહુસ ગણે છે. અને તેમાં શાદી કરતા નથી. એ અજાહી પણ તદ્દન અક્ષલ અને શરીઅતથી ઉલટા છે.

૧૦૩ કેટલેક ટેકાણે દેહજના પલંગમાં ચાંદીના પાયા, ચાંદીની સુરેંદાણી, (ચાંદીની) સલાક, (ચાંદીના) કટોરા વિગેરે આપવામાં આવે છે જેને વાપરવું તદ્દન હરામ છે. હદીસમાં ખુલ્લે ખુલ્લી એની મનાઈ આવેલી છે, તેથી કરીને તેને દેવું પણ હરામ છે. કેમકે એક હરામ કામમાં મદદ આપવી તે કામ કરવા સરખું છે.

એ સૌ સૌ કરતાં વધારે રસમો છે કે જેમાં કોઈમાં એક અને કોઈમાં બે અને કોઈમાં ચાર કે પાંચ અને કેટલાકમાં તો બતરીશ સુધી ગુનાહો એકઠા થાય છે. જો દરેક રસમમાં ત્રણ ત્રણ ગુનાહોનોજ અડુસ્ટો રાખીએ તો આજ કાલની શાદી એમાં ત્રણસો કરતાં વધારે ગુનાહો સામટા કરવામાં આવે છે. જે નિકાહમાં ત્રણસોથી વધારે વખત શરીઅતના હુકમોથી ઉલટા ચાલવામાં આવ્યું હોય તેમાં ભલાઈ અને ખરકા થાયજ ક્યાંથી? મતલબ એ કે એ રસમો નીચે લખેલા ગુનાહોથી ભરપૂર છે:—

- ૧ માલ નકામો ઉડાવવો.
- ૨ હદથી વધારે નામના અને નામની મોટાઈ.
- ૩ સખત રીતે રસમને વળગી રહેવું.
- ૪ કાફીરોના જેવા કામો કરવા.

૫ વ્યાજી કરજ અથવા વગર જરે કરજને લેવો.

૬ ધનામ અને ઉપકાર (અર્થે અ-પાતી ઝીજ) ને જોરજીલમથી લેવી.

૭ પડો નહીં કરવો.

૮ શિક્ષ અને અઘીદાઓનો ખગાડો.

૯ નમાઝો કઝા થઈ જવી, અથવા (નમાઝો) મકરહ વખતે પઢવી.

૧૦ ગુનાહોમાં મદદ આપવી.

૧૧ ગુનાહોને વળગી રહેવું, અને તે ગુનાહોને સારા ગણવા કે જે ગુનાહોની કુરઆન અને હદીસમાં ખુલ્લે ખુલ્લી પુરાધ ખયાન થયલી હોય, જેનું થોડું ખયાન અહીં પણ લખવામાં આવે છે:—

ખોદા પાકે ફરમાવ્યું કે નકામા ઉડાવો નહીં. ખેશક અલ્લાહ તઆલા નકામા ઉડાવનારાઓને દોસ્ત રાખતો નથી. ખીજે ઠંકાણે ફરમાવ્યું કે નકામા ઉડાવનારા શેતાનના ભાઈ છે. (૧૫ મા પારાનો ૩ જે રૂકૂઅ) અને શેતાન પોતાના રખતો શુકર બળવી લાવનારો નથી. અને હદીસમાં જનાય ર-સુલ્લાહ (સલ) ફરમાવ્યું કે “જે મા-ણસ (લોકોને) દેખાડવાને કાંઈ કામ કરશે તો અલ્લાહ પાક તેને દેખાડશે” એટલે તેની ફજેતી (ફુન્ના કે આખેતરમાં) તેને દેખાડશે. “અને લોકોને સંબળાવવા વાસ્તે કાંઈ કામ કરશે તો તેની એઓ, ખોદા પાક કેયામતને દહાડે સંબળાવશે.”

કુરઆને શરીફમાં છે કે ખોદા પાકની હદોથી આગળ વધી નહીં. (૨ જ પારાનો ૧૩ મો રૂકૂઅ). એનાપરથી જણાય છે કે જે ઘીજ સદીઅતમાં જરૂરી ગણાયલી નથી તેને જરૂરની ગણવી અને તેને હદથી વ-

ધારે વળગી રહેવું નાજીમઝ છે. કેમકે તેમ કરવાથી ખોદા પાકની હદથી વધી જવું છે.

અને હદીસ શરીફમાં છે કે “લઅનત કીધી રસુલુલ્લાહે (સલ) વ્યાજ લેનાર અને વ્યાજ દેનારના ઉપર” અને આપે (સલ) ફરમાવ્યું કે “બનેનો ગુનો સરખોજ છે”. અને કરજને લેવાને વાસ્તે પણ હદીસોમાં ઘણી પુરાધો ખયાન થયલી છે, અને મનાઈ કરવામાં આવી છે. તેથી કરીને વગર જરે (કરજ લેવો) પણ ગુનો છે અને હદીસ શરીફમાં છે કે “કાંઈ પણ માણસની રાજ ખુશી વગર તેનો માલ લેવો હલાલ નથી”. તેના ઉપરથી જણાઈ આવ્યું કે કાંઈ પણ તરેહનો જોરજીલમ કરીને તેને લાચાર કરીને તેનાપર દબાણ કરીને લેવું હરામ છે.

અને હદીસ શરીફમાં છે કે “લઅનત કરે અલ્લાહપાક જોનારપર અને જેના ત-રફ જોવાય તેનાપર”. એના ઉપરથી પડો નહીં કરવાની પુરાઈ અને તેનું હરામ હોવું સાબેત થયું કે જોનારપર પણ લઅનત થાય છે અને જેણી સામે આવે અને એ વાતમાં ખેદરકારી વાપરે તેનાપર પણ લઅનત છે. અને મરદનું પરાઈ ઝોરતને જોવું અને ઝોરતનું પરાયા મરદને જોવું એ બંને પણ ગુનાહો છે.

(૨લી ગયું શરક તો) શરકની પુરાધ કોણ જાણતું નથી. અને હદીસ શરીફમાં છે કે “જનાય રસુલે ખોદા (સલ)ના સહા-ખીઓ કાંઈ પણ ઇખાદતને છોડવી કુશર નહીં સમજતા હતા પણ શકત નમાઝને (છોડવી કુશર ગણતા હતા) ગુઓ એ હદીસ-પરથી નમાઝ (છોડવાની અને કઝા કરવાની) કેટલી મોટી પુરાઈ નીકળે છે, કે માણસનું ઇમાનજ પાકો અને ફુરસત રહી શકતો નથી,

પ્રુદા પાકે (કુરઆને શરીફમાં) ફર-
માવેલું છે કે “શુનાહ અને જુલમના કા-
મોમાં એક બીજાની મદદ કરે નહીં.” અને
હદીસ શરીફમાં છે કે “જ્યારે નેકી કર-
વાથી તારું દિલ ખુશ થાય અને ગુનો
કરવાથી નાખુશ થાય ત્યારે તું (એમ સ-
મજાને કે તું) ઇમાનવાળો છે.” એથી જ-
ણાઈ આવ્યું કે શુનાહને સારો સમજવો
અને તેના ઉપર કાયમ અને તેને વળગી
રહેવું ઇમાનને અરબાદ કરનારું (કામ) છે.
અને હદીસોમાં ખાસ કરીને જહાલતભરેલી
એ રસમોને વાસ્તે ધણી સખત ધમકીયો
આવેલી છે.

જનાબ રસૂલે પ્રુદા (સલ) એ શરમાવ્યું
કે “તોથી વધારે દુશ્મની પ્રુદાપાદને ત્રણ
માણસો સાથે છે. તેઓમાંનું એક તે માણસ
પણ છે કે જે ઇસલામમાં દાખલ થઈને
જાહેલીયત (કુફર) ની રસમો અજાવી
લાવવા માંગે.” એ ઉપાંત બીજી ધણી હ-
દીસો છે અને વધારે બ્યાન કરતા નથી.
તેથી (દરેક) સુસલમાનપર શરઝ અને વા-
જેબ છે અને ઇમાન અને અકકલની વાત
(પણ) એજ છે કે રસમોની પુરાધરો જ્યારે
શરીઅત અને (તેમજ) અકકલથી જાહેર
થઈ ગઈ, ત્યારે હિંમત ધરીને સોને છોડી
દીએ. અને નામ થવાની અને બનામીની
જરાએ દરકાર કરે નહીં. એટલુંજ નહિ
પણ એ વાત અજાવેલી છે કે પ્રુદાપા-
કની તાબેદારીમાં વધારે ઇજ્જત અને ના-
મનાં થાય છે.

અને એ રસમો બંધ કરવાની બે રીતો
છે:—એક તો એ કે આખી જમાત એકમત
થઈને એ સૌ ધર્તાઈને એક દમ બંધ કરી
દીએ. બીજી એ કે જો કોઈ પણ તેની સાથે

શામેલ નહીં થાય તો તે માણસ પોતે એખ-
લોજ શર કરી દીએ તેને જોઈને બીજા લોકો
પણ એમ કરવું શર કરશે; કેમકે એ ધ-
ર્તાગીથી સૌ કોઈ સુશદ્દેલીમાં ફસાઈ ગયલા
છે. એવીજ રીતે ઇનશ અલ્લાહે તઆલા
થોડા દલાકામાં એમને એનો અપર ફેલાઈ
જશે. અને શર કરવાનો સવાબ કેવામત
સુધી મક્કતો રહેશે અને મરવા પછી પણ
મળશે.

કેટલાક લોકો કહે છે કે “સાહેબાં જેને
તાકાત હોય તે ખરચે અને જેની પાસે
નહીં હોય તે નહીં ખરચે.” એનો જવાબ
એ છે કે પેહલાં તો શુંજશ હોય તેઓને પણ
એવા શુનાહોના કામોમાં ખરચવું જાયઝ
નથી. જ્યારે સામેત થઈ ગયું કે એવી ત-
મામ રસમો શુનાહો છે ત્યારે ખરચવાની
શુંજશ હોવાથી એ રસમો કેવી રીતે જ-
યઝ થઈ શકે છે ?

બીજું એ કે જ્યારે શુંજશવાલા કરશે
તો ગરીબો પણ જમાતમાં પોતાની આખર
બચાવવાને જરૂર કરશે. તેથી કરીને જરૂરની
અને બંદોબસ્તની વાત તો એજ છે કે
સૌ કોઈએ એવી રસમો છોડી દેવીજ જોઈએ.
કેટલાક લોકો કહે છે કે જો એવી રસમો
મટાકવામાં આવે તો મેળમેળાપની બીજી
કોઈ રીતજ નથી. તેનો જવાબ એ છે કે
પેહલાં તો મેળમેળાપના ફાયદાને વાસ્તે ગુનો
કરવો કોઈ પણ રીતે જાયઝ થઈ શકતો
નથી. વળી એ કે મેળમેળાપ કંઈ એ ર-
સમોપર અટકેલું નથી. રસમો પાલ્યા વ-
ગર જો એક બીજાને ધર જાય અથવા એક
બીજાને બોલાવે, તેને ખવાડે પીવાડે, તેની
મદદ કરે, તેનાપર ઉપકાર કરે જેવી રીતે
કે દોસ્તો એક બીજાની સાથે વરતે છે

તો શું એમ થઈ શકતું નથી. પણ હવે તો એ રસમોને લીધે દોસ્તી અને મેળાપને દેકાણે જે કે અસલ એ રસમોની મતલબ છે ઘણું કરીને દલગીરી. તકરાર, મહેણાં મારવાં અને પુરાની દુશ્મનીઓને કિસકરવી, અને ટાંકણાવાળાની ઝોમો દુઢવી તેની ફરજેતી કરવા મંડ્યા રેડવું એવીજ તરેહની ખીજ ખરખીચો જોવામાં આવે છે.

અને એવી તરેહનું ખવાડવું, પીવાડવું, લેવું, દેવું, રિવાજ થઈ જવાથી જરૂરી થઈ પડ્યા છે, તેથી કરીને કાંઈ પણ તરેહની ખુશાલી પણ તેમાં જણાતી નથી. નહીં દેનારને (જણાય છે) કે જે એક બોળાડપે તેને પોતાના માથાપરથી ઉતારે છે અને નહીં લેનારને (જણાય છે) કે જે તેને પોતાનો જરૂરનો હક સમજી રહ્યો છે. ત્યારે લેજત રહીજ શામાં? તેથી કરીને એ સૌ નદામા કામોને મટાડવાજ જરૂરી છે.

મંગળીમાં જીભવડે વાગદો કરવો ખસ છે. નહીં હજમની જરૂર નહીં પોશાકનો જોડો. અને નિશાની અને મિહાઈનું કામ જ્યાર (છોકરો અને છોકરી) અને નિકાહ કરી દેવાને લાયક થઈ જાય ત્યારે મોટે અથવા કાગળથી કોઈ વખત ઠેરવીને દુલ્હા વિગેરેને બોલાવી લીએ જેઓમાં એક તો તેના કોઈ વડીલ હોય અને એક નોકર તેઓ આવે. નહીં ગરીબી જરૂર અને નહીં ખરતની નિકાહ કરીને એકાદ દહાડો પરાણા તરીકે રાખીને તરત તેને વિદાય કરી દીએ. અને પોતાની શુંજશ પ્રમાણે જે જરૂરી અને કામમાં આવે તેવી ચીજોને દેહજમાં દેવાનો ધરાહો હોય તેઓને લોહીને દેખાડ્યા વગર અને મશહૂર કાંધા વગર તેને ઘેર મોકલી દીએ. અથવા પોતાનેજ ઘેર તેને

સોંપી દીએ. નહીં સાસરાના પોશાકની જરૂર અને નહીં ચોથી અને બહુડાની જરૂર.

પછી જ્યારે જોઈએ ત્યારે દુલ્હનવાલા બોલાવી લીએ. અને જ્યારે ચાહે ત્યારે દુલ્હાવાલા બોલાવી લીએ પોતપોતાના ઘેડા ભંગીયાઓને પોતાની શુંજશ મુજબ પોતેજ દઈ દીએ. નહીં છોકરીવાળાઓ છોકરાવાળાઓ પાસે અપાવે અને નહીં છોકરાવાળા છોકરીવાળાઓ પાસેથી. મોં પર હાથ મુકવું પણ કંઈ જરૂર નથી. મિષ્ટેર (નામની રસમ) પણ જરૂરની નથી જે એવુંજ મન થાય તો શુકર અદા કરવાને ગરીબોને દીએ કોઈ પણ કામને વાસ્તે કરજ લીએ નહીં.

અલખત વલીમો કરવો સુંત છે. તેમાં પણ સારી નધયત રાખે, અને વધુ ખર્ચો નહીં કરે નહીં કે મોટાઈને વાસ્તે અને મશહૂર થવાને વાસ્તે કરે. નહીં તો એવો વલીમો પણ જયઝ નથી. હદીસમાં એવા વલીમાને શરફ તઅમમ એટલે બહુ બુદ્ધિખાળું કહેવામાં આવ્યું છે. તેથી કરીને નહીં એવો વલીમો જયઝ છે અને નહીં એવા વલીમાની દબવત કબૂલ કરવી જયઝ છે.

એ મસઅલાપરથી જણાઈ આવ્યું હશે કે ઘણાં ખરા ખાણું જે નાત જમાતમાં ખવાડવામાં આવે છે તેનું ખાણું અને ખવાડવું કંઈ જયઝ નથી. દીનચુસ્ત ખાણુસને જોઈએ કે નહીં એ રસમોને કરે અને જે ટાકણુંઓમાં એ રસમો થાય તેમાં કદી શામેલ પણ નહીં થાય. ચોખી ના કહી દીએ. નાત જમાતને રાજી રાખવું અલ્લાહપાકની નારાજીની સામે કંઈ ફાયદો દેશે નહીં. ખુદાપાક સૌ મુસલમાનોને એવી સારી તોફીક ધનાયત કરે. (આમીન).

મેહેર વધારવાનું અયાન.

એવર રસમોમાં એક રસમ મેહેર વધારવાની છે, જે કે સુનંત શરીરથી ઉલટી વાત છે. હદીસમાં છે કે “ હઝરત ઉમરે (રદી) પ્રમાણ્યું કે “ ખખરદાર મેહેર વધારીને મુકર્રર કરશો નહીં. કેમકે જે દુન્યામાં એ આખરની વાત હોત અને અલ્લાહ પાકની જનાયમાં આ પાકની વાત હોત તો તમારા (અને મારા) પેગંબર (સલ) એ વાતના વધારે હકદાર હતા. મને ખખર નથી કે જનાય રસુલે ખોદા (સલ) એ પોતાની ખીખી (રદી) અથવા પોતાની દીકરીઓ (રદી) નો નિકાહ બાર ઉમ્મા થી વધારે (મેહેર) પર કીધો હોય ” અને ખીજ કટલાએક (હદીસોની) રિવાયતોમાં સાડાબાર ઓકીયા આવેલા છે. એ રકમના આપણા હિસાબથી લગભગ એકસો સાડાત્રીસ રૂપિયા થયા છે.

કેટલાક કહે છે કે મોટી મેહેર આટલા વાસ્તે મુકર્રર કરવામાં આવે છે કે જેથી ધણી ઓરતને છોડી શકે નહીં. એ તદ્દન ખોટું અયાન છે. પેહલું તો એવું કે જેને છોડવું હોય છે તેઓતો છોડી દે છે, પછી ગમે તેમ થઈ જાય. અને જે લોકો મેહેરના તકાજની ખીજથી છોડતા નથી તેઓ (તે બિઆરીની હાલતને) છોડવા કરતાં વધારે ખરાય કરી નાંખે છે, એટલે નહીં તો તેઓ તેણીને તલાક દેતા અને નહીં પેતાની પાસે શખતા, અથવા છોડી દે છે. નહીં આમની અને નહીં તેમની, તેમાનું કોઈ શું કરી લે છે, જેથી એ સૌ નકામા બાના છે.

ખરી વાત એ છે કે મોટાઈને વાસ્તે એમ કરે છે કે ખૂબ મોટાઈ જણાય ત્યારે મોટાઈને વાસ્તે કોઈ કામ કરવું અગર જે

પેહલાં તો તે જયજ હોય છે પણ (એવી રિયાની નેયતને લીધે) હરામ થઈ જાય છે, ત્યારે તે કામ વિશે “જયજ છે” એમ કેમ કહેવાય કે જે પોતેજ સુનંતથી ઉલટું અને મકરહ હોય, તે તો વધારે મના છે, અને ખુર છે. સુનંત (તરીકો) તો એવું છે કે જનાય નખીએ પાક (સલ)ની ખીખીઓ અને દીકરીઓ (રદી)ના જેટલી મેહેર મુકર્રર કરે. અને જે એવીજ મોટી મેહેર મુકર્રર કરવાના ઉમરો હોય તો દરેક માણસ પોતાની જાન્ય મુજબ મુકર્રર કરે, તેથી વધારે મુકર્રર કરે નહીં.

હઝરત નખી સાહિબ (સલ)ની ખીખીઓ અને દીકરીઓ (રદી)ના નિકાહનું અયાન. હઝરત બાબી ફાતમાં (રદી)નો નિકાહ.

સૌથી પેહલાં હઝરત અહુમકરે અને તેવણુ પછી હઝરત ઉમરે (રદી) હઝરત (સલ) ને હઝરત ફાતેમા (રદી)ની સાથે નિકાહ કરવાને કેલવાયું. આપે (સલ) કારણુ ખતલાયુ કે હજી તેવણની ઉમર ઘણી નાની છે. પછી જનાય અલીએ મુત્રજા (રદી) એ ખીતાં ખીતાં પોતે જનાયમાં હાજર થઈને એ વાતની પોતપોતાને વાસ્તે માંગણી કીધી ત્યારે તરત હઝરતપર વહી નાજિલ થઈ (કે માંગણી કબૂલ રાખો અને આપે (સલ) તેવણની અરજ કબૂલ રાખી.

(આ હદીસથી સાબીત થઈ ગયું કે મંગણીમાં આજકાલ જે સૌ ધીંગાણાં કરવામાં આવે છે એ સૌ નકામા અને સુનંતથી ઉલટાં છે. ફક્ત મોઢે કહેરાડાવી દેવું અને મોઢે તેનો જવાબ સાંભળી લેવો બસ છે.) તે વખતે હઝરત ફાતમા (રદી)ની ઉમર સાડા પંદર

વરસની હતી, અને હજરત અલી (રદી) ની ઉમર એકવીસ વરસની હતી, (એ હદીસ-પરથી સામેત થઇ ગયું કે એટલી ઉમર છોડારા છોકરીની થઇ જાય તે પછી નિકાહ કરવામાં વાર લગાડવી ઠીક નથી. અને એ પણ જગ્યાઈ ગયું કે ફુલ્હો અને ફુલ્હનની ઉમર લગભગ સરખી હોવાની દરકાર રાખવી સારું છે, અને વધારે સારું એ છે કે ફુલ્હો ફુલ્હન કરતાં ઉમરમાં કંઇ મોટા હોય.)

જનાબ નખીયે પાકે (સલ) શરમાવ્યું કે “ઓ અન્સ! તમે જાઓ અંન અખ્તયકર, ઉમર, ઉસમાન, તલહા, ઝુબેર અને અવ-સારીયોના એક ટોળાને બોલાવી લાવો. (એ હદીસકરથી માલમ પડી ગયું કે નિકાહની મિજલસમાં પોતાના ખાસ ખાસ માણસોને બોલાવવામાં કંઇ હરકત નથી. અને વળી તેમાં એક હાથદો એ છે કે નિકાહ સારી પેઠે લોકોમાં મચાડુર થઇ જાય, જે કે અસલ મતલબ છે. પણ એવી રીતે લોકોને એકઠા કરવામાં બહુ ધામધુમ નહીં કરવા જોઇએ. વખતસર જે પાંચ દસ માણસો દૂર નજીકના હોય તેઓ એકઠા થઇ જાય.)

જ્યારે તે સૌ સહાબીયો (રદી) આવી હાજર થયા ત્યારે આપે (સલ) એક ખુત્બો પઢીને નિકાહ કરી દીધા. (એથી સામેત થઇ ગયું કે ખાતુનું કે કોઇ વડીલનું સંતાઇને આમ તેમ ફરવું એ સુનતથી ઉલટું કામ છે. પણ એહતર વાત એ છે કે આપ અથવા તેના જેવાં કોઇ ખીજ વડીલ) પોતે તે છોકરીના નિકાહ પઢાવી દીધા. અને ચારસો મિસકાલ ચાંદાની મેહેર સુકરર કરવામાં આવી, જેની રકમનો અડસદો ઉપર બચાવ થઇ ચુક્યો. (એના ઉપરથી જાહેર થઇ ગયું કે મેહેર બહુ મોટી સુકરર કરવી સુનતથી

ઉલટી વાત છે. હજરત ખીખી હાતેમા (રદી) ની મેહેર ખસ છે અને બરકતનું કારણ છે, અને જે કોઇને એટલી તાકાત પણ નહીં હોય તો એના કરતાં એટલી પણ (અહિં સુધી કે સવા ત્રણ રૂપિયા સુધી હનરી મઝ-હબમાં જાય અને) ઠીક છે.

પછી આપે (સલ) એક વાસણમાં ખારેકા લઇને હાજર મિજલસને બ્હેચી દીધી. પછી હજરતે (સલ) હજરત શતેમા (રદી) ને હજરત ઉમ્મે અયમન (રદી) ની સાથે હજરત અલી શેરે ખુદા (રદી) ને ઘેર મોકલાવી દીધા. * (ઝોરતોને જોઇએ કે એ ઠેકાણે વિચારે કે એ બને જહાનના ખાદશાહ (સલ) ની શાહઝાદી (રદી) ની વિ-દાયગીરી છે. જેમાં નહિ ધૂમધામ છે, નહીં પાનખી ડોળી છે, અને નહીં બપેર, નહીં હજરતે (સલ) ઘેરા ભંજીયાઓને વધામણી દેવડાવી, અને નહીં પોતાની જમાત ન્યા-તનું ખાતું કાપું. આપણને પણ જોઇએ કે પોતાના નખી બંને જહાનના સરદાર (સલ) ની પેરવી કરીએ. અને પોતાની ઇ-ઝતને હુજુર રસુલેખુદા (સલ) ની ઇઝતથી વધારે ગણિ નહીં નહોતો મિલ્લાહ મિન્હ.)

પછી જનાબ નખી (સલ) તેવણને ઘેર ટશરી લાવ્યા, અને હજરત હાતેમા (રદી) ની પાસે પાણી મંગાવ્યું. ત્યારે તેવણ એક લાકડાના ખાલામાં પાણી લાવ્યાં. (એ હદીસથી સામેત થઇ ગયું કે નવી ફુલ્હનોને એટલે દરજ્જે શરમાવણું કે ફરવું હરવું, પોતાના હાથથી કોઇ કામ કરવામાં એમ ગણુવી એ પણ સુનતથી ઉલટી વાહિયાત

* કયા શાન હકને હજરતે મોલા અલીએ લી,
જળ આ મુજી વહી ઉન્હે બેદી નખીને લી,

વાત છે.) હજરતે (સલ) પોતાનો કામળો તેમાં નાખ્યો અને હજરત કાતમા (રદી) ને ફરમાવ્યું કે મારી તરફ મોં કરીને ઉભા રહે. (પછી) તેવણુની છાતી મુખારકપર અને બાયા મુખારકપર થોડું પાણી છાંટ્યું અને દોઝા માંગી કે “મા અલ્લાહ! એ બંનેની ઓલાદને શેતાન મરદુદથી હું તારી પનાહમાં દઉં છું.” પછી આપે (સલ) ફરમાવ્યું કે “મારી તરફ પીઠ ફેરવીને ઉભા રહે અને આપે (સલ) તેવણુના બંને ખભા વચ્ચે પાણી છાંટ્યું અને તેજ દોઝા કાધી,

પછી હજરત અલી (રદી) પાસે પાણી મંગાવ્યું અને એવીજ રીતે તેવણુની સાથે કાધું પણ પીઠ તરફ પાણી નહીં છાંટ્યું. (ભોકાને ભેદએ કે દુલ્હા દુલ્હનને એકઠા કરી એવીજ રીતે કરે, કેમકે એ બરકતનું કામ છે. હિંદુસ્તાનમાં એવી ખોટી રસમ છે કે નિકાહ થઇ ગયા પછી પણ દુલ્હા અને દુલ્હનમાં પરદો રહે છે.) પછી ફરમાવ્યું કે ખુદાપાકની બરકતની સાથે (તમે બંને હવે) પોતાને ઘેર જાઓ.

એક રિવાયતમાં છે કે નિકાહને દહાડે (નિકાહ થઇ ગયા પછી હજરત (સલ) ઇશ્તાની નમોઝ પછી હજરત અલી (રદી) ને ઘેર ગયા. અને વાસણમાં પાણી લઇને તેમાં પોતાનો લોઆખ મુખારક નાખ્યો. અને કુલ અહીંએ બેરખિયલ કુલક અને કુલ અહીંએ બેરખિયાસ પઢીને દોઝા માંગી પછી હજરત કાતમા (રદી) ને એક પછી એક તેને પીવાનો અને (તેમાંથી) પકુ કરવાનો કુલક ફરમાવ્યો. પછી બંને

સાહેબો વાસ્તે પાકીની, અને એક બીજીની સાથે મોહબ્બતની સાથે રહેવાની અને (તેઓની) ઓલાદમાં બરકત થવાની અને નેકબખ્ત થવાની દોઝા ફરમાવી અને ફરમાવ્યું કે “જાઓ આરામથી સુઓ” (જે જમાઇનું ઘર પાસે હોય તો એવી રીતે કરવું પણ બરકતનું કારણ છે.)

અને હજરત કાતમા (રદી) નો દેહેજ નીચે મુજબનો હતો:-યમન દેશની બે ચાદરો જે આપણે ત્યાંની સૂસી જેવી થતી હતી. બે ગોદડીઓ જેમાં અળસીના ઝાડની છાલ બરેલી હતી, અને ધાર ગદેલાં, બે ચાંદીના બાજૂબંધ, એક કામળી, અને એક તકીયા, એક પવાહું, એક ચક્રી, એક કુંજો (ચામડાનો,) એક ધડો, અને એક રિવાયતમાં પલંગ પણ આવેલું છે.

(ઓ ઇસલામી એરતો! દેહેજમાં ત્રણ વાતોનું ધ્યાન રાખવું નેહએ. ૧ પોતાની યુન્-જશથી વધારેની શકર નહીં કરે. ૨ જરૂરીજ ચીજો દેવાય કે જેની હાલ જરૂર હોય. ૩ ભોકામાં દેખાડવાની નમયત નહીં થવી નેહએ. કેમકે એ (દેહેજનું દેવું) તો પોતાની ઓલાદ સાથે એહસાન કરવું છે. (ઉપકારને) બીજાઓને દેખાડવાની શી જરૂર? હજરત (સલ) ના મયકૂર દેવાથી કે જે હમણા બયાન કરવામાં આવ્યું ત્રણ વાતો સામેત થાય છે.)

અને હજરતે (સલ) કામ એવી રીતે સોંપ્યું કે બહારનું કામ હજરત અલી (રદી) કરે અને ઘરનું કામકાજ હજરત શતેમા (રદી) બજાવી લીએ (કાણુ જાણે હિંદુસ્તાન

નની ઉંચ કોમની છોકરીઓનું ધરતું કામ-કાજ કરવામાં શું એવ લાગે છે ?) એ પછી હજરત અલી (રહી) એ વલીમાનું ખાણું કાઢું જેમાં નીચે મુજબ ચીજો હતી:—કેટલાક સામ જો (એક સામના લગભગ આઠ શેર થાય છે,) એની રોટલીઓ રંધાઈ હશે. અને કેટલીએક ખજૂર અને કેટલાક મલીદો. ત્યારે વલીમો કરવાનું સુંત તરીકા એજ છે કે વગર મોટાઈ દેખાડે કું-કાણમાં જે કંઈ બની શકે તે પોતાના ખાસ લોકોને ખવાડે.

હજરત (સહ)ની બીબીયોના નિકાહ.

હજરત ખદીજ (રહી) ની મેહેર પાનસો દિરમ અથવા એટલાજ કિંમતના ઉંદો હતા. જે અખૂતાલિય (હજરત અલી (રહી) ના પાપે) પોતાને માથે લીધી હતી. અને હજરત ઉમ્મે સલમા (રહી) ની મેહેર કોઈ કામમાં લેવાની ઓજ હતી જેની કિંમત દસ દિરમની હતી. (એક દિરમ લગભગ પાંચ આનાનો થાય છે.) અને હજરત જોવય-રિયા (રહી) ની મેહેર ચારસો દિરમની હતી. અને હજરત ઉમ્મે હખીયા (રહી) ની મેહેર ચારસો દિનારની હતી, જે હવશના પાદ-શાહે (નિજશીયે (રહી) પોતાને માથે ચુકવવાની રાખી હતી. અને હજરત સોદા (રહી) ની મેહેર ચારસો દિરમની હતી.

હજરત ઉમ્મે સલમા (રહી) ના વલી-મામાં કોઈ રકમનું જવનું ખાણું હતું. અને હજરત એનબ બિનતે હજશ (રહી) ના વલીમામાં એક બકરી ઝુમેહ કરવામાં આવી હતી, અને મોશ રોટલીઓ લોકોને ખવા-

ડવામાં આવી. અને હજરત સફીયા (રહી) ના વલીમાની વખતે સહાબીઓ (રહી) ખાસે જે જે કંઈ તૈયાર હતું તે સૌ એકઠું કરવામાં આવ્યું એજ વલીમો હતો. આપશા (રહી) નો વલીમો તેવણ પોતે શરમાવે છે કે ન તો ઉંદ ઝુમેહ કરવામાં આવ્યું અને નહીં બકરી, (પણ) હજરત સઅદ બિન ઝોખાદા (રહી) ના ઘેરથી એક પવાલો ભરીને દૂધ આવ્યું હતું ખસ તેજ વલીમામાં વાપરવામાં આવ્યું.

શરીઅત મૂજબ શાદીનો એક નવો કિસ્સો.

એ કિસ્સો (બિના) એટલાજ વારતે લખવામાં આવે છે કે ઘણાખરા લોકો ર-સ્મોની પુરાઈ સાંભળી પુછે છે કે “ જ્યારે એ રસમો બજવી નહીં લાવવામાં આવે તો પછી કઈ રીતે શાદી કરવામાં આવે ? ” તેનું જવાબ મેહેર વધારે મુકરર કરવાના બયાનથી જરા ઉપર લખવામાં આવ્યું કે શાદી કેવી રીતે કરવી જોઈએ. અને તે પછી અત્રે જનામ નથી (સહ) ની દીકરીઓ અને બીબીયો (રહી) નો કિસ્સો પણ હમણાજ લખી ચુક્યા છીએ, જે સમજી માણસને વારતે ખસ છે.

પણ શરી પણ કેટલાક કેહવા મંડી જાય છે કે “ સાહેબ ! તે જમાનાની વાત જુદી છે. જો આજકાલ એમ કરી ખતલાવો તો જાણીયે. અને ફક્ત મોઢે એવી રીતે ખતલાવવાથી શું જાય છે ? ” (ત્યારે) એ કિસ્સાથી એ સાબેત થઈ જશે કે આજકાલ પણ એવી રીતે શાદી શકે છે, અને વળી એ બિના કંઈ મોલવીઓ અથવા ફકીરોના

ખાનદાનમાં બનેલી નથી, અને નહીં કોઈ ગરીબ માણસને ત્યાં બનેલી છે, અને નહીં કોઈ હલકી કોમમાં બને તરફવાળા સારી હાલતના દુન્યાદાર કંઈ ખાનદાનના ધરના માણસો હતા. તેથી કરીને કોઈ એમ પણ નહીં કહી શકવું કે મોલવી અને ફકીરોની તો વાતજ ગુદી છે. અથવા તેઓ પાસે હતુંજ શું? અને તેથી કરીને લાચારીએ તેઓએ શરીરત મુજબ શાદી કીધી. એ કિસ્સાથી એવા તમામ તરફના શક શુભેદ દૂર થઈ જશે.

(જે વરસે આ કિતાબ એના રચનાર સાહેબે રચી) એજ વરસની એ ખીના છે કે મુંઝકદરનગર જલ્લાના એ કસ્યાઓમાં એક કસ્યામાં દુલ્હાવાળા અને એક કસ્યામાં દુલ્હનવાળા રહે છે. ઘણી મુદત અગાઉથી બંને તરફવાળાઓના દિલોમાં બહુ મોટા વિચારો (રસો પાળવાના) ઉભરી રહ્યા હતા પણ શાદીના ખાસ વખતપર જુદાપાકે બંનેને હિંદાવત આપી કે શરીરતનો હુકમ સાંભળી પોતાના તમામ વિચારોને મનમાંથી કાઢી નાંખી ખોદાપાક અને તેના રસલ (સલ) ના હુકમ મુજબ શાદી કરવાને તૈયાર થઈ ગયા.

શાદીની તારીખ વાર મુકરર કરવાને અથવા મેંદી લઈ જવાને અથવા પોશાકને જોડો પોંદ્યાડવાને ન તો હજમતે મોકલવામાં આવ્યો, અને ન તો એ ચીજોને વાસ્તે કોઈ પણ રસમ પાળવામાં આવી, અને ન તો દુલ્હનને પીઠી ચોળવાને વાસ્તે ઓરતો એકઠી કરવામાં આવી. ધરના માણસોએ પોતેજ પીઠી ચોળી કાઢી, અને દુલ્હા કે

દુલ્હનના ધરોમાં કોઈને પરાણા તરીકે નોતરવામાં આવ્યા નહીં, અને કોઈ સગાબંધાણને ખચર કરવામાં પણ આવી નહીં.

શાદીને પાંચ કે છ દહાડા અગાઉ કાગળથી શાદીનો દહાડો મુકરર કરવામાં આવ્યો. દુલ્હો પોતે અને તેની સાથે તેનો એક મોટો ભાઈ હતા. દુલ્હનના શરધ વાલીએ કાગળથી તે દુલ્હાના બાઈને નિકાહની પરવાનગી દીધી હતી. અને કામ-કાજને વાસ્તે સાથે એક નોકર હતા. અને એક નાની ઉમ્મરનો ભત્રીજો સાથે એટલાજ વાસ્તે લઈ દેવામાં આવ્યો હતો કે કોઈ જરૂરી વાત રખેને ધરમાં બધરાઓમાં કેહવાડવાની જરૂર પડે તો એ છોકરો પરદાને લાયકની ઉમ્મરનો નથી તેથી વગર રોકાણે ધરમાં જઈને કહી આવશે.

બસ એટલા માણસો કુલ્લે હતા જેઓ એક ભાડુતી ગાડીમાં બેસીને જુમ્માને દહાડે દુલ્હનને ઘેર પોંદચી ગયા. દુલ્હનના પોશાકને જોડો પણ એ લોકોની સાથેજ હતા. અને દુલ્હાએ પોતાના ધરનાં લૂગડાં પેહરેલાં હતાં. ત્યાં પોંદચ્યા પછી ઓગળીતાઓને ખચર દેવામાં આવી કે જુમ્માની નમાઝ પછી નિકાહ પઠાવવામાં આવશે.

જુમ્માની નમાઝને લગભગ દુલ્હાનો પોશાક (દુલ્હનના) ધરમાંથી લાવવામાં આવ્યો, તે પેહરીને સૌની સાથે તે જુમ્મા મસીદમાં ગયો. નમાઝ પછી પેહલાં તો એક ટુંકી વાએઝ બયાન કરવામાં આવી જેમાં રસ્મોની યુરાઈયોતું બયાન હતું. એ વાએઝમાં જેટલા લોકો હતા તેઓ સારી પેંડ સમજ

ગયા વાઝેજ પછી નિકાલ થયા અને ખારેકા મરેડા અને ઝારતોમાં બેઠેલવામાં આવી, અને જે લોકો નહીં આવી શક્યા તેઓને ઘેર મોકલી દેવામાં આવી, અસરની નમાઝ પેહલાં સૌ કામોથી સૌ પરવારી ગયા અને મગરેખની નમાઝ પછી દુલ્હાવાળાઓને હમેશ મુજબ સારા ખાણું જમાડવામાં આવ્યું. અને ઇશાની નમાઝ પછી ઝારતોને પણ એવીજ (રસમેને તોડનારી) વાઝેજ સંભળાવવામાં આવી. તેણીઓપર પણ સારી અસર થઈ અને વખતસર સૌ એન આરામથી સૂઈ ગયા.

ખીજે દહાડે દહાડો યોડોજ ચઢ્યો હશે કે દુલ્હનને એક ગાડીમાં બેસાડી વિદાય કીધી. તેણીની સાથે એક કોઈ સગાની ઝારત અને કામકાજ વાસ્તે એક ચાકરડી હતી. એ ગાડી દેહેજમાં દુલ્હનને દેવામાં આવી હતી. અને પાલકી અથવા મ્યાના કે ડોળીની કોઈ પણ રસમ પાળવામાં આવી નહોતી. અને તેણીની સાથે કોઈ પણ તરેહનો દેહેજ પણ મોકલવામાં આવ્યો નહીં.

દુલ્હનવાળાઓએ પોતાના નોકરો ચાકરોને પોતાની પાસેથી ધનામ દીધું. અને દુલ્હાવાળાઓએ સલામીના રૂપીયા વિગેરે કંઈ લીધા નહીં, અને દુલ્હન ઉપરથી જે ઉતારવામાં આવે છે તે રૂપીઆને ટેકાણે મસદિમાં અને ગરીબોને ઘેર રૂપીયા પેસા મોકલી દીધા. ઝાહરની નમાઝની વખતે દુલ્હાને ઘેર આવી પોઠવ્યા. દુલ્હનની કોઈ પણ વખતની નમાઝ કેઝા થઈ નહીં. જે ઝારતો દુલ્હ-

નને એવા આવી તેઓ પાસેથી થોડે ખામણી કંઈ પણ લેવામાં આવી નહીં.

ખીજે દહાડે વલીખાના ખાણને વાસ્તે બહારથી ચીકાઈ મંગાવવામાં આવી અને ઘરમાં બે ત્રણ તરેહનું સાફ ચંધીને લાવ્યું ઘરોમાં અને પોતાના દોસ્તોને ઘેર અને ગરીબો, સારા ખાણસો અને તાલે-ખુલ ઇત્યાદિ વાસ્તે મોકલી દેવામાં આવ્યું. ઘરપર કોઈને બોલાવવામાં આવ્યું નહીં. દુલ્હનવાળાઓ તરફથી ચોથીની રસમ પાળવાને કોઈ આવ્યું નહીં. ત્રીજે દહાડે દુલ્હો દુલ્હનને લઈને તેણીને પીઝેર ચાલ્યો ગયો. અને એક અઠવાડિયું રહીને પાછા દુલ્હાને ઘેર ચાલ્યા આવ્યા. અને આ વખતે દેહેજનો કેટલોક સામાન સાથે લાવ્યા, અને યોડો સામાન બીજી વખતે લાવવા સાર ત્યાં છોડી આવ્યા.

એ વખતે દુલ્હન પાલકીમાં સવાર હતી. દુલ્હાના નોકર ચાકર ઘેડા બંગીયાઓને રસમ પ્રમાણે જે મળતું હતું તેથી વધારે ધનામ ઇકરામ બેઠેલવામાં આવ્યું. મતલબ એ કે એવા અમન એનથી સાદી થઈ ગઈ કે કોઈને જરાએ તકલીફ થઈ નહીં. (કિતાબ રચનાર સાહેબ ફરમાવે છે કે) હું પણ ચરથી છેલ્લે સૂધી એ સાદીમાં હાજર હતો. એવી તો ભેળજત અને એવો સારો દેખાવ હતો કે જેનું બચાન થઈ શકતું નથી. (કેમ નહીં હોય જે સાદીમાં ખુદા અને રસલ (સલ) ને રાજ કરવામાં આવે તે સાદીની રૈનકનું પૂજન થયું !)

પુદાપાકના રસમથી સૌ બેનારાઓ ખુશ થયા.

ધણા લોકો તૈયાર થઈ ગયા કે (ધ. અ. તમાલા) અને પણ એમ કરશું, ત્યાર પછી દુલ્હનના કુટુંબમાં ખીજ એક શાદી થઈ. તે એ શાદી કરતાં પણ વધારે સારી (તમા-મ રસમોથી પાક) હતી ને વધારે નહીં થઈ શકે તો (અમે ઉપર લખ્યું) એજ પ્રમાણે કરી લીએ જેવી રીતે કે તમે આ કિસ્સો વાંચ્યો ખોદા પાક તૈયારી આપે.

બેવાઓ (વિધવાઓ) ના નિકાહનું ગ્યાન.

તેજ નકામી રસમોમાંથી એક રસમ એ પણ છે કે બેવા ઝોરતોના નિકાહને પુરું અને એજ સમજે છે. ખાસ કરીને ખાનદાની લોકો એ રસમમાં વધારે કંસાયેલા છે. શરીરમાંથી અને અકકલથી પણ જેવો પેહલો નિકાહ તેવો ખીજને નિકાહ અનેમાં કંઈ શરક સમજવું તદન વગર કારણે એ બેવદૂરી છે, ફક્ત હિંદુઓની સાથે વસવાથી અને માલમિલકતની કૅટલીક મોહાળ્યતને લીધે એ વિચાર ફસી ગયો છે.

ધમાન અને અકલની વાત એ છે કે જેવી રીતે પેહલા નિકાહને કંઈ પણ એજ વગરનું ગણી કરી દેવામાં આવે છે તેવીજ રીતે ખીજને નિકાહ પણ કરી દેવામાં આવે. ને ખીજ નિકાહથી મન કચવાય છે. તો પેહલા નિકાહથી કચવાતું કેમ નથી. ઝોર-તોની જેવી ખરાબ આદત છે કે નહીં પોતે કરે અને નહીં ખીજને કરવાને ઉત્તેજન આપે એટલુંજ નહીં પણ ને કોઈ બિચારી ખોદા પાકની બંદી ખોદા અને રસ-લ (સલ) નો હુકમ માથે ચઢવી કરી લીએ તો તેને ખજજ હલકી નજરે જુએ છે.

વાન વાતમાં મહેલું મારે છે, હંમે છે, અને 'જન્મે કરે છે. મતલબ એ કે કોઈ પણ વા-તમાં કપકો દેવો છોડતા નથી એ ખડુ મોટા ગુનો છે. એટલુંજ નહીં પણ તેને એજ ગણ-વામાં કુકરની ખીક છે. કેમકે શરીરમાંના હુકમમાં એજ સમજવું કદર છે, તેમજ તે હુકમ મુજબ ચાલનારને હલકો અને નીચ ગણવો પણ કદર છે.

વિચારવાની વાત છે કે આપણા પેગંબર સાહેબ (સલ)ની જેટલી ખીખીયા (રદી) હતી તેઓમાં હજરત આયશા (રદી) શિવાય કોઈ કુંવારી નહોતી કોઈના એક અને કોઈના બે નિકાહ (હજરત (સલ) ની સાથે તેઓના નિકાહ થાય તે) પેહલાં થઈ ગયા હતા ત્યારે શું તૈયા તૈયા તમે તે ખીખીયાને પણ પુરું કંદશો કે? શું તમારી ખાનદાની મોટામાં તૈયા તૈયા તેઓના કરતાં વધી ગઈ કે? જે કામ તેઓએ કાઢ્યું અને ખુદા અને રસલે (સલ) જે કામ કરવાનો હુકમ કાઢ્યો તે કામ કરવાથી તમારી આયર ધટી જશે? આપમાં નુકશાન લાગશે નાક કપાઈ જશે? ત્યારે એમ કહો કે મુસલ-માન હોવું એજ તમારા વિચારમાં બે-આયર થવાની વાત છે.

સારી પેઠે યાદ રાખવું કે જ્યાં સુધી એ વિચારને તમારા દિલમાંથી દૂર નહીં કર-શો અને પેહલા અને ખીજ નિકાહને એક સરખુંજ નહીં સમજશો. ત્યાં સુધી કદી પણ તેમાં ધમાનજ દુસ્ત થશે નહીં. તેથી કરીને એવા વિચારને મટાડવામાં ધણી કોશીશ કરવી જોઈએ. અને એ શિવાય ખીજ કોઈ પણ કોશીશની અસર થઈ શકતી નથી, કે જેથી આપર ખગડવાની અને એજ લાગવાની ખીક દિલમાંથી દૂર

થઈ જાય, અને રસમો રિવાજને બિલકુલ છોડી દેવાય, અને અલ્લાહ પાક અને તેના રસુલ (સલ) ને રાજી અને ખુશ કરવાને એકદમ બેવા એવરતોના નિકાહ કરી દીઓ. અને જો તે બેવા રાજી નહીં થાય તો તેને એ વાતનો શોખ દીઓ. કોશિશ કરે તેણી ઉપર જરા બાર દીઓ, મતલબ એ કે જેવી રીત જતી શકે તેવી રીતે (તેણીના) નિકાહ કરી દીઓ. અને એ વાતને સારી પેઢે યાદ રાખો કે એ કામમાં તેણી પોતાની જે નાખુશી દેખાડે છે એ કદત જાહેરમાંજ તેણી એમ કરે છે (મનમાં તો તે ઘણી રાજી હોય છે પણ) શંકેત રિવાજને વારતે કરીને તેણી એમ તારાજ દેખાડે છે જો એવો રિવાજ નથી હોય તો તે તારાજ કદી દેખાડેજ નહીં (કેમકે તે બિચારી લોકોનાં મેણાં એથી ખીએ છે. બેવાઓના નિકાહને વારતે સદા સોહાગન નામની ઉડું કિતાબ ધણીજ ઉમદા બેવા લાયક છે. ઉડુંમાં એવી કિતાબ આજ સુધી લખાઈ નથી, ખુદાપાક તેના રચનારને બંને જગ્યાનાં સારી જગ્યા દીએ આમીન.) જ્યાં સુધી તમે એમ નહીં કંશો ત્યાં સુધી એ રિવાજ લોકોમાં ફેલાશે નહીં અને દિલમાં ફસી ગયલો વિચાર દૂર થશે નહીં.

હદીસે શરીફમાં છે કે જે કોઈ મારા છોડી દેવાયલા તરીકા (સુનત) ને ફરીથી લોકોમાં ફેલાવશે અને જરૂરી કરશે તેને એકસો શહીદોના સવાબ મળશે. એટલાજ વારતે બેવાઓનો નિકાહ કરી દેવામાં જે કોઈ કોશિશ કરશે અને છોડી દેવાયલી સુનતને લોકોમાં ફેલાવશે, અને જે બેવા એવરત જનાય રસુલુલ્લાહ (સલ) ને ખુશ કરવાને અને એ રિવાજ લોકોમાં જરૂરી થાય

એ નહયતથી પોતાનો નિકાહ કરશે તેને સો શહીદોના સવાબ મળશે. શું તમને તે બિચારીઓ પર દયા આવતી નથી? તેણીઓનો હાલ જોઈને શું તમારા મનને દુઃખ પોહોંચતું નથી? કે બિચારીઓની ઉમ્મર બરબાદ જાય છે અને (રંડાપાના ગમમાં) તેણીઓ મરોદીઓમાં મળી જાય છે.

નીજો બાપ તે રસમોના ખયાનમાં કે જે રસમોને લોકો સવાબ અને દીનતું કામ સમજીને કરે છે

ફાતેહાનું ખયાન.

પહેલાં એ વાત સમજવાની છે કે ફાતેહા એટલે મુઠ્ઠાઓને સવાબ પોંદ્યાડવાનો તરીકો શું છે? ત્યારે શરીઅતે તેની એટલીજ રીત બતલાવી છે કે કોઈએ કોઈ નેક કામ કીધું તે કામ કરવાથી તેને જે કંઈ સવાબ મળ્યો હોય તેણે તે સવાબ પોતાના તરફથી કોઈ ખીજ (મુઠ્ઠા માણસની રહ) ને દઈ દીધો, (એમ કહીને) કે “યા અલ્લાહ! એ મારા સવાબને ફલાણા (મારા સગાને કે વલીઅલ્લાહને કે જનાય નથી સાહેબ (સલ) ને ફનાયત કરુ” અથવા “પોંદ્યાડી દે.”

જેમકે કોઈએ ખુદાપાકને વારતે કંઈ ખાણું અથવા મિઠાઈ અથવા રૂપિયા કે પૈસા કે લુગડાં વિગેરે (કોઈ ગરીબ હકદારને) દીધાં, અને અલ્લાહ તઆલાથી દોઆ કીધી કે “એનો જે કંઈ સવાબ મને મળ્યો હોય તે ફલાણા (જુવરી ગયલા માણસ) ને પોંદ્યાડી દે. અથવા અર્ધો સિપારો કુરઆને શરીફ પઢીને અથવા કોઈ સરત પઢીને તેનો સવાબ (કોઈની રહને) મોકલી દીધો. ખજી તો ગમે તે નેક કામ આજેજ કીધો

હોય અથવા તે પેહલાં આખી ઉમરમાં કોઈ પણ વખતે કીધા હોય. અને સવાળો બરાબર પોહતો છે એટલું તો શરીરમાં જાયજ અને સામેત છે. હવે જુઓ કે જાહેલોએ તેમાં કેવા કેવા ધતીગો કાઢી ઉભા કીધા છે:-

પેહલાં તો થોડી જગ્યાને લીધે છે, અને તેમાં ખાણું મુકે છે. ટેલેક દેકાણે ખાણા સાથે ખાણી અને પાન પણ મુકે છે. પછી એક માણસ ખાણાની સામે ઉભો રહીને કેટલીક સૂરતો પઢીને તમામ મુદ્દાઓના દરેકે દરેકના નામ લખ ને તેઓની રહેને બહે છે. આ પોતે ધડી કાઢેલી રીતમાં એટલી પુરાધો છે:- ૧ મોટી પુરાધ એમાં એ છે કે તમામ જાહેલોનો એ બાબતમાં અકીદા એવો છે કે એવી રીતે સવાળ પોહયાડયા વગર સવાળ પોહાયતોજ નથી, અને તેથીજ તેઓ લોકોના કાલાવાલા કરતા ફરે છે કે જ્યાં સુધી કોઈ માણસ તેવી રીત શતેહા પઢી નહીં દીએ ત્યાં સુધી તે ખાણું કોઈ ને દેવામાં આવતું નથી, કેમકે હજી સુધી સવાળતો પોહોંચ્યોજ નથી, ત્યારે કોઈને તે દેવાએજ કેમ?

કોઈ વખતે ચોરતો કોઈ નામદરમતે ધરમાં બોલાવીને કાતેહા દેવાડે છે, જે શરીરમાંથી નાજાયજ છે (કેમકે જે મરદની સાથે કોઈ પણ વખતે નિકાહ થઇ શકતા હોય તેની રૂબરૂ પડેલા વગર નિકળતું નાજાયજ છે કેમકે પડેલા કરવો વાજેજ છે. (કિતાબ રચનાર સાહેબ ફરમાવે છે કે) પોતે મેં જોતું છે કે જ્યારે ધણા મુદ્દાઓના શતેહા એક સાથે કરવાનો ધરાહો હોય છે કે જોઓના નામો બતલાવી દેવાથી માફ રહી શકતા નથી ત્યાં કાતેહા દેનારને હુકમ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે તું સૌ પઢી રહે ત્યારે હું કરી

દેજો. પછી હું કરવાની વખતે એક એકતું નામ બતલાવીને તેને મોઢે પાછો બોલાવવામાં આવે છે. અને ચોરતો એક સમજે છે કે જેનું નામ એ (પદનારો) પોતાને મોઢે લેશે તેનેજ સવાળ પોહોંચશે જેનું નામ નહીં, લેશે તેને સવાળ પોહોંચશે નહીં, અને ખડે જોતાં સવાળ મોઢેલવાનો અખત્યાર તો ખવાડનાર માલેકના અખત્યારમાં છે. પદનારને કંઈ પણ અખત્યાર નથી, તેના નામ લેવાથી કંઈ થતું નથી. પોતે ધરધણી જેને ચાહે તેને સવાળ મોઢેલે જેને ચાહે તેને સવાળ નહીં મોઢેલે એ સૌ (જાહેલતને લીધે) અધીનો બગાડો છે.

કેટલાક મેઘલમો કહે છે કે સવાળતો એક કીધા વગર પણ પોહતી જાય છે. પણ તે વખતે સૂરતો એટલાજ વારતે પડવાનાં આવે છે, કે સવાળ જમણો પોહતી બનય. એકતો ખવાડવાનો અને બીજો કુરઆનો ત્યારે એનો જવાબ એ છે કે જે જેને તમારી મતલબ છે તો ખાસ તેજ વખતે પડવાની શી જરૂર? તમે સવારમાં જે કુરઆને શરીર પહેલો હોય બસ તેજ તે ખાણા સાથે બક્ષી દીઓ. જે કોઈ માણસ તે વખતે નહીં પડે, પેહલાંતો પહેલો એક સિપારો અથવા પુરં કુરઆન બક્ષી દીએ, અથવા એક કહે કે “સારું હાલ તો તમે મિહાઈ બ્હેચી દીઓ હું પછી પઢીને બક્ષી દેશ,” તો કોઈ એ વાતને કચુલ રાખશે નહીં. અથવા તે ખાણા કે મીહાઈને પાસે કોઈ આવે નહીં, અને દૂર થીજ પઢીને બક્ષી દીએ, ત્યારે પણ કોઈ ખાનશે નહીં. ત્યારે એવી હાલતમાં કોઈ બીજા પાસે કાતેહા પઢાવવા કંઈ પણ કામના નથી, કેમકે કુરઆન પડવાનો સવાળ ફક્ત

તેજ પદનારને થશે. તમારી તરફથી તો ફક્ત તે મિહાઇ બેઠેયવાનોજ સવાય પોહોં-ચો. એ કેવું જોરજુલમ છે કે જ્યારે અમે એક તરેહનો સવાય બક્ષીએ ત્યારે બીજો માણસ પણ જરૂર કંઈ બીજી તરેહનો સવાય મોકલે.

૨ લોકો એમ પણ સમજે છે કે ફક્ત એવી રીતે પઢીને બક્ષી દેવાથી સવાય પોં-હચી નય છે. ખાણું લિહલાહ ખવાડવાની જરૂર નથી. જેવી રીતે કે જનાય નખી સા-હેમ (સલ) અથવા બીજા કોઈ વલીયસ્લાહના ફાતેહા દેવાડીને પોતે ખાઈ નય છે. (હજરત પીર રહીની) અગ્યારમીની મિહાઇ બેઠેય-વામાં આવે છે તો કેને? શલાણા નવ્વાય સાહેબને, અમીર સાહેબને, શેહ સાહેબને વિગેરે દોસ્તોને મોકલવામાં આવે છે. અમે કદી નહીં સાંભળ્યું અથવા બેયું કે તમામ મિહાઇ શકીશ અને ગરીબોને બેઠેચી દાંધી હોય ત્યારે એના ઉપરથી સામેત થઈ ગયું કે તેઓનો એજ અકીદા છે કે એવી રીતે મઢીને બક્ષી દેવાથી તેના સવાય પોંહચી ગયો, તો એ અંતતકાદ પોતેજ ખોટો છે, અને શુનો છે, કેમકે પોતે તે ચીજતો પોહોંચતી નથી પણ તેના સવાય પોંહચે છે, ત્યારે (પોતે ખાઇ લેવાથી અથવા અમીરોને ખવાડવાથી) જો-ઓને તે સવાય બક્ષવામાં આવ્યો તેઓને પણ તે સવાય પોહોંચ્યો નથી.

અલગત બે એક સૂરતો જો પઢી હશે ફક્ત તેનો સવાય પોહોંચ્યો ત્યારે બે ફક્ત એ (કુરાન)નોજ સવાય મોકલવો હતો તો એ મિહાઇ અથવા ખવાડું ધર્તીગ નકામુંજ કીધું. નકામું રૂપીયા બેરૂપીયાનો ઉપકાર લોકો પર કીધો. બે તેઓ હશે કે “નહીં સાહેબ અમે તો શકીશને પણ તેમાંથી દબાવે

છીએ” તો તેનો જવાબ એ છે કે કેટલા શકીશને (દીઓ છો)? વધારેમાં વધારે દસ પદરને દીધું હશે. ત્યારે એથી શુ થાય છે. અસલ મતલબ તો પૂરા રૂપીયાની મિહાઇનો સવાય બક્ષવો છે. બે ફક્ત એટલીજ (ગણ-ત્રીની) જલેખીયોનો સવાય મોકલવો હતો તો રૂપીયાતું નામ કેમ લીધું. અને જોઓને દેવામાં આવે છે તેઓને ખેરાતને નામે કદી પણ દેવામાં આવતું નથી. પણ તખરરક અને હદીયો સમજીને દે છે (અને તેઓ પણ તેને એમજ સમજીને લે છે) કેમકે બે તેઓને કંઈ ખેરાતને નામે દીઓ તો તેઓ કદી લેશે નહીં. પણ યુર માનશે. તેથી કરીને આજકાલના રિવાજ પ્રમાણે એ કામ તદન નકામું છે.

૩ વારં. અમે માની લીધું કે શતેહા પછી તે ખાણું ગરીબોનેજ દઈ દીધું, ત્યારે અમે કહીએ છીએ કે ગરીબોને દેવા અને ખવાડવા પેહેલાં સવાય બક્ષવાની શી મત-લબ? તમને તો સવાય તેજ વખતે મળશે કે જ્યારે શકીશને દઈ દીધો અથવા ખવાડી દીઓ. હજી તમનેજ સવાય મળ્યો નથી. તો પેલા બિચારા શુજરી ગયલાઓને શું બક્ષી શકશે? મતલબ એ કે એ કામમાં કોઈ પણ વાત ટેકાણુની નથી.

૪ કેટલાકનો એવો પણ અકીદો છે કે પોતે તે ચીજજ તે શુજરી ગયલા માણસને પોંહચે છે, કેમકે ખાણા સાથે પાણી અને પાન અને કેટલાક હુકકો પણ એટલાજ વારંતે મુકે છે કે ખાણું ખાઈને (મડકું) પાણી ક્યાં પીશે? શરી મોં ખરામ થઈ જવાથી પાનની જરૂર પડશે. ખોટાપાક ખચાવે જહાલતથી જહાલતનું પણ કંઈ

કેમણું છે ?* વળી એ વાતનો પણ બદો-
બસ્ત રાખવામાં આવે છે કે તેની જાંઘની
હાલતમાં તેને જે ચીજો પસંદ હતી તે ચીજો
પર ફાતેલા પહેવામાં આવે (કિતાબ
રચનાર સાહેબ ફરમાવે છે કે) અને સારી
પેટે યાદ છે કે એક વખતે સમયરાતના
ફાતેલા પર એક ઘરડી ડોશીએ કેટલીએક
કુલખરો પણ (ફાતેલાની ચીજો સાથે) મુકી
હતી, અને બોલતી હતી કે મરનારને આત-
શ્યાળનો ધણો શોખ હતો (તેથી હવે કબ-
રમાં પણ બિચારાને રખેને આતશ્યાળ ફાડ-
વાનો શોખ ઉભરી આવે) તમે પોતેજ
કહો કે એ અકીદાનો બગાડો છે કે નહીં ?

૫ એવો પણ તેઓનો અકીદો છે કે
તે વખતે તેની રૂઢ આવે છે. કેમકે લોખાન
વિગેરે તે વખતે સળગાવવાની મતલબ એજ
જાણાય છે. અગર જો કેટલાકની કંઈ જુદી
મતલબ પણ હોય.

૬ વળી જુમેરાતને દહાડેજ ફાતેલા દેવા
એ ખાસ દહાડો તેઓએ પોતાના તરફથીજ
મુકર્ફર કીધો છે. કેમકે શરીઅતમાં તો સૌ
દહાડા (સવાખ પોંહચાડવાને વાસ્તે સરખા
છે, ત્યારે જુમેરાતના દહાડાને ફાતેલાને
વાસ્તે ખાસ મુકર્ફર કરવો, શરીઅતના
હુકમને બદલવું છે કે નહીં ? ફરી જુમેરાતનો
દહાડો મુકર્ફર કરવાથી એક એ પણ ખરાબી

* કેટલેક કેમણું એમ પણ છે કે જે ઓરતનો
ધણી મરી મચલો હોય છે તેના ફાતેલા ધાથ છે
ત્યારે ફાતેલા દેવાની ચીજો ન્યાં મુકવામાં આવે છે
ત્યાં તે ઓરત પણ ધાધરો પેહરીને બેસે છે.
અને મુકલાજ ન્યારે ફાતેલા પહે છે ત્યારે તે ઓરત
પોતાનો ધાધરો પણ ઉંચું કરી લે છે કે મારા
ધણીને વખતે કંઈ હાજત હોય તો તે પોતાની
હાજત પૂરી કરી લીએ. (કમતરીન અ. અ. કાફરી
કાપાંતર કર્તા.)

થઈ પડી છે કે લોકો એમ સમજવા માંડી
ગયા છે કે મુડદાઓની રૂઢો જુમેરાતને
દહાડે પોતાને ઘેર આવે છે. * એ કંઈ
સવાખ તે દહાડે મળી જાય છે. તો કીક નહીં
તો પછી ચાલી જાય છે. એ ફક્ત ખોટો
વિચાર છે અને વગર દલીલો એવો અકીદો
રાખેલો જુનો છે (કેમકે શરીઅતમાં જે
ચીજ નહીં બયાન થયેલી હોય તેને માનવું
જુનો છે કે જેને બિદઅત કહે છે.) એવીજ
રીતે કોઈ તારીખ મુકર્ફર કરવી અને એમ
સમજવું કે એમાં વધારે સવાખ મળશે એ
તદન જુનાનો અકીદો છે. x (જેમકે જુમા-
રત ચાળીસો હમાસી વરસી વિગેરે વિગેરે.)

૭ કેટલાક લોકોની ટેવ છે કે વધારે
ખાણામાંથી થોડું ખાણું લઈને એક જુઝામાં
મુકીને તેના પર ફાતેલા પહે છે. તેમાં ખીજ
ખરાબીથી ઉપાંત એક વાત એ પુછવાની
છે કે “તમને ફક્ત આ થોડા ખાણાનોજ
સવાખ મોકલવો છે કે તમામ ખાણાનો ?”
ફક્ત આ થોડાજ ખાણાનો સવાખ મોકલ-
વો તો બેશક તમે ચાહતા નહીં હશે. તેથી
તમે બેશક એમજ કહેશો કે તમામ ખા-
ણાનો સવાખ મોકલવો છે, ત્યારે એ
કેહશું કે ફક્ત આટલા થોડાજ ખાણા પર
ફાતેલા કેમ દેવાડ્યા. તેથી તો સાબેત થાય

* ખત્રાનની રીવાજત નામની કિતાબમાં એ
દહાડે રૂઢો આવવાનું લખ્યું છે કે જે તદન બિદલીલ
વાત છે શરીઅતમાં એ વિશે કંઈ પણ સાબેત થયેલું
નથી. જુઓ ખરાહીને કાતેઆ.

x કેટલાક પેટ પુછ્યા આલેમેએ અને ૧૨૩૪
રજબ માસમાં એ મસઅલામાં કંઈ જુમખામ ફરવાથી
જે મેરાલુલ ઇસલામ નામના ખારા માલિકમાં તે-
ઓના જે સખત રદ કીધો હતો તેનો આજ મુધી
જાણ તેઓથી દેવાયો નહીં કમતરીન અ. અ. કાફરી

છે કે તમને ફક્ત આ ખુઆના ખાણીના સવાળ મોકલવાનો ઇરાદો છે ખાઈતું તમામ ખાણું નકાસું ન રંધાયું, અને ફાકટ પડયું રહ્યું.

જો એમ કહો કે તેવું સામે મુકવું કંઈ જરૂરનું નથી ફક્ત નમયત કરવી બસ છે, ત્યારે આ ખુઆ સામે રાખવાની શી જરૂર? એમાં પણ નમયત કરવી બસ છે, એ તો તોખા તોખા ખુદાપાકને નમૂનો દેખાડવો છે કે “જુઓ આવી તરહનું ખાણું રંધાયલું દેગની અંદર છે એનો સવાળ તું (શલાણાને) પોંદ્યાડી દે” ખુદાપાક આપણને (એવા ધતિગાથી) બચાવે.

૮ વળી જો સવાળ પોંદ્યાડવાને વાસ્તે તેને સામે મુકીને પડવું જરૂરનું છે તો જ્યારે રૂપિયા, પૈસા, લુગડાં, અનાજ વિગેરે સવાળ મોકલવાને વાસ્તે આપવામાં આવે છે ત્યારે તેનાપર ફાતેલા કેમ પડતા નથી? અને જો એ ચીજોપર (પડવું) જરૂરી નથી તો ખાણા અને મિઠાઈપર પડવું ક્યાંથી તમે જરૂરનું સમજો છો? અને એમ કેમ કરો છો?

૯ વળી અમે પૂછીએ છીએ કે ભોંય લીપવાની શી જરૂર આવી પડી? તે નાપાક હતી કે પાક? જો નાપાક હતી તો લીપવાથી પાક થઈ નહીં પણ વધારે નાપાક થઈ ગઈ કેમકે પહેલાં તો મુકાયલી જમીન હોવાથી ખાલા વિગેરેમાં લાગી જવાની ખીક હતી નહીં, હવે તો તે વાસણો પણ નાપાક થઈ જશે અને જો પાક હતી તો લીપવું તદન નકાસું કામ છે. એ પણ હિંદુઓના ચોકા જેવું છે, ત્યારે ખુદાપાક આપણને બચાવે, શું (મુસલમાન) મઠકાઓ (નીરહો) ને તેઓ (કર્મીઓના)

ચોકામાં બેસાડીને ખાણું ખવાડે છે? (નિક કામની) તૈયારી અને મદદ અશ્વાહપાક તરફથી જ થાય છે. એવી જ રીતે જે ફાતેલામાં વધારે કાશિશ કરવામાં આવે છે તેમાં ચુલ્હાને પણ લીપવામાં આવે છે એનો પણ એવો જ હાલ જળથુવો.

૧૦ યુઝુર્ગીના ફાતેલામાં તમામ ચીજો નહીં વપરાયલી નવી હોવી જોઈએ. ઘડા વાસણો સૌ નવા અને તેમાં પાણી પણ કુવામાંથી ભરીને લાવવામાં આવે. ઘરનું પાણી અડકાય નહીં અને તેને હાથ અડકાય નહીં, અને નહીં તેમાં કોઈથી હાથ નખાય. નહીં તેમાંથી કોઈ પીએ, અને નહીં તે વાપરવામાં આવે. રકાબીમાં ખાંડ લાવવામાં આવે તે પણ ખૂબ ઘોષ્ટને મતલબ એટલી કે ઘરની જેટલી ચીજો છે તે સૌ (એ કામ વાસ્તે) નજીસ છે. એ અગ્નયથ જેવી, અકલથી ઉલટી વાત છે. જો ખરેખાત તે ચીજો નજીસ છે તો તે ચીજોની ને તમારા વાપરવામાં કેમ લો છો? અને નહીં તો એ તમારા ધિંગાણથી શી જરૂર? શરીઅતનો હુકમ તો ફક્ત એટલો જ છે કે જે ચીજ પોતાને ખાવી જાય છે તે ફકીરોને દેવી પણ જાય છે. અને જ્યારે ફકીરોને દઈ દીધી તો હવે (તે દેવાનો) સવાળ (કોઈની પણ રહને) મોકલવો જાય છે તેથી કરીને એ સૌ વાતો નકામી અને અકલ વગરની સામેત થઈ કે નહીં? (તમે પોતે જ કહો.)

અને જો એમ કહેશો કે સાહેબ તેતો મોટી દરગાહ છે. તેતો વલીમદલાહ છે. તેવણની જનાબમાં દરેક ચીજ બહુ જ સંખ્યાને મોકલવી જોઈએ ત્યારે એનો પેલલ તો જવાબ એ છે કે અલ્લાહ તઆલાની

જનાયમાં એવા બાહેરની સંભાળ અને ખચાવ (થી કોઈ ચીજ કરવા) ની કંઈ કદર નથી. તેની જનાયમાંતો હલાલ અને સારી ચીજ હોવાની કદર છે, જે હરામ માલ (થી શતેહા કીધા) હશે તો લાખો તરેહની સફાઈ વાપરે તે તમામ નકાસું છે. અને જે હલાલ ચોખું માલ છે તો એ સૌ ધર્તિંગ નકાસું છે. તે તો એમજ દઈ દેવાથી કબૂલ થઈ જાય છે.

ખીજું એ કે જે તેજ વલીયલ્લાહની નજર મંનતનો અક્રીદા હશે તો એ પોતેજ હરામ અને શિરક છે. (કેમકે નજર મંનત એ ઇખાદત છે. અલ્લાહપાકે શિવાય ખીજ કોઈની નજર કે મંનત માનવી જાયઝ નથી અને માનવાથી તે માણસ મુશરેક થઈ જાય છે. કેમકે તેણે ખીજની ઇખાદત કીધી અને તે ખાણું ખાવું હરામ છે. ફિકેહની તમામ કિતબો જેવી કે હુરરૂલ મુખતર અલામગીરી. બહરૂરૈયક વિગેરેમાં એ મસઅલો ખુલ્લો છે). કેમકે એ ખાણને અલ્લાહની રાહમાં દેવાનો ઇરાદો છે, નહીં કે તે યુઝુર્મની પાસે મોકલવાનો. અને જે તેવણની રાહમાં દેવું એવો અક્રીદા હશે તો તે ખાણુ પણ પોતે હરામ થઈ જશે. (જેવી રીતે કે ઉપરની લીટીઓમાં ખ્યાન થઈ ગયું).

તેથી કરીને જ્યારે અલ્લાહપાકને વાસ્તે દઈને તેનો સવાખ (કાબને) મોકલવાનો ઇરાદો છે ત્યારે જેવી રીતે ખીજ ચીજને ખુદા પાકને વાસ્તે તમે આપો છો અને તેમાં કોઈ પણ તરેહનો ધર્તિંગ કે ધિંગાણું કરતાં નથી એમકે ફકીરને પૈસો દીધો અને તે પૈસાને તમે ધોતા નથી. અનાજ દીધો, ધરમાં રંધા-યલા ખાણમાંથી રોટલી દઈ દો છો એવીજ રીતે એ પણ સાધારણ રીતે રાંધીને દઈ

દીઓ. કેમકે એ પણ (સૌથી) મોટી દરગાહ એટલે અલ્લાહ પાકની જનાયમાં જાય છે, તે પણ લાંબ જાય છે ત્યારે બંનેમાં શરક કેવો? અને જે વિચારેતો એમ કરવામાં એક તરેહથી વલીઅલ્લાહેને ખોદાપાકપર મોટાઈ દેવી છે. અને એક ખીજે મનનો ચોર તો જુદો રહ્યો કે તે (ખાણું) યુઝુર્મની દરગાહમાં જાય છે અને એ (પૈસો) અલ્લાહની દરગાહમાં જે કે એક બહેર શિરક છે.

૧૧ એ સૌ કરતાં વધારે ખરાખ રિવાજ એ છે કે દરેક યુઝુર્મને વાસ્તે જુદા જુદા ફાતેહા દેવડાવવામાં આવે છે (જેવી રીતે કે) એ (ફાતેહા) અલ્લાહ સાહેબનો, એ જનાય મોહમદ (સલ)નો, અથવા હઝરત ખીખી (શતેમા રદી)નો એની તો બહેર મતલબ એ થાક છે કે શક્ત એટલું (ખાણું) તો અલ્લાહ પાકને અને એટલું ખીજ યુઝુર્મને ત્યારે તો એ કામના શિરક હોવામાં કોને શક બાકી રહી શકે છે? અસનગ ફિરલ્લાહ એનું શિરક અને ખુદ હોવું કલામે શરી-ફમાં ખુદેખુદલું ખ્યાન થયલું છે. (એવા અક્રીદા અને ટામ)થી તોખા કરવી જોઈએ તમામ ચીજો ખુદાપાકને નામે દઈ દીઓ પછી એટલાએને સવાખ બક્ષવું હોય તો બક્ષી દીઓ.

પછી એક ખીજે તમાશો (વિચારવા લાયક) એ છે કે સાધારણ મુકદ્દાઓ (સગાં બહાલાંઓ)ના શતેહા તો સૌના એકજ સાથે કરાવી દે છે પણ મોટા મોટા યુઝુર્મના ફાતેહા જુદા જુદા કરાવે છે જેની મતલબ એવી થાય છે કે તે તો બિચારા કબજેર ગરીબ લોકો છે તેથી કરીને એકજ વખતે (તેઓના શતેહા) થઈ જાય તો કંઈ હરકત નથી. અને એ લોકો તો મોટા લોકો છે,

ને એકજ વખતે (તેઓના શતેહા) થશે તો (પાતપાતાનો હિસ્સો લેવાને) વહી મરશે, એકબીજાના હાથોમાંથી લઇને નહાસશે. લાહોલા વલા કુવતા ધલ્લા ખિલ્લાહ.

૧૨ હજરત ખીખી (ફાતેમા રદી) ના ફાતેહામાં એક એ પણ જરૂરી વાત ગણાય છે કે ખાણું બંધ કરી દેવામાં આવે ખુલ્લું રહે નહીં, કેમકે તેવણુ (રદી) પડદાવાળી (ખીખી) હતી, તો તેવણુનું ખાણું પણ કોઇ પરાયા મરદની રૂબરૂ ખોલવામાં આવે નહીં એ વાત કેટલી ખોટી છે તે જાહેર છે.

૧૩ હજરત ખીખી (ફાતેમા રદી) ના શતેહા અને સહનકના ખાણામાં એ પણ એક જરૂરી વાત છે કે તેને મરદો ખાય નહીં. ને તેઓ ખાશે તો વારું હજરત (રદી) નો મરદો રહેશે કેમ? (તોખા કેવો ખોટો અકીદા છે. ફનાવાએ બહાઝીયામાં છે કે જે કોઇ એવો અકીદા રાખશે કે યુઝુ-ગોની રહો હાજર નાજર છે તો તે કફિર થઈ જશે). અને દરેક ઓરત પણ તેને ખાઈ શકતી વધી કોઇ પાક ચોખી નેક ઓરત તેને ખાઈ શકે છે. અને ખેવા (વિધવા) એ પોતાનો બીજો નિકાહ કીધો હોય તેણીએ પણ ખાવું નહીં, એ પણ બહુ મોટો ગુનો છે. કુરઆને શરીફમાં એ અકીદાની પુરાઇ પણ બયાન થયેલી છે

૧૪ યુઝુગો અને અવલીયા અલ્લાહોના ફાતેહામાં એક એ પણ પુરાઇ (લોકોએ પોતાના પુરા અકીદાથી પેદા કીધી) છે કે લોકો તેઓને પોતાની મુશહો પુરી કરનારા આશ્તો દૂર કરનારા સમજીને એવી નબતત્તી ફાતેહા નેયાઝ દેવાડે છે કે તેઓ (રાજ થઈને પોતા)ની મદદથી અમારા સૌ કામો દીક કરી દેશે. મુશહો પુરી થશે, માલ અને ઔલાદમાં

બરકત થશે રાજ રિઝક વધશે, અબ્બાઓની ઉંમર વધશે. દરેક મુસલમાન બધું છે કે એવી તરફનો અકીદો ચોખ્ખો સિરક છે. ખોદાપાક બચાવે.

મતલબ એ કે એ તમામ રસસો અને આદતોને તદ્દન છોડી દેવી જોઇએ, ને કોઇને સવાબ મોકલવો મંજૂર હોય તો ફક્ત જેવી રીતે શરીઅત આપણને શીખવે છે તેવીજ સાદી રીતે મોકલવું જોઈએ. જેવી રીતે કે અમે ઉપર બયાન કરી ચુક્યા છીએ. અને એ સૌ ધર્તગિાને છોડી દેવાં જોઇએ કોઈ પણ રિવાજ મુજબ આલ્યા વગર જે કંઈ મળી આવે અને જેની તાકાત હોય તે ચીજ પેહલાં કોઇ ગરીબને દઈ દીએ, પછી તેનો સવાબ (કાંઈની રહને) બક્ષી દીએ. અમારા આ બયાન પરથી અબ્યારમી, સેમની, (શાહ અબ્દુલહક અથવા અસહાબે કહક (રહ)નો) તોશા (મોલ્દ રજખી) વિગેરે સૌનો હુકમ જણાઈ આવ્યો અને સમજાઈ ગયો.

કેટલાક લોકો કબરોપર નેયાઝ મલીદો ચઢાવે છે, એ તો તદ્દન હરામ છે. અને આ ચઢાવેલી ચીજનું ખાવું પણ હરામ છે. નહીં પોતે ખાઓ અને નહીં ખાવા દીઓ કેમકે જે ચીજનું ખાવું દુરસ્ત નથી તેનું દેવું પણ દુરસ્ત નથી. (જેવી રીતે કે હનફી ફિકેહની ત્રણ કિતાબોથી એ ખસઅલો ઉપર હમણાજ બયાન થયો છે).

• એ અકીદાને સારી રીતે અજાણું હોય તો જનાબ મૌલાના મરહુમ ગુલામશાહ અહ સાહેબ રાહેસ્વાખાના કુટુબખાના કાદેઝીમ્મહ રાહેરથી રહે શરફ નામની હાલમાં નવી છપાયેલી ચોપડી ફક્ત ત્રણ આના તેની કીમત અને અર્ધો આનો પોષ્ટ રદામ્પ મોકલી મંગાવી જવાને હું ખાસ લખામણ કરું છું) અ. અ. હાદરી.

૧૫. કેટલાક લોકો કબરોપર (કુલતી) આદરો અને ગિલાફ મોકલે છે. અને તેની મનંત માને છે. ગિલાફ અને આદરો અઢાવવી (શરીઅતમાં) મના છે. (ગિલાફ ગરીબો નાંગા કરે અને ટાઢમાં ટાઢથી મરે પણ એ ગિલાફ અઢાવનારા તે બાપડાઓને ફાટલું પુરાવું લુગડું પણ નહીં દીએ જે કે જરૂરી કામ છે અને જે કામથી એકદ સવાખ મળે છે પણ કબરોપર રેશમી અને કિનખાખના ગિલાફો અઢાવવા તૈયાર રહે છે. કોઈ બુઝુર્ગે કેવું સારૂ શરમાવ્યું છે કે:-

ખાક અયસી અકલપર પથ્થર પડે
કશ્ચ ઝોઢે આદમી નંગે શિરે.

એટલે એવી અકલપર ધૂળ કે કબર તો સારા લુગડાઓથી શાળુગારાય જે કે વગર જરૂરી અને શરીઅતમાં મનાથયવું કામ છે અને માણસો નાંગા કરે કે જેઓને લુગડાં પેઢરાવવાં શરીઅતનો હુકમ જરૂરી કામ છે) અને જે અકીદા (એટલે નજર મનંત માનવા) થી લોકો એમ કરે છે તે (અકીદા) શિરક છે. (કમકે નજર મનંત માનવી ધખાદત છે અને ધખાદત ખુદાપાક શિવાય કોઈ પણ બીજાની કરવી શિરક છે).

અને વળી બીજા સદકા ખેરાતમાં પણ જાહેલોએ ધણા શરીઅતથી ઉલટા રિવાજો જરી કાઢેલા છે. જેવી રીતે કે એક રિવાજ જાહેલોમાં એવો ફેલાયલો છે કે કોઈ ખીમારીનો ઉતારો સમજીને સમડીઓ અને કાગડાઓને ગોશ ખવાડે છે. (અને તે વખતે એમ કહે છે કે “કલીલ કલીલ તરે ખચ્ચે બાલે બૂખે હોં તો લે જાહ્યો”). અને એમ ખવાડવામાં ધણું કરીને તેઓનો એવો એઅતેકાદ હોય છે કે ખીમારી આ ગોશમાં વિટળાઈને ચાલી ગઈ અને તેથીજ

કરીને તે ગોશને આદમીના ખાવા લાયક તેઓ ગણતા નથી. અને એવો એઅતેકાદ શરીઅતમાં તદન ખોટો છે. તેથી એ પણ તદન શરીઅતથી ઉલટો છે.

એક રિવાજ એ છે કે બજારથી કોઈ પક્ષી મંગાવીને ઢોડે છે. અને એમ સમજે છે કે અમે અધ્યાહને વાસ્તે એક જનવાળી ચીજ ઢોડી મુકી, અકલાફમાં અમારા ખીમારીની જાનને દુખથી છોડાવશે. ત્યારે એવો એઅતેકાદ રાખવો કે જાનનો ખદલો જાન હોય છે શરીઅતમાં એ વાતની કોઈ દલીલ નથી. એવી બેદલીલ વાતને જાનવું એ પોતે ધુતો છે.

એક રિવાજ એથી વધારે જાંડપણનો છે કે કોઈ ખાવા ખીવાની ચીજ ચાર રસ્તાપર મુકાવે છે એ તદન કાફરોની રસમ છે. કાફરોના કામો એ તો સાધારણ વાતોમાં પણ મના છે. અને તેની સાથે જંને અકીદા પણ ખરાય હોય તો તેમાં શિરક કુદરનો પણ ભય છે. એ કામના કરનારાઓ એમજ સમજે છે કે એ માણસ પર કોઈ જન અથવા ભુત અથવા ખીર શહીદનો બોલને અથવા ઈજ્બ છે, તેઓને તમો ભોગ દેવાથી તેઓ રાજ થઈ જશે. અને એ ખીમારી અથવા તકલીફ જતી રહેશે ત્યારે એ તો તદન મખલુકની ધખાદત કરી છે. જેનું શિક્ક હોવું જુલુજું જાહેર છે. અને એમાં રિઝકની જે એઅદબી અને રસ્તે જાનારા લોકોને જે તકલીફ થાય છે તેનો ધુતો જુદો થાય છે.

એક રિવાજ તે લોકોએ એ ધડી કારેલો છે કે કેટલાક વખતેને વાસ્તે કેટલીક ચીજો ખાસ મુકર્રર રાખી છે જેવા અડક અને તેલ અને તેપણ ખાસ બંગીયાનેજ દેવામાં આવે છે. ગેહલાં તો એવી રીતે મુકર્રર કર-

વાની શરીરતમા કોઈ દલીલ નથી, અને બેદલીલ વાતને મુકરર કરવી શુનો છે અને વળી મુસલમાન હાજતવાળાને છોડી ભંગી ચાને દેવું એ શરીરતની સાથે વધવું છે કેમકે શરીરતમાં મુસલમાનેનો હક વધારે છે અને સૌ કરતાં તેને પેદલાં દેવું જોઈએ. અને વળી એમાં એવો એઅતેકાદ પણ હોય છે કે એ સદકામાં ખીમારી વિટળાયલી હોય છે, તેથી કરીને નાપાક ખરાય લોકોને દેવું જોઈએ, કે તેઓ સૌ અલાયલા ખાઈ જશે. ત્યારે એઅતેકાદ પણ ખોટા છે. અને બેદલીલ વાતનો એઅતેકાદ કરવો પોતે શુનો છે, તેથી કરીને ખેરાત કરવાની એ સૌ રી-તોને છોડી સીધી રીતે અસલ કરવો જોઈએ કે ખુદાપાકે જે કંઈ દીધું હોય પછી તે ગમે તે યીજ હોય તે સંતાડીને કાઢી ગરીબ હાજ-તવાળા માણસને એવી નધયતે દઈ દીએ કે અસ્લાહ પાક તેનાથી રાજ થશે અને તેની ખરકતથી બલા અને આફતને દૂર કરશે. એ શિવાય તમામ નકામા ધર્તીગી છે એટ-લુંજ નહીં પણ શુનો છે *

એક રિવાજ એવો ચાલુ કીધો છે કે શુલશુલા વિગેરે સંધીને ઝોરતો મસજીદમાં લઈ જઈને ખાસ કરીને મેહરામ અથવા મિંબર પર મુકે છે. અને કેટલેક ઠેકાણે વાળું પણ સાથે હોય છે, વાળનું હોયું જાહેર છે કે કેવું બુરું છે અને બીજી રસમો પણ નકામી છે એટલુંજ નહીં પણ મસજી-દમાં ઝોરતોનું જવું મના છે, અને જ્યારે નમાજ વાસ્તે મસજીદમાં જવું ઝોરતોને

* એના ઉપરથી એ પણ સાબિત થઈ ગયું કે સદકાની યીજને ખીમારનો હાથ અડકાવીને અને કેટલેક ઠેકાણે તમામ બદનને અડકાવીને મરીબાને આપવામાં આવે છે. એ પણ નકામું ધર્તીજ છે.

મના છે તો એવા કામો તો તે (વા ૧૨૪ કામ)ના મુકામલામાં કંઈ પણ નથી. તેમાં કેટલીએક તો જીવાન હોય છે, કેટલીએક ધરેણાઓ પેહરેલી હોય છે. કેટલીએક પોતાના હાથમાં દીવો રાખે છે, કે અમારું મોં પણ જોઈ લીઓ. એવીજ રીતે કેટલીએક ઝોરતો મનંત માનવાને અથવા દોઆ માંગવાને અથવા સલામ કરવાને મસજીદમાં જાય છે. એ સૌ શરીરતથી ઉલટી વાતો છે. સૌ રસમોથી તોળા કરવી જોઈએ. જે કંઈ દેવું દેખાડવું હોય અથવા દોઆ માંગવી હોય પોતાના ઘરમાં કરી લીધો.

તે રસમોનું બચાવ જે કે કોઈના મરવા પછી પાળવામાં આવે છે.

૧ મુસલ દેવામાં અને કફન પહેરાવવામાં ઘણી વાર લગાડે છે. દિલ કોઈ પણ રીતે તેઓનું એમ નહીં પસંદ રાખતું કે મરનાર ધરથી બહાર જાય જનાય પયગંબર સાહેબે (સલ) ઘણી તાકીદ કીધી છે કે જના-ઝામાં કદી દીલ કરવી નહીં,

૨ જનાઝાની સાથે કેટલુંક અનાજ અને પૈસો વિગેરે મોકલે છે કે કબરપર ખેરાત કરી દેવામાં આવે. એમાં ઘણું કરીને નામની મોટાઇની નધયત હોય છે. જેમાં કંઈ પણ સવાબ મળતું નથી. ખીજું એ થાય છે કે ગરીબો તો રહી જાય છે અને જેઓનો (મસજીદના મરદાઓનો) એજ ધંધો છે તેઓ ઘેર લઈ જાય છે. સવાબને વાસ્તે જે કંઈ દેવું હોય સૌથી સંતાડીને એવા લોકોને દેવું જોઈએ કે જેઓ ખીયારા ધણીજ હાજતવાળા અથવા દીન યુસ્ત નેક લોકો હોય.

૩ ઘણીખરી આફત છે કે મરવા પછી મરનારના લુગડાં અથવા કુરઆને શરીર

વિગેરે કાઢીને ખોદાપાકને વાસ્તે દહ દે છે. સારી પેઠે સમજી લીએ કે જ્યારે કોઈ મરે છે ત્યારે તેના વારસો શરીરમાં મુજબ જે-ટલા માણસોને મળતો હોય તે સૌ માણસો તે મરનારની દરેક નાની મોટી ચીજના માલિક બને છે. અને તે સૌ ચીજને એ સૌના ભાગ પડતા હિસ્સાઓ હરે છે. ત્યારે એક કે બે માણસોને ક્યારે દુરસ્ત છે કે વહેંચવાની સૌની માલિકીની ચીજને કોઈને દહ દીએ.

અને જે તમામ વારસો રળ પણ આપી દીએ પણ તે (વારસો)માં કોઈ નાખાલેગ હોય ત્યારે પણ એવી (વારસામાં વહેંચવાની) ચીજ દેવી દુરસ્ત નથી. અને તે (નાખાલેગની) ઇનજત (પરવાનગી) માતખર નથી, એવીજ રીતે જે તમામ વારસો ખાલેજે હોય પણ (રિવાજને લીધે) શરમાઇને રળ દહ દીએ ત્યારે પણ એવી ચીજનું દેવું દુરસ્ત નથી. તેથી કરીને જ્યાં એવે બનાવ બને ત્યાં પેહલાં તો આલેમ મોલવીને પૂછીને તે સૌ ચીજને ભાગ પડતી પોતપોતામાં વહેંચી લીએ. પછી દરેક માણસને પોતાના હિસ્સાના આખત્યાર છે જે ચાહે તે કરે અને જેને ચાહે તેને દહ દીએ. અલખત અને તમામ વારસો ખાલેગ હોય અને સૌ પોતાની રાજપુશીથી દહ દીએ તો વહેંચી લીધા અગાઉ પણ ખરચ કરવું દુરસ્ત છે.

૪. કેટલીએક મુકરર તારીખો (જેવી કે ત્રીજે દહાડે ઝીચારત ચાલીસો, સાડી, છઠ્ઠી અને વરસી) અથવા તેઓના કરતાં કંઈ આગળ પાછળ કેટલુંક ખાણું રાંધીને જમાતમાં વહેંચવામાં આવે છે અને કેટલુંક તો ગરીબોને ખવાડવામાં આવે છે જેને ત્રીજો, દસમો, ચાલીસો કહે છે. તેમાં પેહલાં

તો નમિત દુરસ્ત હોતી નથી ફક્ત નામને માટેજ એ સૌ ધામધુમ કરવામાં આવે છે. જ્યારે એવી નમિત થઇ તો સવાખ તો શાને હોય ઉલટો ગુનો અને વખાલ થાય છે. કેટલેક લોકોએ કરજ લઈને એ સૌ રસમો પૂરેપૂરી રીતે પાળવામાં આવે છે અને સૌ જાણે છે કે એવા વગર જરૂરી કામને વાસ્તે કરજ લેવું પોતે ખરાખ વાત છે અને એ ટલે દરજ્જે રસમ પાળવી કે શરીરખતના હુકમો કરતાં પણ વધારે તેને માનવું એ પણ ગુનો છે.

અને ધણું કરીને એ રસમો મુદદાના માલમાંથી કરવામાં આવે છે જેમાં યતીમોના પણ વારસો હોય છે. યતીમોના માલ સવાખના કામોમાં ખરચવું દુરસ્ત નથી. ત્યારે ગુનાહોના કામોમાં તો વધારે ખુરં થશે. અલખત પોતાના માલમાંથી જે કંઈ તૌદીક (ખુદાપાક તરફથી) થાય, ગરીબોને છુપાવીને દહ દીએ એવી ખેરાત ખુદાપાકને ત્યાં કપૂલ થાય છે. કેટલાક લોકો મસજીદોમાં ખાસ કરીને મીઠા ચોખા (રાંધીને) મોકલે છે. કેટલાક તેલ મોકલે છે કેટલાએક લોકો ખચ્ચાના મરી જવાથી દૂધ મોકલે છે કેમકે તે બચ્ચુ દુધ પીતું હતું. એવી રીતેજ મોકલવું જરૂરી છે એ વાત શરીરખતમાં કયે પણ નથી. પોતાના તરફથી શરીરખતમાં નવી વાતો ધડી કાઢવી મોટો ગુનો છે. એવા ગુનાહોને શરીરખતમાં બિદઅત કહે છે અને જનાખ પેગંબર સાહેબે (સલ) દરખાવ્યું છે કે “બિદઅત ગુમરાહીની ચીજ છે. અને તે દોઝખમાં લઇ જશે.”

કેટલાએક લોકો એમ સમજે છે કે મયકુર દહાડાઓમાં અને ગુમેરાતને દહાડે અને શખખરાત વિગેરેમાં મુદદાઓની રહે.

ધરોમાં આવે છે. એ વાતની સરીઅતમાં કોઈ પણ દલીલ નથી (જેનું અર્થાત્ ઉપર પણ થઈ ગયું) અને તેઓને આવવાની જરૂર શી? કેમકે જે કંઈ સાચા મુદ્દાઓને મોકલવામાં આવે છે તે સવાખ તેઓને તેઓના મુકામોમાંજ પોંદચી જાય છે. પછી તેને શી જરૂર પડી કે તે ઘેરેઘેર ભટકતું ધરે. વળી એ પણ યાદ રાખવું કે જે તે મુદ્દા નેક અને જનંતી છે તો એવી આરામ આસાચશની જગ્યા છેડીને તે આવશેજ કેમ? કે આરામથી છુટીને ફરતો ધરે. મતલબ એ કે એ વાત તદને બેપાયા માલમ પડે છે. જે કોઈ એવી ગેરમાતમર કિતાબમાં જુઓ તો ત્યારે પણ એવો અગ્રીદા રાખશો નહીં. જે કિતાબોને આકેમો માને નહીં, તેઓના ઉપર તમે ભરોસો કરશો નહીં.

પ્રમથતના ધરમાં ઓરતો ઘણી વખતે એકઠી થાય છે. અને એમ જાણું છે કે અમે એના દુઃખમાં ભાગ લઈએ છીએ. પણ ત્યાં પોંદચીને કેટલીએક તો પાન સોપારી ખાવામાં લાગી જાય છે અને જે પાન સોપારી ખવાડવામાં જરા પાડે લાગી જાય તો આખી ઉમર તેઓ કલા કરે છે કે પ્રલાણીને ઘેર પાનતો કકડો પણ મળ્યો નહીં. (કમખખતોને કોઈ પુછતું નથી કે તમે ત્યાં પાન ખાવા ગયા હતા કે તે બિચારાઓના દુઃખમાં ભાગ લેવા?)

કેટલીએક ઓરતો ત્યાં જાણું પણ ખાય છે. અગર જે પોતાનું ઘર ઘણુંજ પાસે હોય, પણ જાણીનેષને તે બિચારાઓને ઘેર જઈને પડી રહે છે. અને કેટલીએક તો આખો મહીનો ત્યાંજ ગાળે છે. વાર કહોતો એ ઓરતો દલગીરી મઠાડવા આવી છે કે

પોતે પોતાનું દુઃખ ખીનઓ પર નાંખવા (અને તેથી દલગીરી વધારવા) આવી છે? એવી નકામી ઓરતોને લીધે ધરવાળાઓને એટલી બધી તકલીફ અને ગભરાટ થાય છે કે જેનો પાર નથી. એક મુશીબત તો તે બાપકાપર હતીજ ખીશ એ તેના કરતાં વધારે ભારે મુશીબત બિચારાપર આવી પડી. * એક મુશકિલસેતો મરમર કે હુવાથા છવા * ઓર ચેહ પડ ગઈ કપસી ભેરે અલ્લાહ નહુ એતો તેજ કહણી થઈ કે “સર પીટના ધર હુટના.”

તેમાંની કેટલોએક તો મુડ્ડાનું (ભૂલીને પણ) નામ લેતી નથી પણ બધે ચારચાર (જળુધિ) એકઠી થઈને જેસે છે અને આખી દુન્યાના (જાણી) કિસ્સા (ગીખતો) ત્યાં બયાન કરવામાં આવે છે. એટલુંજ નહીં. પણ હમે છે અને ખુશ થાય છે. લુગડાં એવાં બપકાદાર પેહરીને આવે છે કે જાણું કોઈની શાદીમાં શામેલ થવા જાય છે વાર એ નકામીયાના આવવાથી દીનતો અથવા દુન્યાનો કયો કાયદો થયો? (જરા પણ નહીં).

કેટલીક જે ખરેખર બહુ ચાહનારીઓ કેહવાતી હોય તેઓ તો બિચારીઓ કંઈ દરદ દુઃખમાં શામેલ થાય છે પણ દુઃખમાં ભાગ લેવાનો જે ખરેખરો રસ્તો છે કે મરનારના સગાઓને દિલાસો દીએ, સખર કરવાને કહે, તેઓના દિલને મજજુતી આપે, એવી રીતે તો કોઈ ભાગ લેતું નથી, પણ અધુરામાં પુરું ગળે વળગીને પોતેજ (બરાકો પાડી) રડવા મંડી જાય છે અને કેટલીએક તો એમજ દોંગ કરીને જરા રડવા જેવું મોહુ બનાવે છે, પણ આંખોમાં તો એક દીપુ આંસુનું હોતું નથી.

અને કેટલીએક તો પોતાના મરી ગયલા મુંડાઓને યાદ કરીને જાણી નેહને ધરવાળાઓપર પોતાનું એહસાન (ઉપકાર) જણાવે છે, અને જે બરાબર ખરા દિલથી રહે છે તેણીઓ પણ ક્યાં સાફ કામ કરે છે. કેમકે તેમની ધણી ખરી તો (મુંડાની સારી વાતો) બયાન કરીને રહે છે. જેને વાસ્તે જનામ રસુલે ખોદા (સલ)એ ધણીજ સખ-તાઈથી મનાઈ કીધી છે એટલુંજ નહીં પણ (એવી રહનારીઓપર) લખનત કીધી છે. (ખોદા પાક આપણને પોતાની અને પોતાના રસુલની લખનતથી બચાવે આમીન).

અને વળી એ લોકોના રવાથી ધરવા-લાઓને વધારે રહતું આવે છે. તેઓ જિયારા વધારે ભેચેન થઈને વધારેને વધારે રહે છે. અને જે કંઈ થોડા ધણો સખર આવ્યો હોતો તે પણ જતો રહે છે ત્યારે એ ઓરતોએ સખર દેવાડવાના બદલામાં બેસતી વધારી દીધી. ત્યારે એ લોકોના આવવાથી કાંઈજ શો થયો? ખરી વાત તો એ છે કે હુન્ની જિયારાઓની દલગીરી મટાડવા કોઈ આવતું નથી પણ પોતાના ઉપરથી કપડો દુર કરવા સૌ એકઠા થાય છે. જ્યારે ઓરતોના એકઠા થવામાં એટલો ખગાડો છે ત્યારે એ એકઠું થતું જાયઝ કેવી રીતે થઈ શકે?

એમાંની કેટલીએક તો ધણી દુરથી પ-રોણા તરીખે આવેલી હોય છે, કમણીઓમાં બેસીને આવે છે, અને ધણા દહાડા સુધી રહે છે અને બળદોનો ધાસ દાણો અને પોતાની પરોણાચાકરીના બોલને ધરવાળાઓ પર તેણીઓ નાંખે છે. પછી મરનારના સગા-ઓપર ગમે તેવી તકલીફ હોય અને ગમે તો તેઓના ધરખા ખાવાનું પણ નહીં હોય

પણ એ લોકોને વાસ્તે નેહતી તમામ ચીજો પૂરી પાડવીજ પડે છે. અગર જો હદીસ શરીફમાં છે કે “પરોણાને નેહએ કે ધરવા-ળાઓને (પોતાની શરમાશથી) મુશકેલીમાં નાંખે નહીં.” અને એથી વધારે (તે બાપ-ડાઓને) તકલીફમાં નાંખવું ખીજું શું થઈ શકે છે?

વળી કેટલાએકની સાથે બચ્ચાઓની ઘાડ હોય છે અને તેઓ (દહાડામાં) ચાર ચાર આઠ આઠ વખત ખાવાનું માંગે છે. કોઈ તો થી શાકર માંગી રહ્યો છે તો કોઈ દુધને વાસ્તે રડી રહ્યો છે. અને એ તમામ ચીજોનો બદોબસ્ત ધરવાળાને (ગરીબને) કરવો પડે છે. અને ધણા દહાડા સુધી એમ ચાલ્યા કરે છે. તેમાં વળી ખાસ કરીને (કાંઈ) ઓરત જેવા થઈ જાય છે ત્યારે (એ ખાધરા લશકરોની) ચઢાઈ થાય છે. ખીજી તેવીજ (લુંટનારી) ચઢાઈ જ્યારે તેણીની છ-દત પૂરી થાય છે ત્યારે થાય છે. જેતું નામ હમાહી રાખેલું છે. અને (તે વખતે બહાતું એ) કેહવામાં આવે છે કે છદતમાંથી કાઢવા એ સૌ આવેલાં છે.

એ લોકોથી એ પૂછવું નેહએ કે શું છદત કાંઈ કોઈડી છે જેમાંથી બેવાના હાથ પગ પકડીને તમે તેણીને બાહર કાઢો છો? જ્યારે ચાર મહિના અને દશ દહાડા વિતી ગયા તે પોતે છદતથી નીકળી જાય છે. અને જો તેને હમલ (ગર્ભ) હોય તો જ્યારે તે-ણીને બચ્ચું પેદા થાય (પછી પાંચ દહાડા પછી કેમ નહોય) તેની છદત પુરી થઈ જાય છે. અને તેને વાસ્તે એ ધર્તીગની શી જરૂર છે કે આખી દુન્યા એકઠી થાય?

વળી એ સૌ ધીંગાણું કરનારાઓનો ખર્ચો મરનારના માલમાંથી કરવામાં આવે

છે. જેમાં સૌ વારેસોના ભાગ હોય છે. તેમાંના કેટલાક (વારેસો) તો પરદેશમાં હોય છે કે જેઓની એ બાબતમાં જરાએ રજા લેવામાં આવતી નથી. અને તેમાંના કેટલાક તો નાખાલેગ હોય છે કે જેઓની રજા દેવી શરીરખતમાં માતખર નથી સારી પેઠે યાદ રાખશે કે જે કાંઈ એ ખરચો કરશે એ સૌ તેને માથે છે. અને સૌ વારેસોના હક પૂરેપૂરા તેઓને દેવા પડશે. અને જો કાંઈ એવું બહાતું કરશે કે એ સૌ ખરચાને વારતે પુરતું નથી. તો તેના જવાબ એ છે કે જો સૌના ભાગો પણ પુરતા નહિ નહોય ત્યારે શું કરશે. ત્યારે શું પાડોશીને ત્યાં ચોરી કરવી દુરસ્ત થઈ જશે. મતલબ એ કે એ ધર્તીમાં ખરચ કરનારા યુનેગાર થશે.

અને એ ખરચ આવનારાઓને લીધે થયો તેથી તેઓ પણ યુનેગાર થાય છે. તેથી કરીને એમ કરવું નોંધએ કે જે મરદ ઓરતો (મરનાર ધરની) પાસેના હોય તેઓને નોંધએ કે તેઓ તો એમ જરા ઉભા ઉભા આવી જાય અને દિલાસો દીધે ચાલ્યા જાય, ફરી ખીજ વખતે આવવાની કંઈ જરૂર નથી. એવીજ રીતે દહાડો મુકર્ર કરવાની વાત પણ નકામી છે જેને જ્યારે કુરસદ મળી ત્યારે આવી જાય. જેઓ દુરના હોય અને તેઓ એમ જાણતા હોય કે અમારા ગયા વિના દુઃખી લોકોને દિલાસો મળશે નહીં. તો તેઓને આવવામાં કંઈ પણ અડચણ નથી, પણ ગાડી વિગેરેના ખરચો પોતાની પાસેથી કરવો નોંધએ અને જો કંઈ હપકો દુર કરવા આવવાના હોય તો કદી આવે નહીં. શકત કાગળ લખીને દલગીરી જાહેર કરી દીએ.

૬ ખીજો રિવાજ એ છે કે મધ્યતવા-

ખાઓને વાસ્તે સૌથી પેઢલાં જે પાસેનું સચું હોય હોય છે તેને ત્યાંથી ખાણુ આવે છે. એ વાત તો ઘણી સારી છે. પણ તેમાં પણ લોકોએ કેટલીક ખુરી વાતો બેળસેળ કરી નાંખે છે, તેઓથી ખચવું નોંધએ. (૧) એ કે તેમાં અરસપરસના હવે વિચાર આવવા શરૂ થયો છે કે ફલાણુએ અમારે ત્યાં મોકલ્યું હતું આપણે તેને ત્યાં મોકલીએ, વળી એ વાતનો વિચાર એટલા દરજ્જા સુધી થયો છે કે જો પોતાની પાસે નહિ હોય અને કોઈ ખીજે માણસ રાજપુત્રીથી ચાહે કે તે મોકલે, પણ એ માણસ હક કરે છે કે “ના (ખાણુ) તો” અમારે ત્યાંથીજ જશે” અને એવું કારણ કંઈ એટલુંજ છે કે જો અમે નહીં મોકલશું તો અમને મહેણું મારવામાં આવશે, કે “(અમારું) તો” ખાઈ લીધું પણ તેના બદલામાં મોકલાવું નહીં.”

અને એવી રીતે રસમને વળગવુંજ પોતે મના છે. વળી તેને વાસ્તે કરજ લેવો પડે છે તેથી કરીને એ રસમનેજ છોડી દીએ (તો કેવું સાચું) જે કોઈ સંગાવહાલાનો ધરાદો થાય તે મોકલી દીએ. વળી સાથે એ પણ રિવાજ ખોટો છે કે પાસેનું સચું હોવા છતાં દુરનું સચું કેમ મોકલે અને એટલા માટે વઢાવદી કરે છે, અને એવું કારણ પણ તેજ બદનામી મટાડવી છે, તો એ રસમને પણ છોડી દેવી નોંધએ.

વળી એમાં એક ખરાબ રિવાજ એ પણ ચાલુ થઈ ગયો છે કે જરૂર કરતાં ઘણું વધારે (ખાણુ) મોકલવામાં આવે છે અને મધ્યિતના ઘરમાં ઘણા દુરના પણ સંગાવાળાઓ ખાવાને વાસ્તે ખેસી પડે છે. એ ખાવું તો તેજ ગરીબોને ખાવું નોંધએ કે જેઓ પોતાના દરદ દુઃખમાં મુલ્કો

સળગાવી શકતા નથી અને જેઓના ધરમાં સાંચે રાંધેલું છે તેઓ એ ખાણમાંથી કેમ ખાય છે. ગમે તો પોતાને ગેર જાહેર ખાય અને ગમે તો પોતાને ઘેરથી અહીં મંગાવી લીએ.

એક પુરી વાત એ પણ છે કે કેટલાક લોકો એ ખાણમાં પણ ઘણી ધુમધામ કરે છે. એ પણ છોડી દેવું જોઈએ. વખતસર જે કંઈ તૈયાર થઈ જાય તે મધ્યવર્તીઓને વાસ્તે મોકલી દીએ.

૭ કેટલાએક લોકો એક કે બે હાફે-જાને કંઈ દહને કુરઆન પઢવા મુકર્રર કરે છે કે મરનારને સવાબ મોકલાય. કેટલેક ટેકાણે જીયારતને (એટલે ત્રીજે) દહાડે ચણાઓ ઉપર દહેમે અને સિપારાઓ (ની જુદી જુદી નકલો)માં કુરઆન પઢાવવામાં આવે છે. અને એવા (પઢનારા) લોકો રૂપિયા પૈસા અથવા ચણા અથવા ખાણની લાલચે કુરઆન પઢે છે તેઓને પોતે કંઈ પણ સવાબ મળતો નથી. અને જ્યારે તે પોતાનેજ એવા પઢવાથી કંઈ સવાબ મળતો નથી તો બીજાને તેઓ સવાબ ક્યાંથી મોકલશે. તે સૌ પ્રદેલું અને તેઓને (પૈસા વિગેરે) દેવાયલું ખવાડેલું સૌ નફામું જાય છે. *

કરાંદેશમાં એક રિવાજ એ પણ છે કે જે મર-દની ઓરત ગુજરી જાય છે અને તે બીજી ઓરત કરવાને તૈયાર થાય છે ત્યારે જે દહાડે તેના નિકાલ મુકર્રર હોય છે. ખાસ તેજ દહાડે આજલી ઓરતના સર્વાંગો તરફથી એવાજ કુરઆનનો ખતમ પઢાવવામાં આવે છે કે જેથી મરનારની રૂહ કબરમાં ફરકે નહીં મરણમાની રૂહ કબરમાં ફરકે છે એ અમીરો (નહીં ખખર) એ લોકોએ ક્યાંથી ધરી કાઢ્યો અથવા કોઈ એવીજ ઓરતે કબરમાંથી આવીને લો-

કેટલાક લોકો લાલચથી તો પઢતા નથી પણ કોઈની વાત રાખવાને અથવા બદલો વાળવાને પઢે છે. એમાં પણ તેજ દુન્યાની નધયત છે અને તેથી સવાબ કંઈ પણ થતો નથી. અલગત જે માણસ ફક્ત અસ્લાહનેજ વાસ્તે અને કંઈ પણ લાલચ અથવા વાત રાખવા વગર પઢશે અને જગ્યા અથવા દહાડો દેરવશે નહીં તો એશક (તેવી રીતે પઢેલા) નો સવાબ પોંડવશે.

રમઝાને શરીફની કેટલીએક રમઝાનું જ્યાન.

૧ એ છે કે કેટલીએક ઓરતો રમઝાન શરીફમાં કોઈ હાફેઝને ધરમાં બોલાવીને કુરઆને શરીફ (તેને મોટે તેને ધમામ બનાવી પોતે તેની પાછળ ઉભી રહીને) તરાવીલની નમાઝમાં સાંભળે છે. જે એ કુરઆનનો હાફેઝ પોતાનેજ કોઈ મહરમ સંગે હોય અને ફક્ત એકજ ધરની ઓરતો સાંભળી લીયે તો કંઈ હરકત નથી. અને (વળી એ પણ શરત છે કે) એ કુરઆનનો હાફેઝ ૧૨૪ નમાઝ મસીદમાં પઢીને ફક્ત તરાવીલ (અને વિતર) પઢાવવાને પોતાને ઘેર આવે તો કંઈ હરકત નથી. પણ આજ-કાલ એવાં બહુ બેદરકારીઓ તેઓએ પેદા થીધી છે (જેઓને સુધારવી જોઈએ).

૨ કેટલેક ટેકાણે નામહરમ હાફેઝ ધરમાં બોલાવવામાં આવે છે. અને અગરજને

કોને ખખર દીધી ! નજીકો બિલ્લાહ કેવી ખોટી વાત છે. અને જે તેમ હોય તો પણ છદ્દે આ પૈસા દહને પઢાવવાનો સવાબ તો બિચારીને પોંડવ્યોજ નહીં ખોદા પાક મુસલમાનોને એ વાતની તોફાંક દીએ કે તેઓ એટલી વાતતો કોઈ સાચા આલેમથી પૂછી લીયા કરે કે ફક્ત એટલું જોઈએ એમ કરીએ છીએ એ ખરું છે કે ખોટું ? અથવા તે ટાંકણે શું શું કરેલું જોઈએ, કમતરીન અ. અ. કાદરી).

૧૬૫૦ નામનો પડદો વચમાં હોય છે પણ
ઝોરતો (અસલથીજ) વધારે બેદરકાર હોય
છે. તેથી ધણું કરીને એમ અને છે કે યાત્રો
હાફેડ સાહેબની સાથે વાતો શરૂ થઈ જાય
છે. અથવા પોતપોતામાં ધણું બેદરતી (હાંસી
મજાખની) વાતો કરે છે. અને હાફેડ સાહેબ
(તે વાત ધણી લેહજત લખ લખને) સાંભળે
છે. ત્યારે વગર લાચારીએ પોતાની અવાજ
નામહરમ (ઝોરે જેની સાથે નિકાલ કેમ
પણ વખતે જાય થઈ શકતો હોય તે)ને
સંભળાવવી ક્યાં જાય છે?

૩ જે માણસ કુરઆન શરીફ સંભળાવે
છે તે અને ત્યાં સુધી પોતાની અવાજને અહજ
રસીલી (મધુર) બનાવીને પડે છે. કેટલાએકનો
હલક એવો સારો હોય છે કે જરૂર સાંભ-
ળનારાઓનું દિલ તેની તરફ ખેંચાઈ જાય
છે. એવી હાલતમાં નામહરમ મરદોનો અ-
વાજ ઝોરતોના કાનમાં પોહાંચેવો કેટલી
ધુરી વાત છે. (અને શાયદ એટલાજ વાસ્તે
નામાલેગ છોકરાને ધમામ બનાવી તેની
પાછળ તરાવીહ પડવી પણ મરદો અને
ઝોરતોને વાસ્તે નાનજાય છે એટલે નાન-
યજ હોવાનું એક એ પણ કારણ થઈ શકે છે).

૪ તમમ મોહલ્લાની (તો યુ' પણ સૌ
મોહલ્લાઓની) ઝોરતો દરરોજ એકઠી થાય
છે. પેહલ્લી વાત તો એજ કે ઝોરતને
વગર લાચારીએ ઘરમાંથી બાહર પગ કાઢવો
મના છે અને એ તો કેઈ લાચારી
નથી. કેમકે ઝોરતોને વાસ્તે તરાવીહની
નમાઝ જમાઅત સાચી પડવાને કાઠ
હુકમ શરીઅતમાં તાકીદ ભરેલો નથી કે તે
છીઓ જમાઅતની સાથે પડે (પણ મંકરહે
તહરીમી છે. જુઓ આલમગીરી બાબત
તરાવીહ) વળી નીકળવું પણ દરરોજનું

જે વધારે યુર છે. અને મોટી ખુબી તેમાં
એ કે પાછા ઘેર જવાનો વખત એવો
ધુરો હોય છે કે રાત વધારે થઈ ગયલી
છે. (મરદો પણ મસજીદો કે ખતમોમાંથી
તેજ વખતે પોતાને ઘેર પાછા ફરે છે)
ગલી અને રસ્તાપર એકાંત હોય છે. એવી
હાલતમાં ખુદાપાક નકરે જે માલનો કે
આમરનો કંઈ નુકશાન થઈ જાય તો તેમાં
નવઈ શી? (એક વખતે એક બાધને ખુદા
પાકના ૧૪૪થી એવી આદતમાંથી મેં પોતે
છોડવી છે. અ. અ. કાદરી) જાણી જોઈ ને
પોતાની જાનને આશતમાં નાંખવી અકકલથી
પણ હલ્ટી વાત છે, અને શરીઅતથી પણ
હલ્ટી. તેમાં ખાસ કરીને કેટલીએક ઝોરતો
તો ઘરેણું પહેરીને ગલીઓમાં ચાલી ફરે છે.
તેમાં વધારે યુરાધિની ખીક છે. (યુ-
જરાતના મુસલમાનોને એ મસઅલા
તરફ વધારે ધ્યાન દેવાની જરૂર છે.)

એક રિવાજ રમઝાન મહિનાનો એ છે
કે આદમાં રોઝાને દહાડે ખાવાની ખાસ
ધામધુમ કરવામાં આવે છે અને તેને સ-
વાખની વાત ગણે છે શરીઅતમાં જે વાતને
સવાખની વાત નહીં કેલવામાં આવી હોય તેને
સવાખની વાત સમજવી પોતેજ યુનો છે
(કેમકે એનેજ બિદઅત કહે છે) તેથી કરીને
તેને પણ છોડવું જોઈએ.

એક રિવાજ એ છે કે જ્યારે બચ્ચુ
પેહલો રોજો રાખે છે ત્યારે કોઈ ગમે તેવો
ગરીબ (મુફલેસ) હોય પણ તે કરજ લઈને
(અથવા) બીપ માંગીને પણ રોજ ખોલા-
વવાનું ધર્તીગ જરૂર કરશેજ, જે વાત શ-
રીઅતમાં જરૂરની નહીં હોય તેને જરૂરની સ-
મજવી એ પણ યુનો છે તેથી કરીને એવી
રીતના રસમો રિવાજો છોડી દેવા જોઈએ.

ધંદની રસમોનું બયાન.

એકતો સેવ (અને શીર પુરમો) રાંધવાને ધણું જ જરૂરી સમજે છે. શરીરતત્ત્વમાં એ વાત જરૂરી નથી (જુઓ બહુરૂર રાએક. એ બયાનના દાખલાઓને વાસ્તે મેરાજીલ ઇસલામ પુ. ૧૬). અંક ૧૧મો જેવા લાયક છે). જે મનમાં આવે તે રાંધે પણ એમાં સવાખ સમજશો નહીં. ખીજું એ કે સગા-ઓ બચ્ચાઓને કંઈ (ઈંદી) દેવી, અથવા સગાઓને ઘેર રાંધીને કંઈ મોકલવું, વળી તેમાં હું તમારે ત્યાં મોકલું તો તમને મારે ત્યાં મોકલવું જ નોંધવું. અને પાસે જુજશ નહીં હોય તો કરજ લઈને એમ કરવું, એ રસમ પાળવી (તદન) વાહીયાત છે. અને એમાં (નકામી) તકલીફ થાય છે તેથી એ તમામ રસમો છોડી દેવી.

બકરી ધંદની રસમોનું બયાન.

(ઉપર બયાન થયેલી) ધંદ જેવું જ લેણુ દેણુ એ (ધંદ)માં પણ થાય છે, જેવો રસમ છોડવાનો હુકમ ત્યાં છે તેવો જ હુકમ અહીં પણ છે. ખીજું એ કે એ ધંદમાં ઘણા લોકો પર કુરખાની દેવી વાજેખ થાય છે, અને તેઓ કુરખાની દેતા નથી એ પણ જુનો છે. ત્રીજું એ કે કુરખાનીમાં પોતાના મનથી એ વાત ધડી કઢી (ને વધારેલી) છે કે મુંડી પાણી લાવનારનો હક છે, અને પાયા હળ-મનો હક છે, એ પણ વાહીયાત છે. અને શરીરતત્ત્વથી ઉલટી વાતને વળગી રહેવું છે. અલખત પોતાની મરજીથી ગમે તેને (ગમે તે ચીજ) દધ દીઓ.

ઝીકઅદ (ખાલીનો મહીનો) અને સફર (મહીના) ની રસમોનું બયાન.

નાદન ઝોરતો (અને સાથે તેઓના (જન મુરિદ) શુલામ મરદો પણ) ઝીકઅદ

(જે ઇસલામમાં વરસનો અગ્યારમો મહિનો ગણાય છે તે)ને ખાલીનો ચાંદ કહે છે. અને તે (મહિના)માં શાદી કરવાને મનહુસ (અગુ-ભ) ગણે છે. એ એતેકાદ (રાખવો) જુનો છે. એવા એતેકાદથી તૌખા કરવી નંદાએ. અને સફર(ના મહિના)ને તેરાતેઝી કહે છે અને એ મહિનાને નામુખારક ગણે છે. અને કેટલેક દેકાણે (એ મહિનાની) તેરમી તારીખે ગુલગુલા વિગેરે રાંધીને વહેંચે છે કે એ (મહિના)ની નહુસતથી બચેલા રહે. એ તમામ એઅતેકાદો શરીરતત્ત્વથી ઉલટા અને જુનાહો છે. (એવા એઅતેકાદ જો હોય તો તેનાથી) તૌખા કરો.

રખીકલ અવ્વલ(ના મહિનામાં) અથવા ખીજ કોઈ વખતે મોલુદ શરીફ પડવાનું બયાન.

કેટલેક દેકાણે ઝોરતોમાં પણ મોલુદ શરીફ પડાય છે. અને જે પ્રમાણે આજકાલ પડાય છે તેમાં એ નીચે મુજબની પુરા-ધઓ છે:--

૧ (મોલુદ) પદનારી જો ઝોરત હોય છે તો તેનો અવાજ ઘણું કરીને દર-વાર્ગની બાહેર જાય છે નામહરમ લોકોને અવાજ સંભળાવવો અને તેમાં ખાસ કરીને શેઅરો (કવિતા) પદવી વધારે ખરાબીની ખીક છે (કેમકે તે ગાવાના ઢબમાં પ-ડાય છે)

૨- અને જો પદનારી મરદ છે તો જાહેર છે કે તે (સાંભળનારી) તમામ ઝો-રતોનો મહરમતો હશે નહીં. ઘણી ઝોર-તોનો નામહરમ હશે જો આજ કાલના રિવાજ મુજબ તેણે શેઅરોને, ગાવાના ઢબમાં

મારા અવાજે ગાયા તો ઝોરતોએ મરહોતું
ગાતું સાંભળ્યું એ પણ મના છે.

૩ મોલુદના બયાનમાં ધણી કિતાબો
રચાયેલી છે તેમાં ધણી ખરી જૂઠી હદીસો
અને રિવાયતો છે (ભાગ્યેજ કોઈ કિતાબ
એવી હશે કે જેમાં સહીદ રિવાયતો એકઠી
કરવામાં આવી હશે) એવી રિવાયતો પોતે
પઢવી, (ખીજઓની પાસે પઢાવવી) અને
સાંભળવી એ સૌ ગુનાહો છે. (કેમકે હુ-યાના
તમામ આલેમેનો એકમત છે કે જનાબ
રસૂલે પાક (સલ) ને વાસ્તે કોઈ પણ જૂઠી
વાતને લોકો આગળ સાચી વાત છે એવી
રીતે પઢવી, અથવા સાચી વાત છે એમ
લોકોને કહી તે વાત પર અમલ કરાવવો
એ હરામ છે. અલખત “જનાબ રસૂલે
ખોદા (સલ) ને વાસ્તે એ વાત જૂઠી બના-
વેલી છે” એવી રીતે લોકોમાં તે જુઠી
વાત બયાન કરવી કે જેથી લોકો તે વાતને
સાચી માનતાં અટકે, એ તદ્દન જાયાઝ
એટલુંજ નહીં પણ સવાયતું કામ છે. જુઓ
ફરફલ મુખતાર વઝુનો બાબ).

૪ કેટલાક તો (શું) પણ ધણા ખરા
એમ સમજે છે કે જનાબ પયગમબર સાહેબ
(સલ) તે મહશિલમાં તશરીફ લાવે છે.
અને (ધણું કરીને લોકો એવાજ ખોટા
અદીદાથી) હઝરત (સલ) ની પેદાશના બયાન
વખતે વચ્ચે ઉભા થઈ જાય છે. (અને
એ ઉભા રહેવા વાસ્તે તેમજ આપતું ત્યાં
તશરીફ લાવવા વાસ્તે) શરીઅતમાં એક પણ
દલીલ નથી. (પણ પેટપુંજ્યા મુશ્કાઓ
જો પોતાના ગળવામાંથી હદીસ કુરઆનની
માયની (અર્થ) માં ફેરફાર કરીને કંઈ ધડી
કાઢે તો તેનો ઇલાજ નથી. તેઓને જ્યારે
કોઈ દલીલ મળતી નથી તો છેલ્લે

વગર પાયાની દલીલો ગોઠવી મારે છે. પણ
ઇન્સારી અને હકવાત બાજુનારોની
આગળ તેઓનો આ દ્યોષ્ટકો જરાએ ચા-
લતો નથી. કેમકે તેઓની એક દલીલ એ છે
કે અમે આપના નામની તઅઝીમ વાસ્તે
હદીસે છીએ, તેનો એક જવાબ તો એ છે
કે એવી રીતે તાઝીમ આપના પાક નામને
દેવી એ શરીઅતમાં કયાં બયાન થયલું છે.
જો બયાન થયલું હોય તો એ પણ જોતું
જોઈએ કે એવી રીતે ખાસ આપનાજ નામની
તઅઝીમ દેવાનો હુકમ છે કે ખીજ અખીયા
અને રસૂલો (અલ) સૌના નામોને પણ ત-
અઝીમ દેવી જોઈએ, અને વળી અલ્લાહ
પાકના નામને પણ તઅઝીમ એવી રીતે દેવી
જોઈએ કે નહીં? કેમકે દરેક તરેહની તઅઝી-
મનો તે વધારે હકદાર છે. પણ શરીઅતમાં
તો એમાંની કોઈ દલીલ કોઈ પણ વાત
બાબત મળી આવતી નથી. ત્યારે સાબેત
થયું કે એ લોકોએ મનઘડત તઅઝીમ ગો-
ઠવી કાઢી છે. અને જો માની લઈએ કે તઅ-
ઝીમ દેવી હીક વાત છે તો પેહલાં તો દરેક
દરેક વખત જ્યારે ખોદાપાકતું નામે પાક
લેવાય ત્યારે ઉભા થઈ જાઓ. અને તે પછી
જ્યારે અને જે કોઈ ઠેકાણે હઝરતનું નામ
મુબારક (સલ) કોઈ લીએ ત્યાં ઉભા થઈ
જાઓ. દહાડામાં કોઈ સૌ વખત આપ (સ-
લ)નું નામ મુબારક લીએ ત્યારે તો તમે
જગ્યાએથી ખસતા પણ નથી, પણ જ્યારે
મોલુદમાં પેદાશનું બયાન પઢાય ત્યાંજ ઉભા
થઈ જાઓ છો અને ત્યાંજ તમને તઅઝીમ
દેવાની સમજ પડે છે, એ તમારો જુઠો
દ્યો છે. અને વળી ખીજ નથીયો અને રસૂ-
લો (અલ)ના નામપર પણ ઉભા થાઓ. શું
તેઓપર તમે ઇમાન લાવ્યા નથી? એ દ-

લીલો નથી પણ શેતાન શરીરતના સીધા રસ્તાપરથી બટકાવવાને તમને એ વસવસા દઈ રહેલો છે.

હવે બીજી દલીલ તેઓની એ છે કે “હુઝુર મહમુદે રખમુલ આલમીન (સલ)ની તખરીફ કરવી જેમ બેસીને દુસ્ત છે તેમ ઉભા રહીને પણ દુસ્ત છે. તો અમે થોડી તખરીફ બેસીને કરીએ છીએ અને થોડી ઉભા રહીને.” બેશક પેહલી દલીલ કરતાં આ બીજી દલીલ સારી દલીલ છે અને એવી રીતે જો તમે કરો તો તેમાં કોઈને આખી દુન્યામાં ધનકાર નથી. પણ અફસોસ તો એ બાતનો છે કે જે વાત તમે મોઢે કહો છો તેથી હમેશ ઉલટું કરો છો, કેમકે આપની તારીફ જો થોડી બેસીને અને થોડી ઉભા રહીને કરો તો બીજા ઠેકાણે વાએઝા વિગેરેમાં તો કદી પણ તમે એમ કરતા નથી. શું મોલુદમાં એવી રીતે આપની તારીખના બે ભાગો કરવા બયઝ અને વાએઝામાં નથી ? શું વાએઝામાં આપની તારીફ મોલુદ કરતાં કંઈ ઓછી કરવામાં આવે છે ? પણ દુન્યામાં કોઈએ કયે પણ સાંભળ્યું નથી કે કદી કોઈએ એમ કીધું હોય. હમેશ એમજ જોવામાં આવે છે કે મોલુદમાં અને તે પણ ખાસ આપની પેદા-યશનાજ બયાન વખતે લોકો ઉભા થાય છે. જો વાએઝામાં ત્રણ દિવસ સુધી આપની તખરીફ બયાનજ થયા કરે તો ફક્ત પા કલાક પણ ઉભો રહીને તખરીફ બયાન કરેતો નથી. પણ મોલુદ જો દહાડામાં પચાસ વખતે પહોંચ તો ત્યાં દરેકે દરેક વખતમાં ઉભા રહ્યા વગર મોલુદ બયઝ થતીજ નથી. જાણે કે ઉભા રહીને સલામ પઢવું એ મોલુદનો એક ફકત છે. કેવા ખોટા

બહાનાઓ છે ! શરમાવવું નેહએ !! અને હકવાતને હમેશ સમજીને માની લેવી નેહએ).

અને કેટલાક એવો એઅતેકાદ તો રાખતા નથી. પણ ઉભા રહેવાને (કાણે જાણે કંઈ દલીલથી) એવું જરૂરી જાણે છે કે જે માણસ ઉભો નહીં થાય તેને બહુ ખુર્રે બોલે છે. અને બ્યારે પોતે તેઓને કહો કે શરીર અતમાં ઉભા રહેવું જરૂરનું નથી તો આજે જે મોલુદ થશે તેમાં ઉભા રહેશે નહીં. તો તેઓ કદી કબૂલ રાખશે નહીં. અને એમજ સમજશે કે બ્યારે મોલુદમાં ઉભા નહીં રહ્યા તો મોલુદ દુસ્ત થતીજ નથી. (જાહેલો તો શું પણ કેટલાક એવકુશ આલેમો પણ એમજ માને છે) જે કામ શરીરઅતમાં જરૂરી નથી તેને જરૂરનું ગણવું એ પોતે ગુનો છે.

૫ મિહાઈ બહેયવી, અથવા ખાણું બહેયવું. એ રસમ ઘણી જરૂરી ગણાય છે કે એ કીધા વગર કદી ચાલેજ નહીં (જાણે કે મોલુદની એ શર્ત છે.) અને એમ કદી નહિ થાય તો તેમાં બદનામી સમજે છે (જે કે રિયા) દેખાવેછે. અને એમ સમજે છે કે જનાબ નખી સાહેબ (શલ) નાખુશ થશે જે કે એક ખોટા અકીદા છે. નમાઝ નહીં પઢે સંકડો હરામ કામો કરે તેમાં નહીં ખીતા કે હઝરત (સલ) નાખુશ થશે, પણ મિહાઈ નહીં બહેયવામાં નાખુશ થવાની ખીક. હવે જાહેર છે કે મિહાઈ બહેયવાને એ લોકો સૌથી ખોટા ફરઝ ગણે છે જેમકે જનાબ નખીએ પાક (સલ) ફરઝ વાજેજ અને સુનત મોઅકકદા તરક કરવાથી નારાઝ થાય છે.) જે ચીજ શરીરઅતમાં જરૂરની અને તાકીદ બરેલી નહીં હોય

તેને એવી સખત રીતે વળગવું એ પણ પુરૂ છે.

૬. તેનો સામાન લાવવામાં અથવા પઢવામાં વાર લાગી અથવા મિઠાઇ વહેંચવામાં ઘણું કરીને નમાઝનો વખત બહુ થોડો રહી જાય છે, એ પણ ગુનો છે (કે મકે વગર કારણે નમાઝને મોડે પઢવું છે).

૭. જે અકીદો પણ (ઉપર લખ્યા મુજબ) ખરાબ ન હોય અને ગુનાની જે જે વાતો તેમાં છે (એટલે બહુ રોશની કરવી, મોટી શીરની વહેંચવી, નમાઝનો વખત બગાડવો, જુદી રિવાયતો પઢવી, પેદાયશની વખતે ઉભા થવુંજ, નાખાલેગ છોકરાઓ અથવા ઓરતોએ કસીદાઓ પઢવા વિગેરે) તેઓને દૂર કરી દીએ. ત્યારે પણ બાહેરની બીજી વાતોને વળગી રહેવાથી જાહેલોને દલીલ મળી આવશે. ત્યારે જે કામ એવું હોઈ કે તેના કરવાથી જાહેલ લોકો બગડતા હોય, અને તે કામ શરીઅતમાં જરૂરી ગણાવું ન હોય તો એવા કામને છોડી દેવું બેધરમી. તેથી કરીને રિવાજ પડી ગયેલો છે તે મુજબ એ (મોહુદ શરીફના) કામને કરે નહિ પણ જ્યારે જનાબ પેગમબરે ખુદા (સલ)ના પાક હેવાલો પઢવાનો શોખ થઈ જાય તો કોઈ માતબર (જેવી કે પોતે મૈલાના સાહેબેજ એવી મોહુદની એક કિતાબ (નશરત્તીબ) બનાવી છે તે) કિતાબને લઈને પોતે પઢે, અથવા લોકોને એકઠા કીધા વગર એ ચાર ધરના માણસો અથવા લોકો જે મળવા આવ્યા હોય તેઓને સાંભળાવી દીએ (અથવા તેઓ પાસે પઢાવી પોતે સાંભળી લીએ આગલા ઝમાનાના જે આલેમો મોહુદ પઢવી જયઝ હોવાના

કાયલ છે તો તેઓના ઝમાનામાં એવીજ રીતે મોહુદ શરીફ પઢાતી હતી અને જે લોકો એના નાદુરસ્ત હોવાના કાયલ છે તેઓ આ રસમ રિવાજવાળી મોહુદ પઢવા અને પઢાવવાના મુખાલિફ છે, સાફ અને સીધી વાત તો એ છે અને એ શિવાય બાકી સૌ નકામી પઢાવઢી છે).

અને જે હઝરત નબી સાહેબ (સલ)ની રહે પાક પર કોઈ ચીજનો સવાબ મોકલવો હોય તો બીજી કોઈ પણ વખતે ફકીરોને કંઈ દબને અથવા ખવાડીને (તેનો સવાબ) મોકલો દીએ નેક કામને કોઈ મના કરવું નથી (તે માં ધર્તીગ કરવું એ પુરૂ છે).

રજળ (મહિનાની) રસમોનું બયાન.

એને આમ લોકો મરયમ રોઝાનો ચાંદ કહે છે અને એ મહિનાની સત્તાવીસમી તારીખે રોઝો રાખવાને વારતે એમ મનાય છે કે એક હઝાર રોઝાઓનું સવાબ મળે છે શરીઅતમાં એ વાતની કોઈ પણ દલીલ નથી જે નહિલ રોઝો રાખવો હોય તો તેમને અપત્યાર છે (ગમે ત્યારે રાખો) ખુદાપાક ચાહે તેટલો સવાબ આપશે. પોતાના તરફથી (અમુક ગણુત્રીનો) હઝાર અથવા લાખ (રોઝાનો સવાબ) ચોક્કસ ટેરવે નહિ.

એ મહિનામાં કેટલેક ટેકાણે તખારકની રોટલીઓ રધાય છે. એ પણ એક બનાવટી વાત છે શરીઅતમાં એનો કંઈ પણ હુકમ નથી અને એ બાબત કંઈ સવાબ મળવા નો (ખોદા પાક અને તેના રસૂલ (સલ) થી) વાખેલો અમને દેવામાં આવ્યો નથી. તેથી કરીને એવા કામને ફીનની વાત સમજવી ગુનો છે.

શબખરાતનો હલવો, મોહરમનો ખિચડો અને શરખત.

શબખરાત વિશે શરીઅતમાં "એટલું આ-
વેલું" છે કે પંદરમી રાત અને પંદરમો દહાડો
એ મહિનામાં બહુ યુઝુર્ગી અને ખરકતવાળો
છે. આપણા જનામ પેગંબર સાહેબે (સલ)
એ રાતે જાગવાની અને એ દહાડે રોજને રા-
ખવાની હોંસ દેવાડી છે. અને એ રાતમાં
આપણા હજરતે (સલ) મદીનાના કબરસ્તા-
નમાં તશરીફ લઈ જઈને મુઠ્ઠાઓને વાસ્તે
તેઓની મગફરતની દોઆ માંગી છે.

ત્યારે જો તે તારીખે મુઠ્ઠાઓને (કાંઈ
પણ ચીજનો સવાખ) બક્ષી દીએ, પછી
ગમે તો કુરાને શરીફ પઢીને, ગમે તો ખાણું
ખવાડીને, ચાહે તો કંઈ નગદ પૈસા દઈને
અને ગમે તો એમજ તેઓની બક્ષીશની
દોઆ કરી દીએ; તો એ સુંનત તરીકા પ્રમાણે
થશે. એથી વધારે જે કંઈ ધર્તીગ કરી રહેલા
છે કે તેમાં હલવોજ સંધવો નોંધએ.
અને તેજ રીતે ફાતેહા દેવાડવામાં આવે
છે. અને એ રસમને તેઓ બહુજ વળગી રહે

છે એ સૌ નકામી વાતો છે. અને એ તમ્બૂમ
વાતોમાં શી શી યુરાઈ છે તે તમે હમણા
ઉપર વાંચી ગયા છો. અને એ પણ સાંભળી
ચુક્યા છો કે જે ચીજને શરીઅતે જરૂરની
ઠેરવી નહીં હોય તેને જરૂરની ગણવી અથવા
હદથી વધારે તેને વળગવું, ફીક નથી.

એવીજ રીતે મોહરમની રસમોને પણ
સમજ લીએ શરીઅતમાં (મોહરમની
દસમી તારીખને વાસ્તે) એટલો હુકમ
છે કે જનામ રસુલુલ્લાહે (સલ) શરમાવ્યું છે
કે "જે માણસ તે દિવસે પોતાના ધરવાળા
માણસોને ખુબ (સારી સારી ચીજો પોતાની
ચુંગસ મુજબ) રાંધીને ખવાડશે તો આપ્પા
વરસ તેની રોજમાં ખરકત થશે" અને જ્યારે
એટલું ખાણું ધરમાં રંધાય ત્યારે જો તેમાંથી
અલ્લાહ પાકને વાસ્તે પણ મોહતાબને ગરી-
બોને દીએ તો તેમાં શી મુશકેલી છે? અને
એ કરતાં વધારે જે કંઈ કરે છે તેમાં તેવીજ
યુરાઈ છે. જેવી કે તમે ઉપર સાંભળી
ચુક્યા.

એથી વધારે ફિલાયલી શરખત બહેંચ-
વાની રસમ છે તેઓ પોતાના વિચારમાં તો
કરબલામાં શહીદીને સવાખ મોકલે છે,
ત્યારે યાદ રાખશો કે શહીદીને શરખત
પોહોંચતું નથી, પણ સવાખ પોંદચી શકે છે.
હવે શવાખમાં તો ટાડું શરખત અને ગરમ
ખાણું સૌ ખરાબર છે. ત્યારે શરખતને ખાસ
કરવામાં તે શહીદીની તરસ એ શરખતથી
મટશે એ શિવાય બીજી કંઈ વાત છે? જે એક
ખોટા અકદિદા છે. અને એવો ખોટો અકદિદા
રાખવો પોતેજ ગુનો છે.

* મેરાબુલ હસલામના ૧લા પુ. ના ૧લાજ
અંકમાં એ હલવા બાબત કંઈ લખ્યું હતું જે વિશે
કુત્રા, હલવા માંડાને વાસ્તે જુએ મરતા મુલ્લાણા
ઓએ આખી રાંદેરમાં શોરખકોર મચાવી દીધો
હતો દેમકે રોજ તો એક સારો મોટા પગાર મેળ-
વતા જનાં દાજ અને રોટલી વગર કંજુસાઈને લીધે
કંઈ રંખાવી શકતા નથી, એ વરસ દહાડે જરા
મોં મીઠું થતું હતું તે પણ બંધ થઈ જશે. પણ
મુદાપાકના ફઝલથી જ્યારે તેનો જવાબ છપાઈને
બીજી જખત પ્રગટ કરવામાં આવ્યો ત્યારે ખાસગા
ખાસને શુપ થઈ ગયા. ખાદાપાક ફસાદ ફેલાવ-
નારાઓથી બચાવે.

અને કેટલાક જાહેરો શખખરાતમાં આ-
તશખાજ અને મોહરખમાં તાજ્યા (ખંધા-
વવાનું) ધર્તીંગ કરે છે. આતશખાજની ખુરા-
ખ્યો પેહલા ખાખમાં લખી દીધી છે અને
તાજ્યાની ખુરાખ એથી વધારે ખીજી કંઈ
હશે, કે તેની સાથે એવા એવા કામો લોકો
કરે છે કે જે કામો શરીઅતમાં તદન ગુનાહો
અને શિરક છે. અને તેના પર માનત (નજર
ચઢાવે છે, તેની સામે માથું નમાવે છે, તેની
ઉપર અરજીઓ લટકાવે છે, ત્યાં મરસીયાઓ
પઢે છે, ત્યાં રહે છે, જોરથી ખરાડા પાડે છે,
તેની સાથે વાગ્ન વગાડે છે, તેને દાટવાની
જગ્યાને ઝીયારત (દર્શન) કરવાની જગ્યા
સમજે છે.

મરદો અને ઝોરતો ત્યાં એપરદા થઈ
જાય છે, નમાઝો છોડી દે છે. એ વાતોમાં જે
જે ખુરાખ્યો છે તેને કોણ જાણતું નથી ?
કેટલાકો ખીજું ધીંગાણું તો કંઈ કરતા નથી
પણ શહાદતનામું પઢે છે. ત્યારે યાદ રા-
ખવું કે જે તેમાં ખોટી રિવાયતો હશે તો
જાહેર છે કે (તેઓનું પઢવું) મના છે. અને
જો સાચી રિવાયતોજ હશે તોપણ જ્યારે
સૌની નધયત એજ હોય છે કે સાંમળીને
રહતું અને શરીઅતમાં તો મુશીબતની
વખતે ધરદો કરીને રહવું દુસ્ત નથી. તેથી
કરીને એવું શહાદતનામું પઢવું પણ દુસ્ત
નથી.

એવીજ રીતે મોહરખના દહાડાઓમાં
રંગેલાં લુંગડા છોડી દઈને શોક અને દલગી-
રીની (પોતાની) હાલત ખનાવવી, અથવા
પોતાના ખચ્ચાંઓને ખાસ તરેહનાં (લીલાં
કે લાલ કે પીળાં કે સેલી અને નાડા વિગેરે)
લુંગડાં પેહરાવનાં એ સૌ ખિદ્મત અને
હુનો છે.

તખરરૂકાતની ઝીયારત વખતે એકઠા થવું.

કોઈ કોઈ ઠેકાણે જનાય પેગંબર સા-
હેબ (સલ) નો મુખારક જુબ્બો અથવા
(વાળ) મુખારક (તેવણમું) અથવા કોઈ
ખીજા વલીઅદલાહ (રહ) નું મશહુર છે.
તેની ઝીયારત વાસ્તે લોકો યાતો તેજ જ-
ગ્યાએ એકઠાં થાય છે. અથવા તે ઝીયારતની
ચીજો રાખનારાઓ ને પોતાને ઘેર બોલાવીને
ઝીયારત કરે છે. અને ઝીયારત કરનારાઓમાં
ઝોરતો પણ હોય છે. (અને દુર દુરથી)
કિરાયાની ગાડીઓમાં બેસી ત્યાં જાય છે.

પેહલાં તો (એજ વાત છે કે) તે તખ-
રરૂક ચીજો ખરી છે કે ખોટી એની સનદ
હોતી નથી (કેમકે ઘણા લોકો એવી ચીજો
ખોટી દઈને ધૂતી જાય છે અને તેને લોકો
સાચી સમજે છે વાસ્તે તે ચીજની સનદ
કોઈ આલેમથી ખરાખર ચોકસ પૂછી લઈ
પછી તેની ઝીયારત કરવામાં કંઈ હરકત
નથી). અને જો સનદ પણ હોય છતાં એ-
કઠાં થવામાં ઘણી ખરાખીશો છે. કેટલીક
ખરાખીશો તે ઠેકાણે (આજ ભાગમાં) ખ-
યાન કીધી છે કે જ્યાં શાહીમાં ઝોરતોનું
એકઠા થવાનું ખયાન લખ્યું છે.

વળી શોર ખકોર, એપરદા થવું અને
કેટલેક ઠેકાણે ઝીયારતવાળાઓનું ગાવું જોને
સૌ ઝોરતો સાંભળે છે એ સૌ લોકો જાણે
છે કે ખરાખી પેદા કરનારી વાતો છે. અ-
લખત જો એકલા ઝિઝારત કરી લીધે, અને
ઝિઝારતની વખતે કોઈ શરીઅતથી ઉલટું
કામ નહીં કરે તો દુસ્ત છે અને ખીજી

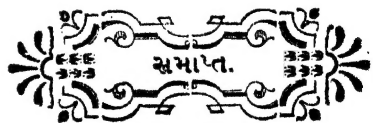
(ધણી) રસમોતું બયાન ઇસલાહુર રસુમ નામની (હઝરત મોલાના સાહેબનીજ બનાવેલી) એક કિતાબ છે તેમાં લખ્યું છે.

એ કેકાણે અમે તમને (રસમો ખોટી છે કે સારી તેને ઝોળખવા વાસ્તે) એક કુંચી બતલાવીએ છીએ તેને જે ચોક્કસ રીતે ધ્યાનમાં લેશે તો સૌ રસમોના હાલ તમને મલમ પડી જશે. અને કદી ઘોઠા ખાશે નહીં તે કુંચી એ છે. કે જે કામને શરીર અને નાજયજ બતલાવ્યું હોય તેને નયજ માનવું ગુનો છે. અને જેને નયજ તો બતલાવ્યું હોય પણ જરૂરતું (છે એમ) નહીં કહ્યું હોય, તેને જરૂરતું સમજી તેને વળગવું અથવા (તે કામને ફક્ત) નામ મોડું થાય એટલા વાસ્તે કરવું એ પણ ગુનો છે.

એવીજ રીતે શરીર અને કામને વાસ્તે સવાબ મળવાનું બયાન નહીં કરવામાં આવ્યું હોય તેને સવાબ (તું) કામ માનવું ગુનો છે. અને જેને વાસ્તે સવાબ બયાન કરવામાં આવ્યું હોય પણ તે કામ જરૂરી છે એમ નહીં બતલાવવામાં આવ્યું હોય તે કામને જરૂરતું ગણવું ગુનો છે. અને જે માણસ તેને જરૂરતું તો નહીં માને પણ લોકોના મહેણાને લીધે બીકથી તે કામને છોડવાને યુર જાણે એ પણ ગુનો છે.

એવીજ રીતે કોઈ ચીજને મનહુસ (અથુભ) માનવી એ પણ ગુનો છે (જેમકે અથાણું નાંખવાને, કોઈ ખાસ રંગના લુગડાં કે ચૂડીયો પહેરવાને, કોઈ ખાસ ઝાડ રોપવાને વિગેરે). એવીજ રીતે શરીર અને (ચાર દલીલો કુરઆન, હદીસ, સહાબાનો ઇર્શનમાઅ

એકમત અથવા ચાર મઝહબોના ચાર ઇમામોમાંથી પોતાના મઝહબના ઇમામનો કયાસ એ ચારે દલીલોમાંથી એક) દલીલ વગર કોઈ વાતને ધરી કાઢવી અને તેને સાચી માનવી એ ગુનો છે. એવીજ રીતે ખોટા પાક શિવાય કોઈ પણ બીજાથી (પકી તે રસૂલ નથી, દિસ્તો, વલીયો, શહીદો, પીરો, જુન્નો વિગેરે કોઈથી પણ, અલ્લાહ પાકથી દુઆ કરવામાં તેઓના વસીલો પકડ્યા શિવાય બીજી કોઈપણ રીતે તેઓમાંના કોઈથી પણ સુશીબતની વખતે પાસેથી અથવા આધેથી) દુઆ માંગવી, અથવા તેઓ(માંના કોઈ)ને (પણ) નફા કે નુકશાન પોંદ્યાડવાની કલ તાકાત ધરાવનારા સમજવા એ સૌ ગુનાહોની વાતો છે. (એ બાબત એક બહુજ સારો રિસાલો રૂદે સિરકનો જનાય મોલાના મોલવી ગુલામ મોહમ્મદ હાફેઝ સાદિક સાહેબે બહાર પાડ્યો છે જેની ૩ આના કિંમત છે તેને જેવાની ખાસ બલામણ હું દરેક સુસલમાન ભાઈને કરું છું). અલ્લાહ તઆલા સૌ (ગુનાહો)થી સૌ સુસલમાન ભાઈઓને બચાવે. (આમીન)

મહેર ખખર.

કુરઆને શરીફ-મોટા તથા ઉમદા ખતમાં અને તેની નાંચે શાહ અબ્દુલ કાદર (૨૬) નો જગત જાણીતો તરજુમો ગુજરાતી અક્ષરોમાં કી. ૩. ૧૦)

કુરઆને શરીફ-અરબી તેની સાથે ગુજરાતી અક્ષરમાં કુરઆન એટલે માત્ર ગુજરાતી જાણુનાર પણ તિલાવત કરી શકે અને તેની સાથે ગુજરાતીમાં તરજુમો. કી. ૩. ૨૦ વીથ.

ફરાએઝ-(હિસ્સાવારસા)ની વહેણી કરવા માટે ઘણી સારી સમજુતી આપનાર છે અને વકીલોને પણ એની જરૂરત રહે છે કી.આના ૧૦

ઝમાતુલ ફીરદોસ અથવા જન્મતની ગ્રાંટી ગુજરાતીમાં. એમાં ઝમાન તથા શરમગાહના ગુનાહોનું હદીસોથી ઘણી ઉમદા રીતે બયાન થયું છે. કી. ૬ આના.

ઝમાતુલ ફીરદોસ ઉર્દુ. કી. આના ૪

એહેરતી એવર ઉર્દુ.-છોકરીઓ તથા ઝોર-તો માટે ખાસ આ કિતાબ લખાઈ છે. એમાં અકીદા, નમાઝ, રોઝા, ઝકાત, વીગેરે સરવે દીની મસઅલા ખુલાસાથી સમાયલા છે. એ ઉપ્રાંત ઝોરતોને લગતી ખીમારીઓ તથા દવાઓની બાબત મુજરબ સમાયલી છે. તથા ધર સંસારી બાબતો તથા હુન્નરો પણ સમાયલા છે એ કીતાબના ૧૦ ભાગ છે. દરેક ભાગની કી. આ. પાા અને આખા પુસ્તકની કીમત રૂ. ૩.

એહેરતી મોહર ઉર્દુ-એમાં મરદોના લગતા મસઅલા દીની તથા દવાઓ પણ મુજરબ છે, કીમત આના ૧૦.

મશારેફુલ અનવાર-ગુજરાતી ભાગ ૧લો એમાં ૭૩૧) હદીસો ફાયદા સાથે છે. ભાગ ૨

જો એમાં ૭૨૬) ભાગ ત્રીજામાં ૮૧૨) છે, દરેકની કીમત રૂ. ૨. એ

ફતાવા રશીદિઆ-ભાગ ૧લો તથા ૨ જો ઉર્દુ. એમાં ઘણાજ સારા દીની મસઅલા સવાલ જવાબ સાથે સમાયલા છે કીમત દરેકની આ. ૦ાા

ફતાવા મોહમંદોઆ-ઉર્દુ એમાં ૨૨૫૯ (સલ) થી પુછાયલા ૧૧૧૫૦ આસરે ૧૫૦) છે. કી. આના ૧૩

અલ જવા ખુલમતીન કી. ૮ આના }
હીદાયતુલ મુકતદીન કી. એ આના }
હીદાયતુલ મુ-તકીન કી. ત્રણ આના }

એમાં અકીદાઓ તથા ઈસલામની સચ્ચાઈના તથા હનશીમસ અલાઓની દલીલો હદીસોથી દેવાયલી છે. તેમજ ખીજા ઘણા જરૂરી મસઅલાઓ સવાલ જવાબ સાથે બયાન થયલા છે.

મુનબ્બેહાત-ગુજરાતી લુકમાન હકીમની ૧૦૦ નસીહત સાથે કી. આના ૭.

તકવયતુલ ઇમાન ગુજરાતી એમાં ઇસલામી અકીદાઓ તદત મોખખી રીતે બયાન કર્યા છે. કી. આના ૮

એ વતરોક હમારી પાસે ઘણી કીતાબો ગુજરાતી ઉર્દુ ઇંગ્લિષ છે કે જે હમારે ત્યાંની છપાઈલી પ્રાઈસ લીસ્ટ અર્થે આનો પોસ્ટ સ્ટામ્પ મોકલવાથી મોકલવામાં આવશે અને વહેપારીઓ માટે સાફ કર્મીશન હમોએ રાખ્યું છે. **કુતુબખાના સાહેકીયહુના** મેનેજર સાથે પત્ર વહેવાર કરવો.

બાહર ખબર.

‘તોહફા-૧૨૬’ નામનું પત્રક જે કે દિલ્લિમાંથી આવે છે. બાપામા ૧૨ વારે કમાઈ માન પામેલા તેના તરજુમાં ગુજરાતી ભાષામાં થઈ ૫૦ રૂબી કાચક એક પેટ ૨૮૮ રૂમા છપાયા છે એમાં કાગળ માત્ર ૧૬૬ થઈ તથા પ્રવાસી ધર્મને સંકળેલો દરી બતાવેલો તેના પાળુ ભાષાતર કરનારે નોંધમાં જાણી પ્રગટે તથા આર્થ સમાજવાળાઓને પણ મુકાવેલો દરી બતાવેલો છે. એમાં માત્ર મુકાવેલો છે એમ નહિ પણ મુસલમાની ધર્મમાં ખુદાની માનવા. તથા ફીરખાઓને ૫૦ માનવા. ૧ પેગમ્બરને કેમ માનવા. ૧ દીનારને કેમ માનવી અને ભગભગ બધી શકાઓના જવાબ એમાં છે વગેરે પારસીઓના પુસ્તકથી લઈને મોહમ્મદ સાહેબના ભાષાવાદપત્રની સામેની દરિ એની પહેલી આવતી તદન ખાલી જગાથી બીજી આદતી છપવી છે તેમાં આર્થાએ ન ખર્ચ પણ થઈ વધારુ છે બીજી અવતીની પ્રમાણના ખાસ વેળા મહત્તમ વેળા લેવડ છે મીમત ના ૩ પાસ્ટ જુદુ.

બાહર શી જે ર- આ કિતાબ દીન દીનામ શીખવવા મફરતા અને કાસોમાં વાગ- નામ કિતાબ છે આ કિતાબના મધ્યમાં બાબા વાચનાર વાને સમગ્રો મોવરી જુ- જુ- ૭, અને દીનના જરૂરી મમવા જાણનાની બીજી કા કિતાબની જરૂરત રહેતી નથી. એ કિતાબના ગુજરાતીમાં અડ બાગ છપા મધ્ય પડયા છે પાહેલા બાગમાં મનન જમાઅતના અકોના કેટલીક નમીદનો અને વેળુ જાસન તથામોમના મમના ધણી ૮૫ મીવી રાત્ર વધાર મા આના ૭ બીજા બાગમાં હેબ નિર સતત તથા તમાજના મમના ધણા વિસ્તારથી ૧ થા છે. ૧૧. આના ૬ ત્રીજા બાગમાં રોજ જકાત સદમ્મ છે કિ કરવાની મમ કમવોને કકરો રગને વળુ વિપયોના વળા મમના વિસ્તારથી બયાન થયા છે કી. આના ૭. બાગ ચોથામાં નેકાત તસાક, કદન નેકા મોષ, અગ્રા પાવવાના લોક, ધણી ધણીઆદીમાં બનાવ થવાના ગામ્મ કમવાન શી કસાની પહેલાના કામ્મ વગેરે ધણા વિસ્તારથી બયાન થયા છે કી. આના બાગ પાંચમાં વેચાણ કિરાયા વધાર બનાવત ગામ્મીના મમ વગેરે મે આમાતાના મમવા ધણી બમીની નાથે બયાન થયા છે કી. આના ૭. બાગ છઠામાં લેવ જમાનાની વળાક રમમાના પાત્રન થવાનું થા તેની ક્રિય દ કરવાનું બયાન થય છે કે જેને માફક અમવા કરવાની રીતી અને દ-વરી તરજો કામ્મ છે મુનમ્મ મીમ્મમાં આ દારમાને ધણા પરા કમા છે કી આના ૧૦ નામ સાત મામા કમવારે માનેત તદલમે અમલાક પડી મુરીની ન્યામતલ વાન. જનત જ- તમનું વાનન વગેરે વિપયો ધણી મારી રીત બયાન થયા છે. ૧૧ આના ૬. બાગ અઠમામાં નેક બીબી માની દિકાર્યના અને નેથી ની,ળના રાર બુલ મોહમ્મદી કુકમા લજરેસિસ નુ જીવતરીત વગેરે વિપયો અગ્રેય તરેથી બયાન થયા છે કી આના ૬. કુવ બાગેની કી. ૩. ૩. આ કિતાબ હદિમ પળુ અમારી પાગેથી મગે છે કુવ દશ બાગની કી. ૨, ૩ અને બેહેશતી મોહર હદિની કી. આના ૧૦ અને ગુજરાતી મદન.

આસાનુક મિન્હો-નામની જગત બાબુતી કારસી કિતાબ મધ્ય વિહાન વસિયે કામેલ જમામ કાજ સન કિલાદ પાણીપતી (શહ) ની રુચી કે જે ધણા મેદરાના ધણા પ્રેમામાં ધણીવાર છપાક માન પામી રુક મિન્હામી મનસાઓમાં ચલુ છે, તેનો તરજુમો ગુજરાતીમાં છપાયો છે મજરૂર દીનાયનો તરજુમો કુદુમાં થઈ ધણા માનીતા થયા છે. પળુ તે કકન કિતાબનો તરજુમો છે. અને ગુજરાતીમાં કિતાબના તરજુમા સાથે તેની નોંધનો પણ તરજુમો થયા છે કે જેમાં તમાજ ગેઝા, કકાત, અકાબેદ વગેરેનો સંકેદો મસલાઓનો મોટા અખતો સમાયલો છે. અને એજ કારણથી શરસી માલા કુદ મિન્હોની સમ્મ દરેક પ્રેસવાળાએ નોંધને છાપી છે. એ તરજુમો ૫૦ રૂબી કમમ કાગળ ઉપર છપાઈ બહાર પડેલો છે. કી ૩. ૨ પેષ વગર.

એવેર-કુલુખ આના. મોહર કી.

મા. કી. ૨. ૨. ૨. ૨. ૨. ૨.

